

Kisvárdai Bessenyei György Gimnázium és Kollégium

OM: 033648

Pedagógiai Program

Helyi Tanterv

Magyar nyelv és irodalom

TANTÁRGYI PROGRAM

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Képzések megnevezése	Heti óraszámok				
	9/	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom alapórában tartalmazó képzések 1.	-	3	4	4	4
Magyar nyelv és irodalom alapórában tartalmazó képzés 2.	-	4	4	5	5
Emelt szintű humán képzés	-	4	5	6	6
Arany János Tehetséggondozó Program	4	3	4	4	5
Ötévfolyamos nyelvi előkészítő képzés	2	3	4	4	5

**K i s v á r d a
2020**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	ALAPELVEK, CÉLOK	5
2.	KÉPZÉSEINK.....	13
2.1	Magyar nyelv és irodalom alapórában tartalmazó képzések 1.....	13
2.2	Magyar nyelv 9.....	13
2.3	Magyar irodalom 9.....	16
2.4	Magyar nyelv 10.....	26
2.5	Magyar irodalom 10.....	30
2.6	Magyar nyelv 11.....	51
2.7	Magyar irodalom 11.....	57
2.8	Magyar nyelv 12.....	80
2.9	Magyar irodalom 12.....	84
3.	Magyar nyelv és irodalom alapórában tartalmazó képzés 2.....	96
3.1	Magyar nyelv 9.....	97
3.2	Magyar irodalom 9.....	100
3.3	Magyar nyelv 10.....	110
3.4	Magyar irodalom 10.....	114
3.5	Magyar nyelv 11.....	135
3.6	Magyar irodalom 11.....	140
3.7	Magyar nyelv 12.....	164
3.8	Magyar irodalom 12.....	167
4.	Emelt szintű humán képzés	180
4.1	Magyar nyelv 9.....	180
4.2	Magyar irodalom 9.....	183
4.3	Magyar nyelv 10.....	193
4.4	Magyar irodalom 10.....	197
4.5	Magyar nyelv 11.....	219
4.6	Magyar irodalom 11.....	224
4.7	Magyar nyelv 12.....	247
4.8	Magyar irodalom 12.....	251
5.	Arany János Tehetség gondozó Program	263
5.1	Magyar nyelv 9/AJTP	264
5.2	Magyar irodalom 9/AJTP	267
5.3	Magyar nyelv 9.....	272
5.4	Magyar irodalom 9.....	275
5.5	Magyar nyelv 10.....	284
5.6	Magyar irodalom 10.....	288
5.7	Magyar nyelv 11.....	310
5.8	Magyar irodalom 11.....	315
5.9	Magyar nyelv 12.....	339
5.10	Magyar irodalom 12.....	342
6.	Ötév folyamos nyelvi előkészítő képzés	356
6.1	Magyar nyelv 9/Ny.....	357
6.2	Magyar irodalom 9/NY	363
6.3	Magyar nyelv 9.....	368
6.4	Magyar irodalom 9.....	371
6.5	Magyar nyelv 10.....	381
6.6	Magyar irodalom 10.....	385

6.7	Magyar nyelv 11.....	407
6.8	Magyar irodalom 11.....	412
6.9	Magyar nyelv 12.....	435
6.10	Magyar irodalom 12.....	439
7.	TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK.....	450
8.	A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE.....	452
9.	EREDMÉNYEK A NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ VÉGÉRE	453

Az alábbi helyi tanterv megfelel a közzétett kerettantervek a 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben (1., 5., 9. évfolyamokon, valamint a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán) bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben foglalt szabályozásnak.

Készült a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról anyaga alapján.

Jelen tantervhez illő tankönyvek

Magyar irodalom:

OH-MIR09TB Színes irodalom 9. Oktatási Hivatal. Tananyagfejlesztő: Dr. Kiss Gabriella, Tankó Istvánné

NT-0020/2 Színes irodalom 10. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly

NT-0030/2 Színes irodalom 11. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly

NT-0040/2 Színes irodalom 12. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly - Vasy Géza

OH-MIR09SZ Irodalmi szöveggyűjtemény 9. Oktatási Hivatal. Dr. Kiss Gabriella, Tankó Istvánné, Angyalné Volant Vivien

NT-0021/2 Irodalmi szöveggyűjtemény 10. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly

NT-0031/2 Irodalmi szöveggyűjtemény 11. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly

NT-0041/2 Irodalmi szöveggyűjtemény 12. Oktatási Hivatal. Mohácsy Károly - Vasy Géza

Magyar nyelv tankönyvek:

OH-MNY09TB Magyar nyelv 9. Oktatási Hivatal. Tananyagfejlesztő: Kurucz István

NT-17237 Magyar nyelv és kommunikáció. Tankönyv a 10. évfolyam számára Oktatási HivatalAntalné dr. Szabó Ágnes - dr. Raátz Judit

NT-17237/M Magyar nyelv és kommunikáció. Munkafüzet a 10. évfolyam számára Oktatási HivatalAntalné dr. Szabó Ágnes - dr. Raátz Judit

NT-17337 Magyar nyelv és kommunikáció. Tankönyv a 11. évfolyam számára Oktatási Hivatal Antalné dr. Szabó Ágnes - dr. Raátz Judit

NT-17337/M Magyar nyelv és kommunikáció. Munkafüzet a 11. évfolyam számára Oktatási HivatalAntalné dr. Szabó Ágnes - dr. Raátz Judit

NT-17437 Magyar nyelv és kommunikáció. Tankönyv a 12. évfolyam számára Oktatási Hivatal Antalné Szabó Ágnes-Raátz Judit

NT-17437/M Magyar nyelv és kommunikáció. Munkafüzet a 12. évfolyam számára Oktatási HivatalAntalné Szabó Ágnes-Raátz Judit

NT-81473/NAT Magyar nyelv és kommunikáció a nyelvi előkészítő évfolyamok számára Oktatási Hivatal Antalné dr. Szabó Ágnes - dr. Raátz Judit

NT-81535 Szövegértés lépésről lépésre Oktatási Hivatal Bacskó Márta-Balázs Nikolett-Kőrös Kata-Madocsai Kinga-Mohácsi Eszter-Sáfrán Réka. Alk.szerk: Raátz Judit

1. ALAPELVEK, CÉLOK

A Kárpát-medencei magyarság kultúrájának, nemzeti identitásának egyik legfontosabb alapja az anyanyelve és az ezen a nyelven megszólaló irodalma. Nyelv és irodalom: nemcsak hagyományt teremtenek, hanem folyamatos változásukkal jelent és jövőt is alakítanak. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak kiemelten fontos területei a nemzeti öntudatra, önazonosságtudatra nevelésnek. Nyelvünk, közös történelmünk, keresztény alapú vallási és művészeti hagyományaink összekötnek bennünket: korokat, alkotókat, befogadókat és műveket. Egy kulturális hagyományhoz tartozunk, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgyak a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezelik. Az irodalomtanításban kiemelt szerep jut azoknak az alkotóknak, akik igazodási pontként erkölcsi magatartásukkal, kiemelkedően magas szintű életművükkel alapvetően határozták és határozzák meg a magyar közgondolkodást. Az irodalmi alkotásoknak értékközvetítő funkciójuk van. A magyar irodalom tantárgy tananyaga olyan normatív értékeket közvetít, amelyek a társadalom döntő többségének értékvilágát tükrözik. A magyar irodalom oktatása folyamatosságában, az egyetemes irodalom pedig szigetszerűen, a legjelentősebb alkotók és alkotások bemutatásával történik. Az irodalmi művek nyelvileg megformált esztétikai alkotások, melyek beágyazódnak a magyar és az európai kultúrába, így egymással is párbeszédbe tudnak lépni, létrehozva a közös gondolkodást és motívumkincset. Az irodalom azonban nem csak szöveg, és a nyelv sem azonosítható csupán szövegalkotó elemeivel és hatásaival. Az irodalmi alkotások morális, kulturális értékeket örökítenek és teremtenek. Történelmi, személyes tapasztalatokat, bölcséleti felismeréseket hagyományoznak. Létük és hatásuk messze meghaladja a kommunikációs eszköz és a fikciós esztétikai teljesítmény funkcionálisan értelmezett szerepét. Gondolkodásunk, önkifejezésünk, személyes és nemzeti identitásunk kialakításának feltételei és eszközei: „... nemzeti hagyomány és nemzeti poézis szoros függésben állnak egymással.” (Kölcsey). Az irodalmi művek olyan erkölcsi, történelmi, érzelmi konfliktusokkal szembesítik az olvasót, melyekben saját jelenüket, benne közösségi és személyes konfliktusaikat is felismerhetik, és amely felismerések a tanulók morális, esztétikai és érzelmi fejlődésének is eszközei. Az anyanyelvi kommunikáció fejlettségének meghatározó szerepe van a nyelvi, a kulturális és a szociális kompetenciák alakításában, fejlesztésében, az érzelmi nevelésben, a tanulás teljes folyamatában. A magyar nyelv és irodalom kiemelt szerepet tölt be a tantárgyak sorában: az olvasottság, a nyelv rendszerszerű ismerete, tudatos alkalmazása a differenciált szövegértés alapja, az irodalmi szövegek elemzése a szövegek jelentésszerkezetének megértéséig vezet el, ezek pedig lehetővé teszik az összetett, elvont gondolkodási műveletek elsajátítását, majd alkalmazását. Ezáltal a többi tantárgy tanulásának, később a társadalmi beilleszkedésnek és boldogulásnak is feltételei, segítői. Az irodalmi művek az egyetemes emberi értékeket és normákat (közjó – egyéni boldogság; hazafiság –, individualizmus, igazság, szépség, jóság, stb.) közvetítik, ezért az irodalom, mint tantárgy lehetőséget ad a tanulóknak arra, hogy ezeket az értékeket, azok állandóságát, illetve a koronként bekövetkező átértelmezését megismerjék. A sikeres anyanyelvi és irodalmi oktatás kihagyhatatlan szereplője a tanár. Viselkedése, a szakma iránti elkötelezettsége, személyes példamutatása önmagában modell a tanulók számára. A tanár tanít, nevel, fejleszt, irányít és segít. Hagyományt és tudást ad át, segíti a tanulókat, hogy azokat maguk is felfedezzék, megteremtsék saját kognitív struktúráikat, elkészítsék önálló olvasataikat. Ne csak befogadók legyenek, hanem mérlegelő, problémaérzékeny gondolkodású, kreatív értelmezők is. A műveltség, a strukturált tudás átadása alapvető feltétele annak, hogy a tanulók megtanuljanak önállóan gondolkodni és tanulni. Az értékközvetítés pedig elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a mérlegelő gondolkodás képességének segítségével a saját értékvilágukat megalkossák, és ez számukra intellektuális és emocionális élményt

jelentsen. A magyar nyelv- és irodalomtanítás egyidejűleg műveltségközvetítést, kompetencia- és személyiségfejlesztést, morális és érzelmi nevelést is jelent. A kompetenciafejlesztés az önálló tudás kialakításában, a közösségbe való beilleszkedésben nyújt segítséget. A morális és érzelmi nevelés – a kompetenciák fejlesztésével együtt – lehetőséget teremt arra, hogy a tanuló átgondolt ítéleteket alkosson, képes legyen sokoldalúan megindokolni véleményét vagy éppen változtasson azon, hogy művelt, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségként szűkebb közösségének felelős tagja legyen. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nevelési-oktatási struktúrája követi a tanulók kognitív, érzelmi és szociális fejlődését. A 9–12. évfolyamon a műveltségátadás, illetve a továbbtanulásra és a felnőtt életre való felkészítés kerül középpontba. A tananyagok ennek megfelelően egészítik ki egymást, a „megtartva továbbfejleszteni” elv alapján épülnek egymásra. Az egyes témák – elősegítve a tudás bevésését, a megértés mélyítését – vissza-visszatérnek, de újabb tartalmakkal, más kérdések középpontba állításával bővülnek. A magyar nyelv és irodalom oktatásának alapelvei és követelményei közé tartoznak: a differenciálás és a tehetséggondozás, a személyes haladást figyelembe vevő foglalkozások, a tanórán kívüli tevékenységek bevonása a tanulási folyamatba.

A magyartanítás alapelve, hogy nincs kitüntetett didaktikai modell, tanítási, értékelési mód. A tanár szabad döntése, szakmai felelőssége, hogy az adott tananyaghoz adekvát módszertani, értékelési módot válasszon, hogy órái élményt adók legyenek. Az óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására kell fordítani. Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy a törzsanyag elsajátításához tanulóinak az órakeret akár 100%-ára szüksége van, rendelkezhet ezekkel az órákkal. Ha elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, akkor az órakeret fennmaradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár, melyek kiválasztásába bevonhatja a tanulóit. A választást segítő javaslatokat a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett szintén a kerettanterv tartalmazza. A kronológia elvének figyelembevételével az egyes témakörök sorrendjét a szaktanár megváltoztathatja. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba. A magyar nyelv és irodalom tantárgyi követelményei igazodnak a Nat alapelveihez és céljaihoz. A Nat-ban meghatározott, illetve a kerettantervben részletesen szabályozott követelmények a középszintű érettségi vizsgához szükséges szaktárgyi elvárásokat rögzítik. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak tanítása öt nagy szempont köré csoportosítható: a kompetenciafejlesztés, a műveltségközvetítés, a személyiségfejlesztés, a morális és az érzelmi nevelés.

Célok

Alapvető cél a Kárpát-medencei magyarság által létrehozott nyelvi, irodalmi kultúra legkiemelkedőbb alkotásainak megismertetésével olyan műveltségsztenderd kialakítása a tanulóknál, amely biztosítja a nemzeti kultúra generációkon átívelő megmaradását és fejlődését. A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült, olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik a nyelv tudatos és reflektív alkalmazásával eredményesen kommunikálnak, írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra. Nyelvi ismereteik és kompetenciáik lehetővé teszik a mérlegelő gondolkodást, az élethosszig tartó folyamatos tanulást, mely által boldogulnak a munka világában, tudnak önállóan és csapatban hatékonyan dolgozni. Nemzetünk kulturális hagyományait ismerik, értik és tisztelik, kötődnek azokhoz. A magyar nyelv és irodalom tanításának további céljai: 1. A tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeinek folyamatos fejlesztése. Ezáltal azonosítani és alkalmazni tudják a verbális és non-verbális kommunikáció jeleit, megértik mások véleményét, ki tudják fejezni a sajátjukat. 2. A tanulók

nyelvi megnyilatkozásai megfeleljenek a magyar nyelvhelyesség, illetve helyesírás szabályainak. 3. A hagyományos és digitális szövegfeldolgozások révén fejlődnek a tanulók íráskészsége, digitális kompetenciája, ismerjék meg a hagyományos és digitális információforrásokat, tanulják meg azok kritikus és etikus használatát. 4. A tanulók rendelkezzenek megfelelő retorikai ismeretekkel, tagolt, arányos szöveget tudjanak alkotni. Ismerjék az érvek, a cáfolatok fajtáit, a nyelvek főbb típusait, az anyanyelvük eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, bizonyítékokat, a nyelvtörténetünk nagy korszakait és fontosabb nyelvemlékeinket. Érettségüknek megfelelő szinten tanulják meg nyelvünk földrajzi és társadalmi tagozódását, értsék meg, hogy a nyelv folyamatosan változó rendszer, és ezért a változásért felelősséggel tartoznak. 5. Tanulmányaik alatt ismerjék meg a magyar irodalom korszakait, alkotóit, irodalmunk történetét, az európai irodalom korszakváltást hozó nagy szakaszait, alkotásait. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással, majd önállóan értelmezzék, elemezzék. Az irodalmi művek elemzése segíti az összetett gondolkodási műveletek kialakítását: elvonatkoztatás, jelentéssíkok elkülönítése, elemzés, szintetizálás. 6. Az irodalmi művek befogadása által fejlődnek a tanulók szövegértése, szépérzéke, alakuljon ki az irodalomról szóló laikus szaknyelvük. 7. A könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődnek a tanulók memóriája, előadókészsége. A memorizálás tartós bevésést jelent, mely egyszerre gazdagítja ismereteiket és jelent bármikor előhívható tudást. 8. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nemzetünk gondolkodástörténeti, művészeti hagyományának egy meghatározó szeletét ismertetik meg a tanulókkal. Ezért kiemelten fontos cél, hogy a tanulók számára ez felfedezés, intellektuális és emocionális élmény legyen, olyan hatás, mely gazdagítja műveltségüket, és bevonja őket kulturális örökségünkbe. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze. 9. Cél továbbá, hogy az iskolai tanulmányok végére a már fiatal felnőttek készen álljanak ismereteik, műveltségük, elsajátított készségeik révén arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába, továbbtanuljanak, művelt, nemzetünk iránt elkötelezett emberré váljanak. Olyan személyiségekké, akik

Tudatos kultúrabefogadók, műértők lesznek, képesek az értelmező gondolkodásra, az önreflexióra. A szépirodalmi és gyakorlati szövegek, drámajátékok, helyzetgyakorlatok segítenek a saját nézőpont kialakításában és más nézőpontok megértésében, a problémamegoldás fejlesztésében, valamint az empátia kialakításában. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze. Az európai és azon belül a magyar kultúra nagy történeteinek, szövegeinek megismerése lehetővé teszi a közösség erkölcsi értékeinek átadását, valamint társadalmi, etikai, lélektani kérdések értelmezését.

Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) a 9–12. évfolyamon a NAT 2020 alapján

ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. az anyanyelvről szerzett ismereteit alkalmazva képes a kommunikációjában a megfelelő nyelvváltozat kiválasztására, használatára;
2. felismeri a kommunikáció zavarait, kezelésükre stratégiát dolgoz ki;
3. felismeri és elemzi a tömegkommunikáció befolyásoló eszközeit, azok céljait és hatásait;
4. reflektál saját kommunikációjára, szükség esetén változtat azon;
5. ismeri az anyanyelvét, annak szerkezeti felépítését, nyelvhasználata tudatos és helyes;
6. ismeri a magyar nyelv hangtanát, alaktanát, szófajtanát, mondattanát, ismeri és alkalmazza a tanult elemzési eljárásokat;

7. felismeri és megnevezi a magyar és a tanult idegen nyelv közötti hasonlóságokat és eltéréseket;
8. ismeri a szöveg fogalmát, jellemzőit, szerkezeti sajátosságait, valamint a különféle szövegtípusokat és megjelenésmódokat;
9. felismeri és alkalmazza a szövegösszetartó grammatikai és jelentésbeli elemeket, szövegepítése arányos és koherens;
10. ismeri a stílus fogalmát, a stíluselemeket, a stílushatást, a stíluskorszakokat, stílusrétegeket, ismereteit a szöveg befogadása és alkotása során alkalmazza;
11. szövegelemzéskor felismeri az alakzatokat és a szóképeket, értelmezi azok hatását, szerepét, megnevezi típusaikat;
12. ismeri a nyelvhasználatban előforduló különféle nyelvváltozatokat (nyelvjárások, csoportnyelvek, rétegnyelvek), összehasonlítja azok főbb jellemzőit;
13. alkalmazza az általa tanult nyelvi, nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismereteket;
14. a retorikai ismereteit a gyakorlatban is alkalmazza;
15. ismeri és érti a nyelvrokonság fogalmát, annak kritériumait;
16. ismeri a magyar nyelv eredetének hipotéziseit, és azok tudományosan megalapozott bizonyítékait;
17. érti, hogy nyelvünk a történelemben folyamatosan változik, ismeri a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, kiemelkedő jelentőségű nyelvműveit;
18. ismeri a magyar nyelv helyesírási, nyelvhelyességi szabályait;
19. tud helyesen írni, szükség esetén nyomtatott és digitális helyesírási segédleteket használ;
20. etikusan és kritikusan használja a hagyományos, papír alapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat.

IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. elolvassa a kötelező olvasmányokat, és saját örömeire is olvas;
2. felismeri és elkülöníti a műnemeket, illetve a műnemekhez tartozó műfajokat, megnevezi azok poétikai és retorikai jellemzőit;
3. megérti, elemzi az irodalmi mű jelentésszerkezetének szintjeit;
4. értelmezésében felhasználja irodalmi és művészeti, történelmi, művelődéstörténeti ismereteit
5. összekapcsolja az irodalmi művek szerkezeti felépítését, nyelvi sajátosságait azok tartalmával és értékszerkezetével;
6. az irodalmi mű értelmezése során figyelembe veszi a mű keletkezéstörténeti hátterét, a műhöz kapcsolható filozófiai, eszmetörténeti szempontokat is;
7. összekapcsolja az irodalmi művek szövegének lehetséges értelmezéseit azok társadalmi-történelmi szerepével, jelentőségével;
8. összekapcsol irodalmi műveket különböző szempontok alapján (motívumok, történelmi, erkölcsi kérdésfelvetések, művek és parafrázisaik);
9. összehasonlítja egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény, zenemű, animáció, stb.), összehasonlításakor figyelembe veszi az adott művészeti ágak jellemző tulajdonságait
10. epikai és drámai művekben önállóan értelmezi a cselekményszálakat, a szerkezet, az időszerkezet (lineáris, nem lineáris), a helyszínek és a jellemek összefüggéseit;
11. epikai és drámai művekben rendszerbe foglalja a szereplők viszonyait, valamint összekapcsolja azok motivációját és cselekedeteit;

12. epikai művekben értelmezi a különböző elbeszélismódok szerepét (tudatábrázolás, egyenes és függő beszéd, mindentudó és korlátozott elbeszélő stb.);

13. a drámai mű értelmezésében alkalmazza az általa tanult drámaelméleti és drámatörténeti fogalmakat (pl. analitikus és abszurd dráma, epikus színház, elidegenedés);

14. a líra mű értelmezésében alkalmazza az általa tanult líraelméleti és líratörténeti fogalmakat (pl. lírai én, beszédhelyzetek, beszédmodok, ars poetica, szereplíra);

15. a tantárgyhoz kapcsolódó fogalmakkal bemutatja a lírai mű hangulati és hangnemi sajátosságait, hivatkozik a mű verstani felépítésére;

16. szükség esetén a mű értelmezéséhez felhasználja történeti ismereteit;

17. a mű értelmezésében összekapcsolja a szöveg poétikai tulajdonságait a mű nemzeti hagyományban betöltött szerepével;

18. tájékozottságot szerez régiója magyar irodalmáról;

19. tanulmányai során ismereteket szerez a kulturális intézmények (múzeum, könyvtár, színház) és a nyomtatott, illetve digitális formában megjelenő kulturális folyóiratok, adatbázisok működéséről.

9–12. ÉVFOLYAM

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.” (Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi

ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.

- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfajttörténeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése. Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek;

irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegét kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése

2. KÉPZÉSEINK

2.1 Magyar nyelv és irodalmat alapórában tartalmazó képzések 1.

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Irodalom	2 óra	3 óra	3 óra	3 óra

2.2 Magyar nyelv 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Kommunikáció - fogalma, eszközei, zavarai; digitális kommunikáció	11 óra
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar nyelv és az idegen nyelvek	18 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

I. Témakör	Kommunikáció - fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon, interaktív tábla, digitális tananyag	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően. Legyen nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódjon be az információmegosztásba, képes legyen részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés - Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái - A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A reklámok hatása nyelvhasználatunkra - Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem 	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem: a média társadalmi hatása</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>

Fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, - zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.
-----------------	---

II. Témakör	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szószerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) - Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival - A hangok hangulata, hangszimbolika - A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkciók 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete	egynyelvű szótárak

<ul style="list-style-type: none"> - Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása - a szófajváltás, a többszófajúság - rendszermondat, szövegmondat - mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - a szinteződés, tömbösítés a mondatban 			
Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései		

2.3 Magyar irodalom 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	4 óra
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8 óra
III. A görög irodalom	11 óra
IV. A római irodalom	4 óra
V. A Biblia mint kulturális kód	12 óra
VI. A középkor irodalma	11 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	14 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés	8 óra
Összesen:	72 óra

I. Témakör	Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
Szerzők, alkotások	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata	
	A) Az irodalom és hatása 1. Karinthy Frigyes: A cirkusz	

	<p>B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal</p> <p>C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> <p>D) Műnemi-műfaji rendszer</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)</p> <p>Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem: őskor, írásbeliség kialakulása</p> <p>Vizuális kultúra: filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>
Fogalmak	<p>művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ</p>		

II. Témakör	Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.</p>	

További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival</p>		
Szerzők, alkotások	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olümposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minotauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa) Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés,</p>	<p>Vizuális kultúra: az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok</p>	<p>filmrészletek</p> <p>történelmi atlasz, az antik világ atlasza,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p>	<p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>témafeldolgozásai</p> <p>Földrajz: tájékozódás térben.</p> <p>Történelem: az antik világ nagy szónokai, történetírói</p> <p>Matematika; fizika: tudománytörténet; az antik világ tudományosságán ak öröksége.</p>	<p>internetes kapcsolat,</p>
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, táltos, világfa, antikvítás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus		

III. Témakör	A görög irodalom	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselője, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az epika születése Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés Alkaios: Az állam hajója Alkaios: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C) A görög dráma</p> <p>Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>	

Ajánlott szerzők, alkotások	Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,</p> <p>rövid esszé, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; történelem:</p> <p>görög és római színházépítészet</p> <p>Földrajz: 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>drámaelőadások részletei,</p> <p>képek a görög színházról,</p> <p>PowerPoint-bemutató</p>

értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.			
Fogalmak	eposz, eposzi konvenciók: prozódia, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármasszöveg, akció, dikció, drámai szerkezet, exozódia, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis		

IV. Témakör	A római irodalom			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.			
Szerzők, alkotások	A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölködés és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások és a Pygmalion			
Ajánlott szerzők, alkotások	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoének Horatius: Licinius Murenához			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	Történelem; földrajz: az antik római kultúra kiterjedése Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés, szövegrészletek	

– A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);			
Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófászerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica		

V. Témakör	A Biblia mint kulturális kód	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet, József Mózes második könyvéből részletek: Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek) Az „örömhír” Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas szamaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban</p> <p>Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás) Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei) Szemelvények az Újszövetségből</p>	

	<p>Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás</p> <p>Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés Pasolini: Máté evangéliuma Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p> <p>Portfóliókészítés</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene:</p> <p>a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival</p>	<p>bibliai atlasz,</p> <p>internetes hozzáférés</p> <p>biblikus témájú festmények,</p> <p>Power-Point-bemutató</p> <p>Zeneműrészletek</p> <p>internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>
Fogalmak	<p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>		

VI. Témakör	A középkor irodalma	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	himnusz, verses epika, rím, középkor	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.</p>
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodalma vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet) Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Óze Áron: A cella</p>

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>internetes hozzáférés, képzőművészeti, kultúr-történeti diasorok, PowerPoint bemutató</p>

Fogalmak	középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén
-----------------	--

2.4 Magyar nyelv 10.

Témakör	Óraszám
I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	15 óra
II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok	14 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

Témakör	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták	7 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélte és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértélem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői 	Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka,	Történelem, Állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai. Idegen nyelvek: az idegen nyelvi
		Tan-eszközök szöveg-dokumentáció (pl. szövegtípusok), internetes hozzáférés

<ul style="list-style-type: none"> – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>csoportmunka szervezése.</p>	<p>szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókinccse, felépítése.</p>	<p>(elektronikus média)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>		

Témakör	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: esszéírás.</p> <p>Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p>Digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>internetes hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
Fogalmak	<p>nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>		

Témakör	Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílusesszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p>Idegen nyelvek: beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p>Művészetek: társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p>Digitális kultúra: nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p>Digitális kultúra: kézikönyvhasználat.</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>		

2.5 Magyar irodalom 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A reneszánsz irodalma	18 óra
II. A barokk és a rokokó irodalma	7 óra
III. A felvilágosodás irodalma	28 óra
IV. A romantika irodalma	9 óra
V. A magyar romantika irodalma	26 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	12 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A RENESZÁNSZ IRODALMA A humanista irodalom		Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: Daloskönyv Ti szerencsés füvek,	– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, ümegbeszélés, vita	Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.	zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoi

<p>Pó, földi kérgem Boccaccio: Dekameron Első nap harmadik novellája</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete; Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	<p>megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése – Petrarca-sonett megismerése <p>a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p>			<p>nt- bemutató</p>
<p>Ajánlott alkotók, művek</p>	<p>Petrarca: Daloskönyv (részletek), Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz, Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Janus Pannonius: Mars istenhez békességért, Janus Pannonius: A saját lelkéhez, Boccaccio: Dekameron (részletek)</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>reneszánsz, humanizmus, reformáció, sonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers</p>			
<p>Témakör</p>	<p>A reformáció vallásos és világi irodalma</p>			<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>anyanyelvi kultúra, magyar nyelvű irodalom születése, fordításirodalom</p>			
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla</p>			

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése A XVII. század elejétől a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 15. sz. kulturális élete Magyarországon. Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz kultúra Magyarországon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Eric Till: Luther (részlet), Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet); Reményik Sándor: A fordító, Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers), Szemelvények a magyar reformáció irodalmából, A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)			
Fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia			

Témakör	Líra a reformáció korában	Órakeret 4 óra
----------------	----------------------------------	--------------------------

Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. Egy katonaének; Borivóknak való; Hogy Júliára talál, így köszöne néki; Adj már csendességet; William Shakespeare: LXXV. szonett	<ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban 	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 16. sz. kulturális élete Magyarországán. Vizuális kultúra: a reneszánsz kultúra Magyarországán; az arany-metszés.	internetes hozzáférés, diasorok, PowerPoint-bemutató

	<ul style="list-style-type: none"> – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. 			
Ajánlott alkotók, művek	További Balassi-versek, további Shakespeare-szonettek			
Fogalmak	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett			

Témakör	Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: Romeo és Júlia ismerete (8. évfolyam).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Shakespeare egy drámája Romeo és Júlia, Hamlet – részletek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvzet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p>Vizuális kultúra; Mozgóképkultúra és médiaismeret: illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből.</p> <p>Dráma színháztörténet, színházművés</p>	<p>internetes hozzáférés drámaelőadások részletei, képek az angol színházról , PowerPoint-bemutató</p>

	<p>színháztól a shakespeare-i színházig</p> <ul style="list-style-type: none"> - A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése - Magatartásformá k, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése - Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában - A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése - A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása <p>Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p>		<p>zet, színpadi hatás.</p>	
--	--	--	---------------------------------	--

Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia; Hamlet (vagy más feldolgozás)
Fogalmak	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínűség, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

Témakör	A barokk és a rokokó irodalma; Portré: Zrínyi Miklós; A kuruc kor lírája: művek, műfajok		Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció, eposz, eposzi kellékek			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítőtábla/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életmű mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
Szemelvény: Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (vagy részletek); Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet) Rákóczi-nóta, Őszi harmat után	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének- zene: az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei- részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények Power Point- bemutató
Ajánlott alkotók, művek	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek), Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)			

Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat
-----------------	---

Témakör	A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Az európai felvilágosodás; Színház- és drámatörténet; Líra			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítélőképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világképi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai; Voltaire Candide, (részletek) Irodalom és színház - Molière: A fősvény vagy Tartuffe Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson; Falusi randevú	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; filozófia; etika: a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat 			
Ajánlott alkotók, művek	<p>Montesquieu: Perzsa levelek (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet), Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet), Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet); Irodalom és színház, Jean Racine: Phaedra (részlet), Pierre Corneille: Cid (részlet), Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet); A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma; William Blake: A tigris, William Blake: A bárány, Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p>			
Fogalmak	<p>felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény</p>			

Témakör	A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése.	

		A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai életművének jellegével		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílusi sokszínűsége Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerelmedal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz; Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek),	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társelművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; énekzene: stílusirányzatok egymásmelletteisége a 18. században. Földrajz: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések	művelődéstörténeti atlasz internetes kapcsolatok, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

	<p>szerek és műveik olvasásával és értelmezésével</p>			
Ajánlott szerzők, művek	<p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek), Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet), Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek), Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete, A feredés, Az anákreoni versek, Jövendölés az első oskoláról a Somogyban, A tihanyi Ekhóhoz, A vidám természetű poéta</p>			
Fogalmak	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p>			

Témakör	Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban		Órakeret
			11 óra
Előzetes tudás	<p>Klasszicizmus, klasszika, tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a Bánk bán olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok
<p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítő tél, A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Ének-zene: operafeldolgozás</p> <p>interne-tes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet</p>

<p>(részletek), Parainesis (részletek) Katona József: Bánk bán</p>	<p>megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 			
<p>Ajánlott szerzők, művek</p>	<p>Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet), Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.), Horác, Vitkovics Mihályhoz, Búcsúzás Kemenes-aljától, Napóleonhoz, Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Kölcsey Ferenc: Bortal, Kölcsey Ferenc: Csolnakon, Mohács (részlet) Irodalom és zene – Erkel Ferenc: Bánk bán Irodalom és tévéjáték – Kisfaludy Károly: A kérők, Bohák György: A kérők</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p>			

Témakör	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettség, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz, lengyel irodalomból: George Byron egy szabadon választott művéből részlet, Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet), Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság, Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet), Heinrich Heine: Loreley, Puskin: Anyegin (részlet), Adam Miczkiewicz: A lengyel anyához	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílus időbeli és térbeli viszonyainak, különbségein 	<p>Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene: a romantika művészete.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret : a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	<p>ek megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 			
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Irodalom és film/tévéjáték – Richard Thorpe: Ivanhoe, Jane Austen: Büszkeség és balítélet, Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja; Edgar Allan Poe: A kút és az inga, A fekete macska, A holló;</p> <p>Irodalom és film/zene - Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása</p> <p>Irodalom és film/zene - Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása</p> <p>Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek, Memento, Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma, Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)</p>			
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember			

Témakör	A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA			Órakeret
	Vörösmarty Mihály			17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: Hymnus, Huszt (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: Szózat (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai.</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány illetve a Csongor és Tünde értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; énekzene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok.</p> <p>Földrajz: az alkotókhöz kapcsolódó tájegységek, települések.</p> <p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a reformkori művelődés és társadalmi élet.</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>
--	---	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása 			
Ajánlott alkotások	Zalán futása (Első ének, részlet) Magyarország címere, Virág és pillangó, Liszt Ferenchez, Az élő szobor, Ábránd, Fóti dal			
Fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; rapszódia, drámai költemény			

Témakör	Életmű – Petőfi Sándor			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. Anyám tyúkja; Füstbe ment terv (memoriterek); János vitéz (és memoriter-részletei); Az Alföld; Nemzeti dal (memoriterek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és	– Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészí-	Földrajz: Petőfi életútjának állomásai. Vizuális kultúra; ének-zene: a	hangoskönyv, művelődéstörténeti atlasz,

<p>jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet vadvirága, Fa leszek, ha..., A puszta, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal</p> <p>Verses epika A helység kalapácsa (részlet); Az apostol (részlet)</p>	<p>szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén</p> <ul style="list-style-type: none"> – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a 	<p>tés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>	<p>internetes kapcsolat, festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei, film- és színházi előadásrészletek</p>
--	---	---	---	--

	Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben			
Ajánlott művek	Hortobágyi kocsmárosné, Isten csodája, A virágnak megtiltani nem lehet, Szeget szeggel, Csokonai, Megy a juhász számaron, Szeptember végén, Beszél a fákkal a bús őszi szél, Várady Antalhoz, Európa csendes, újra csendes, Pacsirtaszót hallok megint, Szabadság, szerelem valamint Üti levelek (részletek)			
Fogalmak	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz			

Témakör	Jókai Mór; Tudományos élet a romantika korában	Órakeret 8 óra		
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. A kőszívű ember fiai vagy más regénye.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Elbeszélések: A tengerszem tündére, A huszti beteglátogatók;	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete. Mozgókép-kultúra és médiais	internetes kapcsolatok, festmények, képek, PowerPoint bemutató, zenei és filmrészletek

Regény: Az arany ember Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemle t alapfogalmainak segítségével		meret: Jókai- művek filmes feldolgozás ai. Földrajz: a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.	
Ajánlott szerzők, alkotások	Jókai Mór: A megölt ország, A debreceni kastély, A magyar Faust, Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Kárpáthy Zoltán vagy Fekete gyémántok Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet), A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)			
Fogalmak	irányregény, utópia, szigetutópia; nemzeti szemlélet, korszerű népiesség			

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyülölöm azt...
Catullus: Gyülölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértékezés) készítésére az olvasmányaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecserében, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szövegű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyag rész. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelmfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvműveinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejezni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

2.6 Magyar nyelv 11.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7

Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7
Szótárhasználat	2
Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, szövegalkotás	7
Gyakorlás	2
Összes óraszám:	36 óra

Témakör	Retorika- beszéd-fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret 11 óra	
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	Történelem antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája. Mozgóképkultúra és médiaismeret: a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.	internetes hozzáférés szövegrésztetek a klasszikus magyar retorikából napi sajtótermékek monológok audiovizuális eszközök

<p>A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A szónok tulajdonságai, feladatai A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig Az érv, érvelés, cáfolat megértése Az érvelési hibák felfedeztetése A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p><u>Ajánlott témák:</u> Retorika az ókorban Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>			
Fogalmak	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédalfajta; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése		

Témakör	Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód) A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>Ajánlott témák: A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, páros és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	
Fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv		

Témakör	Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat,	Idegen nyelvek: nyelvtípus,	internetes hozzáférés

<p>A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <p>A beszéd mint cselekvés</p> <p>A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya</p> <p>nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában</p> <p>A nyelv szerepe a memória alakításában</p>	<p>modellezés, szemléltetés, a tanulók</p> <p>tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p>Vizuális kultúra: a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szöveg-részletek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv		

Témakör	Szótárhasználat	Órakeret 2 óra	
Előzetes tudás	A magyar helyesírás szabályai Helyesírási szótár ismerete		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szótárhasználat legmagasabb szintje az iskolán kívüli, egyéni funkcionális szótárhasználat; ez azt jelenti, hogy a diák önállóan képes felismerni azt a problémahelyzetet, amelynek megoldásához szótár használatára van szüksége, képes a megfelelő szótár kiválasztására és önálló használatára A hatékony szótárhasználat azt is jelenti, hogy a diákok nemcsak a nyomtatott, hanem az elektronikus szótárak funkcionális alkalmazására is képesek, ehhez azonban szükség van IKT-kompetenciájuk fejlesztésére.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése,	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat,	Digitális kultúra,	

tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Idegen nyelvek már használt szótárjai	
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár		

Témakör	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szövegalkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stíláriis lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stíláriis különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete. Szövegértés	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		szöveg-részletek: érvelő esszék, értekezések
Fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

2.7 Magyar irodalom 11.

Tematikai egység	Óraszám
I. A klasszikus modernség irodalma	38
A) A nyugat-európai irodalom	5
B) Az orosz irodalom	5
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	3
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	25
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	10
b) Mikszáth Kálmán	6
2. Színház- és drámatörténet	5
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4
I. A magyar irodalom a XX. században	44
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30
a) Herczeg Ferenc	5
b) Ady Endre	9
c) Babits Mihály	8
d) Kosztolányi Dezső	8
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	9
a) Móricz Zsigmond	5
b) Wass Albert	4
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	5
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre,	20 óra

tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	
Gyakorlás, ismétlés	6 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A klasszikus modernség irodalma (A,B,) A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban B. A realizmus az orosz irodalomban	Órakeret 5 óra 5 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettség befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése	
Alkotók, művek:	Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) Az orosz irodalomból: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek Charles Dickens: Twist Olivér Ajánlott alkotók, művek az orosz irodalomból: Gogol: Az orr Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és	Kapcsolódási pontok
		Tan eszközök

		munkaformák/ Tanulásszervezési módok		
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása</p> <p>Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása</p> <p>A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján</p> <p>A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése</p> <p>Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével</p> <p>Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése</p> <p>Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban</p> <p>A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt</p>	<p>A tanuló – felismeri az életművek egymásmellettiését az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, Stendhal, Balzac és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Balzac, Stendhal, egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni</p>	<p>Portfólió készítése.</p> <p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, vizuális kultúra, énekzene: a romantika művészete.</p> <p>Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

hatásának megértése	olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma			

Témakör	C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	Órakeret 3 óra		
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világgépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.			
Alkotók, művek:	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészettan Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje			
Ajánlott alkotók, művek	Baudelaire: Egy dög, Kapcsolatok Verlaine: Holdfény Rimbaud: Kenyérlesők, A részeg hajó (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése</p> <p>A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása</p> <p>A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele</p> <p>A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére; – beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet Baudelaire, Rimbaud, Rilke, műveiből; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban</p>	<p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szimbolizmus, esztétizmus, l’art pour l’art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő</p>			

Témakör	D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából a) Arany János		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása. Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör (memoritek is).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására		
Művek:	Epika: Toldi estéje Balladák: Ágnes asszony V. László Vörös Rébék Líra: Fiannak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig		
Ajánlott művek:	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

		munkaformák/ Tanulásszervezési módok		
<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése</p> <p>A költő epikájának (Toldi estéje, Buda halála) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével</p> <p>A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében</p> <p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykorúsi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika</p>	<p>A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a Toldi és a Toldi estéje néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör, további egy-két ballada; Toldi estéje; Letészem a lantot, Epilogus és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk</p>

összefonódásának tudatosítása Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése	bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a Toldi és a Toldi estéje alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus			

Témakör	b, Mikszáth Kálmán			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. Szent Péter esernyője); Gárdonyi Géza művei.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben. Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti. A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja). Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetészövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.			
Művek:	Az a fekete folt Bede Anna tartozása A bágyi csoda Beszterce ostroma			
Ajánlott művek:	Tímár Zsófi özvegysége Hova lett Gál Magda Szegény Gélyi János lovai Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	

		Tanulásszervezési módok		
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása</p> <p>Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása</p> <p>Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása</p> <p>A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában</p> <p>Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban</p> <p>A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése</p> <p>Mikszáth egy művében a külön szerepének tanulmányozása</p> <p>Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben</p>	<p>A tanuló – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával);</p> <p>– megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét;</p> <p>– a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét;</p> <p>– ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján;</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Földrajz: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek</p>	<p>internetes hozzáférés hangoskönyv</p> <p>verses CD CD lejátszó</p>

	<p>– műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;</p> <p>– alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>			
Fogalmak	különc, donquijoteizmus,			

Témakör	2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámaidolalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Mű:	Az ember tragédiája			
Ajánlott mű:	Mózes			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javaolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés,	Digitális kultúra: tájékozódás a Tragédia hazai és nemzetközi	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei

<p>előzményeinek megismerése A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben</p>	<p>bölcseleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a Tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>	<p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>színházi előadásairól fordításairól</p>	<p>Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató</p>
---	--	---	--	---

Fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történelmi színek, keretszínek, falanszter			
Témakör	3.Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula	Órakeret 4 óra		
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életművekben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Műelemzés, értelmezés:jellemző lírai témák, műfajai, poétikai megoldások, versformák Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására			
Alkotók, művek:	<ul style="list-style-type: none"> a) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz b) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet) c) Vajda János Húsz év múlva 			
Ajánlott alkotók, művek:	Tompa Mihály: Népdal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról Schopenhauer olvasása közben			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői	A művekről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadása; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtése,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés,	Digitális kultúra	internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok

<p>csoportjainak megismerése A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján</p>	<p>memoriterek tolmácsolása.</p>	<p>összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>		
Fogalmak	<p>nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal</p>			

Témakör	<p>II. A magyar irodalom a XX. században A. Életművek a XX. század magyar irodalmából a. Herczeg Ferenc</p>			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Madách Imre Az ember tragédiája A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámai irodalmunk helyzete a 19. század első felében.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása. Műértelmezés többféle megközelítésből.</p>			
Művek:	<p>Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc</p>			
Ajánlott művek:	<p>A hét sváb (részlet) Irodalom és színház Kék róka (részlet)</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével</p> <p>A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése</p> <p>Világkép és műfajok, kompozíciók, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <p>Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben</p> <p>A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése</p> <p>Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése</p>	<p>A tanuló – megismeri a művek jellemzőit, sajátos drámai hőseit; értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra</p>	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>drámaelőadások részletei</p> <p>PowerPoint bemutató</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű</p>			

Témakör	b. Ady Endre	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A Nyugat; stílusirányzatok a századelőn	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző köteteire,</p>	

	szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.			
Művek:	Góg és Magóg fia vagyok én... Héja-nász az avaron Harc a Nagyúrral Új vizeken járok Az ős Kaján A Sion-hegy alatt Az Úr érkezése Kocsi-út az éjszakában Emlékezés egy nyár-éjszakára Őrizem a szemed			
Ajánlott művek:	Lédával a bálban Vér és arany Sem utódja, sem boldog őse... Az eltévedt lovas Elbocsátó, szép üzenet Sípja régi babonának Köszönöm, köszönöm, köszönöm Ember az embertelenségben A Hortobágy poétája Párisban járt az Ősz			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében A szimbólumok újszerű használata az életműben A szecessziós-szimbolista versek esztétikai	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem: társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás. Vizuális kultúra: Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok. Földrajz: Ady-emlék helyek	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint-bemutató illusztrációkportrék földrajzi, művelődés-történeti atlasz

<p>jellemzőinek megismerése Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása A Nyugat születése, jelentőségének felismerése Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása</p>	<p>megismeri Ady jellemző köteteit, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezése k megfogalmazására; – műismereti minimuma: A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrius verselés</p>			

Témakör	c. Babits Mihály		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	A Nyugat mint folyóirat és mozgalom.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése. Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Művek:	In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája			
Ajánlott művek:	A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a Nyugat történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra: Babits-portrék. Digitális kultúra: adattárak és internetes közlés, (pl. a Nyugat).	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációkportrék film-részletek

<p>felelőssége, értékőrzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége</p>	<p>– műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a Jónás könyvét; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Esti kérdés, Ősz és tavasz között és még egy-két műve (memoriter is) és a Jónás könyve; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására</p>			
Fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia			

Témakör	d. Kosztolányi Dezső	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás.	

	Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Művek:	A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség Édes Anna Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól			
Ajánlott művek:	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzanyagban megjelölt művek elemzésével Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis-	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,	Történelem: urbanizáció, kulturális élet, sajtó. Digitális kultúra: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációkportr ék film-részletek

<p>Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)</p>	<p>és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), Hajnali részegség, Halotti beszéd és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás</p>			

Témakör	B. Portrék a XX. század magyar irodalmából I. a. Móricz Zsigmond b. Wass Albert		Órakeret 5 óra 4 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. Hét krajcár vagy Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására		
Művek:	a. Móricz Zsigmond: Tragédia, Úri muri b. Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza		
Ajánlott művek:	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter Barbárok Tündéerkert (részlet) Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet! Wass Albert: A fuintineli boszorkány (részlet)		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével Világkép és műfajok, kompozíciók, poétikai és retorikai	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (Nyugat; népi írók mozgalma, Kelet Népe); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések)	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Mozgókép-kultúra és médiaismeret: Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska). internetes hozzáférés filmfeldolgozások részletei hangoskönyvek illusztrációk festmények

<p>megoldások összefüggéseinek felismertetése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása</p>	<p>megfogalmazásár a); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom</p>			

Témakör	C. Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád c, Karinthy Frigyes		Órakeret 3 óra (a+b) 2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.		
Alkotók, művek:	a) Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök b) Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekgig, Isten oltó-kése c) Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel		
Ajánlott alkotók, művek:	Juhász Gyula: Halotti beszéd Utolsó vacsora Szerelem Tóth Árpád: Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan Karinthy Frigyes: Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: impreszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban. . internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok

társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján	egy műve, Tóth Árpád egy-két műve			
Fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia			

2.8 Magyar nyelv 12.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
MAGYAR NYELV	
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8

Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10
Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7
Összes óraszám:	31

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek
ÓRASZÁM: 6 óra

Témakör	Nyelvtörténet	Órakeret 6 óra		
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokoniástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelv szemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, irodalom: a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>	<p>TESz. etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézirásos és nyomtatott nyelvemlékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet		

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl
ÓRASZÁM: 8 óra

Témakör	A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nyelvi szintek		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság, tolerancia fejlesztése		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszkö-zök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	történelem irodalom	nyelvjárási térkép szótárak: Új Magyar Tájszótár, Szlengszótár, A magyar nyelv értelemző szótára

Fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek
-----------------	---

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

ÓRASZÁM: 10 óra

Témakör	Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok	
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése			

TÉMAKÖR: Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre,

tehetséggondozásra

ÓRASZÁM: 7

Témakör	Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Önálló szövegalkotás gyakorlása – különböző műfajú szövegek alkotása szóban és írásban – Kreatív írás 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek</p>	<p>irodalom, történelem</p>	<p>Összefoglaló táblázatok, feladatlapok</p> <p>ábrák, vázlatok lexikonok, szótárak nyelvészeti folyóiratok online nyelvészeti oldalak</p>
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése. Tudás mélyítéséhez, dúsításához szükséges fogalmak megismerése.		

2.9 Magyar irodalom 12.

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	18
A) Avantgárd mozgalmak	4
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	4
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	4
E) A posztmodern világirodalom	3
A magyar irodalom a XX. században II.	42
A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	9
József Attila	9
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23
a) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2

Weöres Sándor	2
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	4
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
D) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
A XX. századi történelem az irodalomban	8
a) Trianon	2
b) Világháborúk	1
c) Holokauszt	2
d) Kommunista diktatúra	1
e) 1956	2
Kortárs magyar irodalom	5
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2
Összes óraszám:	93 (31x3)

Témakör	A modernizmus irodalma A. Avantgárd mozgalmak: 4 óra B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai: 3 óra C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai: 4 óra D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései 4 óra E. A posztmodern világirodalom 3 óra	Órakeret 18
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	

További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai
Törzsanyag	<p>A) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet) B) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet) C) Franz Kafka: Az átváltozás, Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló D) Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurácsi mama Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus E) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)</p>
Ajánlott szerzők/művek	<p>Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz A) Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet) Gottfried Benn: Kék óra Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer B) Franz Kafka: A per (részletek) Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita D) Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)</p>

	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
	Előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.	internetes hozzáférések képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint-bemutató filmrészletek
Fogalmak	dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern		

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. A) Életmű a XX. század magyar irodalmából – József Attila			Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	József Attila: Altató; Betlehemi királyok; Mama (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)	reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés)	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumok król. Ének-zene: megzenésített költemények.	internetes hozzáférés vagy CD- lejátszó zenei-CD, verses CD- k, képek, illusztrációk , PowerPoint bemutató
Fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. B) Portrék a XX. század magyar irodalmából II. a, Örkény István (2 óra) b, Szabó Magda (2 óra) c, Kányádi Sándor (3 óra)			7 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Örkény István: Egyperces novellák (részletek) Szabó Magda: Az ajtó	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó Kányádi Sándor: Dél keresztje alatt Csángó passió	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőmű- vészetekben (futurizmus, expresszionizmus,	internetes hozzáféré s képzőmű- vészeti, kultúrtör-

Kányádi Sándor: Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén	Hiúság Kuplé a vörös villamosról	listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet. Történelem: a korszak ismerete	téneti diasorok, PowerPoi nt- bemutató film- részletek
Fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családrégény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. C) Metszetek a modernista irodalomból a)Metszetek: egyéni utakon: Szabó Dezső (2 óra), Krúdy Gyula (2 óra), Weöres Sándor (2 óra) b)Metszetek a modernista irodalomból: Szabó Lőrinc (2 óra), Radnóti Miklós (4 óra) c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból (6ó) Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából: Nagy László (2 óra) e) Metszet a tárgyias irodalomból: Pilinszky János (1 óra) f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból: Illyés Gyula (2 óra)	23 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században I. Weöres Sándor, Radnóti egy-két műve, köztük: Nem tudhatom (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Krúdy Gyula: Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán</p> <p>Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) Szabó Lőrinc: Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák Dsida Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet) Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben, Március Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten</p>	<p>Huszárik Zoltán: Szindbád Szabó Dezső: Az elsodort falu (részletek) Weöres Sándor: Psyché (részletek) Szabó Lőrinc: Kalibán Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökgzene (részletek) Radnóti Miklós: Első ecloga Tétova óda Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche Márai Sándor: Szindbád hazamegy (részlet), Halotti beszéd Ottlík Géza: Iskola a határon (részlet) Buda (részlet) Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus (részletek) Reményik Sándor: Ahogy lehet Áprily Lajos: Holló- ének, Kolozsvári éjjel Kós Károly: Varjú- nemzetség (részlet)</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészí- tés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p> <p>frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyéni szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgo- zás</p>	<p>Történelem: a korszak történelmi ismerete</p>	<p>internetes hozzáféré- s képzőmű- vészeti, kultúrtör- téneti diasorok, PowerPoi- nt- bemutató film- részletek</p>

<p>Pilinszky János: Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p>	<p>Nyirő József: Madéfalvi veszedelem (részlet) Gion Nándor: A kárókatona még nem jöttek vissza Kovács Vilmos: Holnap is élünk Nagy László: Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz Pilinszky János: Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok Nemes Nagy Ágnes: A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet) Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet), Anyám fekete rózsza Anyám szavai Tandori Dezső: Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek) Esterházy Péter: Termelési kissregény (részlet)</p>			
--	---	--	--	--

	Harmonia caelestis (részlet)			
Fogalmak	életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom			

Témakör	IV. A magyar irodalom a XX. században II. D) Színház- és drámatörténet a) Örkény István: Tóték (2) Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet) (1) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmestersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Órakeret 3 óra		
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja. Dráma műnem, drámatörténet			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Örkény István: Tóték Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmestersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Esszéírás, gondolatterképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.	Vizuális kultúra: filmes feldolgozások Digitális kultúra Történelem	Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, filmrészletek, verses CD-k
Fogalmak	totalitárius, történelmi dráma			

Témakör	A XX. századi történelem az irodalomban a) Trianon (2óra) b) Világháborúk (1) c) Holokauszt (2) d) Kommunista diktatúra (1) e) 1956 (2óra)	Órakeret 8		
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-Eszkö-zök	
<p>Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)</p> <p>Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...</p> <p>Szép Ernő: Emberszag (részlet)</p> <p>Tadeusz Borowski: Kővilág</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy</p> <p>George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából</p>	<p>Babits Mihály: A repülő falu</p> <p>Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)</p> <p>Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás</p> <p>Magyar katonák dala</p> <p>Alexis levele Alexandrához</p> <p>Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Török Ferenc: 1945</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság</p> <p>Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Bacsó Péter: A tanú</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p>	<p>gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában</p> <p>IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok</p> <p>színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események</p>	<p>Történelem: trianon, holokauszt, diktatúra, 1956 történelmi ismeretei</p>	<p>dráma-előadások részletei</p> <p>színpadképek</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd	Faludy György: Kihallgatás Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetsoport (részlet) Irodalom és film Michael Radford: 1984 Gothár Péter: Megáll az idő Szilágyi Andor: Mansfeld Albert Camus: A magyarok vére (részlet)			
Fogalmak	holokauszt, trianon, diktatúra			

Témakör	Kortárs magyar irodalom	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek, olvasmányélmények, befogadás és szövegalkotás képessége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését. Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei. A Tanuló ismerje fel az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.	
Fogalmak	intertextualitás, hagyomány, kánon	

Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12.

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála

Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

3. Magyar nyelv és irodalmat alapórában tartalmazó képzés 2.

Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1 óra +1	1 óra	1,5 óra	1,5 óra
Irodalom	2 óra	3 óra	3,5 óra	3,5 óra

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkozhatnak. Meg kell tanulniuk a lényeget kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése

3.1 Magyar nyelv 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Kommunikáció - fogalma, eszközei, zavarai; digitális kommunikáció	11 +11=22óra
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar nyelv és az idegen nyelvek	18 +14 =32 óra
Ismétlés, rendszerezés	4 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 +7 =14óra
Összesen	36 +36 óra =72 óra

I. Témakör	Kommunikáció - fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	Órakeret 11 +11 =22óra	
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon, interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően. Legyen nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlottan kapcsolódjon be az információmegosztásba, képes legyen részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök
– A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése			internetes hozzáférés, képanyag a

<ul style="list-style-type: none"> – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés - Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái - A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A reklámok hatása nyelvhasználatunkra - Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem 	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem: a média társadalmi hatása</p>	<p>testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, - zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>		

II. Témakör	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek			Órakeret 18 +14=32 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szószerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelnyelvek (pl.: a sikek jelelése) - Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival - A hangok hangulata, hangszimbolika - A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkciók - Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása - a szófajváltás, a többszófajúság - rendszermondat, szövegmondat - mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - a szinteződés, tömbösítés a mondatban 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete	egynyelvű szótárak	

Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései
-----------------	--

3.2 Magyar irodalom 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	4 óra
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8 óra
III. A görög irodalom	11 óra
IV. A római irodalom	4 óra
V. A Biblia mint kulturális kód	12 óra
VI. A középkor irodalma	11 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	14 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	72 óra

I. Témakör	Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata	
Szerzők, alkotások	A) Az irodalom és hatása 1. Karinthy Frigyes: A cirkusz B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök	

	Romhányi József: Tücsökdal		
	C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek) D) Műnemi-műfaji rendszer		
Ajánlott szerzők, alkotások	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)		
	Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem: őskor, írásbeliség kialakulása</p> <p>Vizuális kultúra: filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>
Fogalmak	művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ		

II. Témakör	Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival</p>		
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olümposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minotauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>		
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa) Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p>		
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra: az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai</p>	<p>filmrészletek</p> <p>történelmi atlasz, az antik világ atlasza, internetes kapcsolat,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p>		<p>Földrajz:tájékoztató térben.</p> <p>Történelem: az antik világ nagy szónokai, történetírói</p> <p>Matematika; fizika:tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége.</p>	
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, táltos, világfa, antikvitas, mítosz, mitológia eredetmítosz,archaikus világ, archetípus		

III. Témakör	A görög irodalom		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselése, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése		
Szerzők, alkotások	<p>A)Az epika születése Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B)A görög líra, az időmértékes verselés Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C)A görög dráma</p> <p>Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag- könyvek

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzssanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,</p> <p>rövid esszé, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; történelem:</p> <p>görög és római színházépítészet</p> <p>Földrajz: 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>drámaelőadások részletei,</p> <p>képek a görög színházról,</p> <p>PowerPoint-bemutató</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas</p>		

egység, akció, dikció, drámai szerkezet, exozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis
--

IV. Témakör	A római irodalom			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományával, kódjaival.			
Szerzők, alkotások	A)A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölk és szeretek B)Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások és a Pygmalion			
Ajánlott szerzők, alkotások	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoének Horatius: Licinius Murenához			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése(mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás); 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	Történelem; földrajz: az antik római kultúra kiterjedése Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés, szövegrészletek	

Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszervezet, horátiusi alapelvek, ars poetica
-----------------	---

V. Témakör	A Biblia mint kulturális kód	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet, József Mózes második könyvéből részletek: Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek) Az „örömhír” Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas szamaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban</p> <p>Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás) Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)</p> <p>Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás</p>	

	<p>Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés Pasolini: Máté evangéliuma Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p> <p>Portfóliókészítés</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival</p>	<p>bibliai atlasz, internetes hozzáférés biblikus témájú festmények, Power-Point-bemutató Zeneműrészletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>
Fogalmak	<p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>		

VI. Témakör	A középkor irodalma	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	himnusz, verses epika, rím, középkor	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományával, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor-	

	középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.		
Szerzők, alkotások	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodalma vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet) Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>internetes hozzáférés, képzőművészeti, kultúr-történeti diasorok, PowerPoint bemutató</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén</p>		

3.3 Magyar nyelv 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	15 óra
II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílus eszközök, szóképek, alakzatok	14 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetség gondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

Témakör	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták	Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszél és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői 	Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék	Történelem, Állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.	szöveg-dokumentáció (pl. szövegtípusok),

<ul style="list-style-type: none"> – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.</p>	<p>Idegen nyelvek: az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókincese, felépítése.</p>	<p>internetes hozzáférés (elektronikus média)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>		

Témakör	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazásakülönböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazásakülönböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: esszéírás.</p> <p>Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p>Digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>internetes hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
Fogalmak	<p>nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>		

Témakör	Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílusesszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentés meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p>Idegen nyelvek: beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p>Művészetek: társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p>Digitális kultúra: nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p>Digitális kultúra: kézikönyvhasználat.</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>		

3.4 Magyar irodalom 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A reneszánsz irodalma	18 óra
II. A barokk és a rokokó irodalma	7 óra
III. A felvilágosodás irodalma	28 óra
IV. A romantika irodalma	9 óra
V. A magyar romantika irodalma	26 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	12 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A RENESZÁNSZ IRODALMA A humanista irodalom		Órakeret
			4 óra
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: Daloskönyv Ti	– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,	Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.
			zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint

<p>szerencsés füvek, Pó, földi kérgem Boccaccio: DekameronElső nap harmadik novellája</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete; Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	<p>jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténe ti korszak történelmi, művelődéstörté neti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerzése, ismétlése – Petrarca-sonett megismerése <p>a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p>	reflektálás, megbeszélés vita		nt- bemutató
Ajánlott alkotók, művek	Petrarca: Daloskönyv (részletek), Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz, Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Janus Pannonius: Mars istenhez békességért, Janus Pannonius: A saját lelkéhez, Boccaccio: Dekameron (részletek)			
Fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers			
Témakör	A reformáció vallásos és világi irodalma			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	anyanyelvi kultúra, magyar nyelvű irodalom születése, fordítási irodalom			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságána k, sokszínűségén ek megismerése	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 15. sz. kulturális élete Magyarországo n. Vizuális kultúra; ének- zene: a reneszánsz kultúra Magyarorszá- gon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD- lejátszó
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Eric Till: Luther (részlet), Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet); Reményik Sándor: A fordító, Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers), Szemelvények a magyar reformáció irodalmából, A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)			
Fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia			

Témakör	Líra a reformáció korában	Órakeret 4 óra
----------------	----------------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. Egy katonaének; Borivóknak való; Hogy Júliára talál, így köszöne néki; Adj már csendességet; William Shakespeare: LXXV. szonett	<ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban 	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 16. sz. kulturális élete Magyarországán. Vizuális kultúra: a reneszánsz kultúra Magyarországán; az arany-metszés.	internetes hozzáférés, diások PowerPoint-bemutató

	<ul style="list-style-type: none"> – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. 			
Ajánlott alkotók, művek	További Balassi-versek, további Shakespeare-szonettek			
Fogalmak	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaeének, szonett			

Témakör	Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: Romeo és Júlia ismerete (8. évfolyam).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Shakespeare egy drámája Romeo és Júlia, Hamlet – részletek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvzet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p>Vizuális kultúra; Mozgóképkultúra és médiaismeret: illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások</p> <p>Shakespeare-művekből.</p> <p>Dráma színház-történet,</p>	<p>internetes hozzáférés drámaelőadások részletei, képek az angol színházról , PowerPoint-bemutató</p>

	<p>változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig</p> <ul style="list-style-type: none"> – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása <p>Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p>		<p>színházművészet, színpadi hatás.</p>	
--	--	--	---	--

Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia; Hamlet (vagy más feldolgozás)
Fogalmak	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

Témakör	A barokk és a rokokó irodalma; Portré: Zrínyi Miklós; A kuruc kor lírája: művek, műfajok		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció, eposz, eposzi kellékek		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életesmény mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténelmi korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Szemelvény: Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (vagy részletek); Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet) Rákóczi-nóta, Őszi harmat után	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténelmi korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének- zene: az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).
Ajánlott alkotók, művek	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek), Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)		

Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat
-----------------	---

Témakör	A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Az európai felvilágosodás; Színház- és drámatörténet; Líra			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítéelőképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világképi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai; Voltaire Candide, (részletek) Irodalom és színház - Molière: A fősvény vagy Tartuffe Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson; Falusi randevú	– A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; filozófia; etika: a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat 			
Ajánlott alkotók, művek	<p>Montesquieu: Perzsa levelek (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet), Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet), Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet); Irodalom és színház, Jean Racine: Phaedra (részlet), Pierre Corneille: Cid (részlet), Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet); A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma; William Blake: A tigris, William Blake: A bárány, Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p>			
Fogalmak	<p>felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény</p>			

Témakör	A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése.	

		A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai életművének jellegével		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílári sokszínűsége Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerelmdal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz; Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek),	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társ művészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; énekzene: stílusirányzatok egymásmelletteisége a 18. században. Földrajz: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések	művelődéstörténeti atlasz internetes kapcsolatok, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

	<p>szervezők és műveik olvasásával és értelmezésével</p>			
Ajánlott szerzők, művek	<p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek), Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet), Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek), Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor, Az én poézisom természete, A feredés, Az anakreoni versek, Jövendölés az első oskoláról a Somogyban, A tihanyi Ekhóhoz, A vidám természetű poéta</p>			
Fogalmak	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p>			

Témakör	Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban			Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	<p>Klasszicizmus, klasszika, tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a Bánk bán olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanészaközök
<p>Berzsenyi Dániel: Ostályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, Aközelítő tél, A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek),</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Énekzene: operafeldolgozás</p>	<p>internetes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet</p>

<p>Parainesis (részletek) Katona József: Bánk bán</p>	<p>megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érezkelése és értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív- produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stiliztikai-poétikai fogalmak segítségével 			
<p>Ajánlott szerzők, művek</p>	<p>Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet), Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.), Horác, Vitkovics Mihályhoz, Búcsúzás Kemenes-aljától, Napóleonhoz, Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Kölcsey Ferenc: Bordal, Kölcsey Ferenc: Csolnakon, Mohács (részlet) Irodalom és zene – Erkel Ferenc: Bánk bán Irodalom és tévéjáték – Kisfaludy Károly: A kérők, Bohák György: A kérők</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p>			

Témakör	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettség, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz, lengyel irodalomból: George Byron egy szabadon választott művéből részlet, Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet), Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság, Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet), Heinrich Heine: Loreley, Puskin: Anyegin (részlet), Adam Miczkiewicz: A lengyel anyához	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílus időbeli és térbeli viszonyainak, különbségein 	<p>Portfólió készítése.</p> <p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene: a romantika művészete.</p> <p>Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	<p>ek megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 			
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Irodalom és film/tévéjáték – Richard Thorpe: Ivanhoe, Jane Austen: Büszkeség és balítélet, Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja; Edgar Allan Poe: A kút és az inga, A fekete macska, A holló;</p> <p>Irodalom és film/zene - JeaneDelannoy: A párizsi Notre-Dame vagy GaryTrousdale- KirkWise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása</p> <p>Irodalom és film/zene - Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása</p> <p>Heinrich Heine: A dal szárnyára veszlek, Memento,</p> <p>AlexandrSzergejevics Puskin: A pikk dáma, Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)</p>			
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember			

Témakör	A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA Vörösmarty Mihály	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: Hymnus, Huszt (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: Szózat (memoriter is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai.</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; Am erengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány illetve a Csongor és Tünde értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok.</p> <p>Földrajz: az alkotókhöz kapcsolódó tájegységek, települések.</p> <p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a reformkori művelődés és társadalmi élet.</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	<p>jelenségként is értelmezett irodalomban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetése k levonása 			
Ajánlott alkotások	Zalán futása (Első ének, részlet) Magyarország címere, Virág és pillangó, Liszt Ferenchez, Az élő szobor, Ábránd, Fóti dal			
Fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; rapszódia, drámai költemény			

Témakör	Életmű – Petőfi Sándor			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztoła, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. Anyám tyúkja; Füstbe ment terv (memoriterek); János vitéz (és memoriter-részletei); Az Alföld; Nemzeti dal (memoriterek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Petőfi Sándor életműve.	– Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a	Tanulói tevékenységek szervezése:	Földrajz: Petőfi életútjának állomásai.	hangoskönyv,

<p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet vadvirága, Fa leszek, ha..., A puszta, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal</p> <p>Verses epika A helység kalapácsa (részlet); Az apostol (részlet)</p>	<p>törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén</p> <ul style="list-style-type: none"> – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörté 	<p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>	<p>művelődéstörténeti atlasz, internetes kapcsolat, festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei, film- és színházi előadásrészletek</p>
---	---	---	--	---

	<p>netének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése</p> <p>– A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben</p>			
Ajánlott művek	Hortobágyi kocsmárosné, Isten csodája, A virágnak megtiltani nem lehet, Szeget szeggel, Csokonai, Megy a juhász számaron, Szeptember végén, Beszél a fákkal a bús őszi szél, Várady Antalhoz, Európa csendes, újra csendes, Pacsirtaszót hallok megint, Szabadság, szerelem valamint Űti levelek (részletek)			
Fogalmak	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz			

Témakör	Jókai Mór; Tudományos élet a romantika korában	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. A kőszívű ember fia vagy más regénye.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Elbeszélések: A tengerszem	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p> <p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.</p> <p>Mozgóképek</p>
		Tananyag
		interne-tes kapcsolatok, festmények, képek, PowerPoint, zenei és

tündére, A huszti beteglátogatók; Regény: Az arany ember Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselem t alapfogalmainak segítségével		kultúra és médiais meret: Jókai-művek filmes feldolgozásai. Földrajz: a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.	filmrésztetek
Ajánlott szerzők, alkotások	Jókai Mór: A megölt ország, A debreceni kastély, A magyar Faust, Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Kárpáthy Zoltán vagy Fekete gyémántok Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet), A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)			
Fogalmak	irányregény, utópia, szigetutópia; nemzeti szemlélet, korszerű népiesség			

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-síralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyagrész. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar,

illetve európai történelem kataklizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvm emlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

3.5 Magyar nyelv 11.

A 11. évfolyamon: Magyar nyelv 1,5 óra

Éves óraszám: 54 óra (36+18);

I. félév: heti 1 óra, 18 hét = 18 óra

II. félév: heti 2 óra, 18 hét = 36 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11+4
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7 + 4
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7 +4
Szótárhasználat	2 + 1
Szabadon felhasználható óra – szövegalkotás, szövegértés	7 + 4
Gyakorlás, ismétlés, rendszerezés	2 + 1
Összes óraszám:	36 + 18 óra

Témakör	Retorika- beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret
		11+4 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés,	Történelem antik szónokok,
		Tananyagok
		internetes hozzáférés

<p>A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A szónok tulajdonságai, feladatai A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig Az érv, érvelés, cáfolat megértése Az érvelési hibák felfedeztetése A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p><u>Ajánlott témák:</u> Retorika az ókorban Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	<p>szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p>	<p>szöveg-részletek a klasszikus magyar retorikából</p> <p>napi sajtótermékek</p> <p>monológok audiovizuális eszközök</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése</p>		

Témakör	Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv			Órakeret 7 +4 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során</p> <p>A társalgás udvariassági formái</p> <p>A beszédaktus</p> <p>Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont</p> <p>Kommunikáció és pragmatika</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>		
Fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv			

Témakör	Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	Órakeret 7+4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p>	

	<p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer</p> <p>A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <p>A beszéd mint cselekvés</p> <p>A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában</p> <p>A nyelv szerepe a memória alakításában</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szöveg-részletek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv</p>		

Témakör	Szótárhasználat	Órakeret 2+1 óra
Előzetes tudás	<p>A magyar helyesírás szabályai</p> <p>Helyesírási szótár ismerete</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szótárhasználat legmagasabb szintje az iskolán kívüli, egyéni funkcionális szótárhasználat; ez azt jelenti, hogy a diák önállóan képes felismerni azt a problémahelyzetet, amelynek megoldásához szótár használatára van szüksége, képes a megfelelő szótár kiválasztására és önálló használatára</p> <p>A hatékony szótárhasználat azt is jelenti, hogy a diákok nemcsak a nyomtatott, hanem az elektronikus szótárak funkcionális alkalmazására is képesek, ehhez azonban szükség van IKT-kompetenciájuk fejlesztésére.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyag
A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlengszótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Digitális kultúra, Idegen nyelvek már használt szótárjai	
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár		

Témakör	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret
		7+4 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusesszközök alkalmazása.</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok
		Tananyag

<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségeinek figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p> <p>Szövegértés</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>		<p>szöveg-részletek:</p> <p>érvelő esszék,</p> <p>értekezések</p>
Fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

Témakör	Gyakorlás	Órakeret 2 + 1 óra
----------------	------------------	------------------------------

3.6 Magyar irodalom 11.

A 11. évfolyamon: irodalom 3,5 óra

Éves óraszám: 126 óra (108+18);

I. félév: heti 4 óra, 18 hét = 72 óra

II. félév: heti 3 óra, 18 hét = 54 óra

Tematikai egység	Óraszám
II. A klasszikus modernség irodalma	38 + 6
<i>E) A nyugat-európai irodalom</i>	5
<i>F) Az orosz irodalom</i>	5
<i>G) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai</i>	3
<i>H) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i>	25
4. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
<i>c) Arany János</i>	10+3
<i>d) Mikszáth Kálmán</i>	6+1
5. Színház- és drámatörténet	5+2

6. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4
A magyar irodalom a XX. században	44 + 8
D) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30
e) Herczeg Ferenc	5
f) Ady Endre	9+3
g) Babits Mihály	8+2
h) Kosztolányi Dezső	8+3
E) Portrék a XX. század magyar irodalmából	9
c) Móricz Zsigmond	5
d) Wass Albert	4
F) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	5
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	20 + 2 óra
Gyakorlás, ismétlés	6 + 2 óra
Összesen:	108 + 18 óra

Témakör	A klasszikus modernség irodalma (A,B, D. A realizmus a nyugat-európai irodalomban E. A realizmus az orosz irodalomban)	Órakeret
		5 óra
		5 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együttthatásának megértetése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettség befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése	

Alkotók, művek:	<p>Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaothton) Az orosz irodalomból: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi</p>			
Ajánlott alkotók, művek	<p>Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek Charles Dickens: Twist Olivér Ajánlott alkotók, művek az orosz irodalomból: Gogol: Az orr Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésselvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának</p>	<p>A tanuló – felismeri az életművek egymásmellettiségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, Stendhal, Balzac és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi</p>	<p>Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, vizuális kultúra, ének-zene: a romantika művészete. Dráma és színház: A drámaiatlan dráma-színházi előadásokból részlet.</p>	<p>internetes kapcsolat festménye k, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek</p>

és irányzatának áttekintése Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése	liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Balzac, Stendhal, egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma			

Témakör	F. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus	

	regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világgépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.			
Alkotók, művek:	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészetan Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje			
Ajánlott alkotók, művek	Baudelaire: Egy dög, Kapcsolatok Verlaine: Holdfény Rimbaud: Kenyérlesők, A részeg hajó (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneshközök	
A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele A korszak programadó	A tanuló – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene, dráma és színház: Dimpresszionizmus szimbolizmus más művészeti ágakban	zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató

verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)	alkotás értelmezésére; – beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet Baudelaire, Rimbaud, Rilke, műveiből; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő			

Témakör	D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából a) Arany János	Órakeret 10 +3óra
Előzetes tudás	A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása. Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör (memoritek is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló	

	értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására				
Művek:	Epika: Toldi estéje Balladák: Ágnes asszony V. László Vörös Rébék Líra: Fiamnak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig				
Ajánlott művek:	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt				
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) Arany János balladaköltészetének megismerése		A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás. Dráma és színház: balladák dramatikus előadása, Toldi és Lajos király konfliktusának megjelenítése	internetes hozzáférés vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk

<p>legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése</p> <p>A költő epikájának (Toldi estéje, Buda halála) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével</p> <p>A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében</p> <p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykorósi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése</p> <p>Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése</p>	<p>– megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését;</p> <p>– képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására;</p> <p>a Toldi és a Toldi estéje néhány szempontú összevetésére;</p> <p>– műismereti minimuma: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör, további egy-két ballada; Toldi estéje; Letészem a lantot, Epilogus és még két-három lírai alkotás (memoriterek is);</p> <p>– képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a Toldi és a Toldi estéje alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus			

Témakör	b, Mikszáth Kálmán	Órakeret 6+1 óra
----------------	---------------------------	-----------------------------

Előzetes tudás	Arany János életműve Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. Szent Péter esernyője); Gárdonyi Géza művei.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben. Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti. A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja). Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetész megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.		
Művek:	Az a fekete folt Bede Anna tartozása A bágyi csoda Beszterce ostroma		
Ajánlott művek:	Tímár Zsófi özvegye Hova lett Gál Magda Szegény Gélyi János lovai Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása A romantika és a realizmus találkozásának	A tanuló – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával); – megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Földrajz: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek Dráma és színház: a feszültségteremtés eszköze a

<p>vizsgálata a mikszáthi epikában Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben</p>	<p>és az Ady fellépése előtti költők szerepét; – a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>		<p>műben ill. a színpadon</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>külcnc, donquijoteizmus,</p>			

Témakör	2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája			Órakeret 5+2 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámaidalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Mű:	Az ember tragédiája			
Ajánlott mű:	Mózes			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása A mű irodalmi, történetfilozófiai, esztétikátörténeti előzményeinek megismerése A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra, Dráma és színház tájékozódás a Tragédia hazai és nemzetközi színházi előadásairól fordításairól	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató

fejlődés a történelemben?) Eszmének, harcának vizsgálata a műben	<p>közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit;</p> <p>– műismereti minimuma: a Tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok;</p> <p>– alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
Fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történelmi színek, keretszínek, falanszter			

Témakör	3.Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az életművekben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése;</p> <p>Műelemzés, értelmezés:jellemző lírai témák, műfajai, poétikai megoldások, versformák</p> <p>Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására</p>	

Alkotók, művek:	d) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz e) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet) f) Vajda János Húsz év múlva		
Ajánlott alkotók, művek:	Tompa Mihály: Nép dal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról Schopenhauer olvasása közben		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján	A művekről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadása; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtése, memoriterek tolmácsolása.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra Dráma és színház: a megtanult memoriterek igényes előadása internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok
Fogalmak	népi-nemzeti irodalom, filozófiai dal		

Témakör	II. A magyar irodalom a XX. században B. Életművek a XX. század magyar irodalmából e. Herczeg Ferenc		Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Madách Imre Az ember tragédiája A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása. Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Művek:	Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc			
Ajánlott művek:	A hét sváb (részlet) Irodalom és színház Kék róka (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdéskérdések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben	A tanuló – megismeri a művek jellemzőit, sajátos drámai hőseit; értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra Dráma és színház: konfliktusok, nézőpontváltások, kérdéskérdések	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei PowerPoint bemutató

A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése				
Fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű			

Témakör	f. Ady Endre	Órakeret 9+3 óra
Előzetes tudás	A Nyugat; stílusirányzatok a századelőn	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző köteteire, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>	
Művek:	<p>Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Héja-nász az avaron</p> <p>Harc a Nagyúrral</p> <p>Új vizeken járok</p> <p>Az ős Kaján</p> <p>A Sion-hegy alatt</p> <p>Az Úr érkezése</p> <p>Kocsi-út az éjszakában</p> <p>Emlékezés egy nyár-éjszakára</p> <p>Őrizem a szemed</p>	
Ajánlott művek:	<p>Lédával a bálban</p> <p>Vér és arany</p> <p>Sem utódja, sem boldog őse...</p> <p>Az eltévedt lovas</p> <p>Elbocsátó, szép üzenet</p> <p>Sípja régi babonának</p> <p>Köszönöm, köszönöm, köszönöm</p> <p>Ember az embertelenségben</p> <p>A Hortobágy poétája</p>	

Párisban járt az Ősz				
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái</p> <p>Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai</p> <p>XIX. századi költészetünk tükrében</p> <p>A szimbólumok újszerű használata az életműben</p> <p>A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése</p> <p>Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése</p> <p>Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból</p> <p>Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával</p> <p>A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetét, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezése k megfogalmazására; – műismereti minimuma: A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.; – képessé válik az Ady-életmű 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem: társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p>Vizuális kultúra: Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.</p> <p>Földrajz: Ady-émlékhelyek</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint-bemutató</p> <p>illusztrációk</p> <p>portrék</p> <p>földrajzi, művelődés-történeti atlasz</p>

felépítésének tanulmányozása A Nyugat születése, jelentőségének felismerése Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása	jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés			

Témakör	g. Babits Mihály	Órakeret 8+2 óra
Előzetes tudás	A Nyugat mint folyóirat és mozgalom.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése. Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.	
Művek:	In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája	
Ajánlott művek:	A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet)	

		Cigány a siralomházban		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével</p> <p>Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése</p> <p>Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása</p> <p>Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával</p> <p>Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei</p> <p>Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a Nyugat történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a Jónás könyvét; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Esti kérdés, Ősz és tavasz között és még egy-két műve (memoriter is) és a Jónás könyve; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra: Babits-portrék.</p> <p>Digitális kultúra: adattárak és internetes közlés, (pl. a Nyugat).</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint bemutató</p> <p>illusztrációk</p> <p>portrék</p> <p>film-részletek</p>

	elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására			
Fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia			

Témakör	h. Kosztolányi Dezső			Órakeret 8+3 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Művek:	A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség Édes Anna Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól			
Ajánlott művek:	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzanyagban megjelölt művek elemzésével Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)</p>	<p>A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), Hajnali részegség, Halotti beszéd és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,</p>	<p>Történelem: urbanizáció, kulturális élet, sajtó. Digitális kultúra: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p>	<p>internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek</p>
--	--	--	---	--

	alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás			

Témakör	B. Portrék a XX. század magyar irodalmából I. a. Móricz Zsigmond b. Wass Albert		Órakeret 5 óra 4 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. Hét krajcár vagy Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására		
Művek:	a. Móricz Zsigmond: Tragédia, Úri muri b. Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza		
Ajánlott művek:	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter Barbárok Tündérvászon (részlet) Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet! Wass Albert: A funtineli boszorkány (részlet)		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika	tanulói tevékenységek szervezése	Digitális kultúra: Móricz-művek filmes, televíziós internetes hozzáférés

<p>átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése</p>	<p>történetében (Nyugat; népi írók mozgalma, Kelet Népe); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>	<p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska).</p>	<p>filmfeldolgozások részletei hangoskönyvek illusztrációk festmények</p>
---	--	--	---	--

Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása				
Fogalmak	naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom			

Témakör	C. Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád c, Karinthy Frigyes		Órakeret 3 óra (a+b) 2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.		
Alkotók, művek:	<p>c) Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök</p> <p>d) Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekgig, Isten oltó-kése</p> <p>c) Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel</p>		
Ajánlott alkotók, művek:	<p>Juhász Gyula: Halotti beszéd Utolsó vacsora Szerelem</p> <p>Tóth Árpád: Kisvendéglőben Elégia egy rekettvebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó</p> <p>Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára Utazás és holdvilág (részlet)</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

<p>Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján</p>	<p>A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban.</p>	<p>internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok</p>
Fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia			

3.7 Magyar nyelv 12.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1,5 óra

Éves óraszám: 46 óra (31+15);

I. félév: heti 1 óra, 16 hét = 16 óra

II. félév: heti 2 óra, 15 hét = 30 óra

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
Magyar nyelv	
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvmlékek	6+5
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8+3
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10+5
Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7+2
Összes óraszám:	31 +15 (46)

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvmlékek
ÓRASZÁM: 6 óra

Témakör	Nyelvtörténet	Órakeret 6+5 óra	
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonsítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
– A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés,	Történelem, irodalom: a magyar nép	TESz. etimológia szótár, képanyag, internetes

<ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 	<p>szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>	<p>hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>		

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl
ÓRASZÁM: 8 óra

<p>Témakör</p>	<p>A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl</p>	<p>Órakeret 8+3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Nyelvi szintek</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/ interaktív tábla</p>	
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Nyelvi tudatosság, tolerancia fejlesztése</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 		<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	történelem irodalom	<p>nyelvjárási térkép szótárak: Új Magyar Tájszótár, Szlengszótár, A magyar nyelv értelemző szótára</p>
Fogalmak	<p>nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek</p>			

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés
ÓRASZÁM: 10 óra

Témakör	Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés		Órakeret 10+5 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok,</p>	irodalom, történelem	<p>Összefoglaló táblázatok, feladatlapok</p> <p>ábrák, vázlatok</p>

	megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek		
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése		

TÉMAKÖR: Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra
ÓRASZÁM: 7

Témakör	Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra			Órakeret 7+2 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítívászon/interaktív tábla			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Önálló szövegalkotás gyakorlása – különböző műfajú szövegek alkotása szóban és írásban – Kreatív írás 	Tanári magyarázat, foglommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok lexikonok, szótárak nyelvészeti folyóiratok online nyelvészeti oldalak	
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése. Tudás mélyítéséhez, dúsításához szükséges fogalmak megismerése.			

3.8 Magyar irodalom 12.

A 12. évfolyamon: irodalom 3,5 óra
Éves óraszám: 108 óra (93+15);
I. félév: heti 4 óra, 16 hét = 64 óra
II. félév: heti 3 óra, 14 hét = 42 óra
utolsó hét = 2 óra

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	18+3
F) Avantgárd mozgalmak	4

G) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3+1
H) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	4+1
I) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	4
J) A posztmodern világirodalom	3+1
A magyar irodalom a XX. században II.	42+7
E) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	9
József Attila	9+2
F) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3
G) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23
g) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2
Weöres Sándor	2
h) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	4+3
i) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
j) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
k) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
l) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
H) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2+1
Szabó Magda	1+1
A XX. századi történelem az irodalomban	8+2
f) Trianon	2+1
g) Világháborúk	1

h) Holokauszt	2+1
i) Kommunista diktatúra	1
j) 1956	2
Kortárs magyar irodalom	5+1
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18+2 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2
Összes óraszám:	93 (31x3)+15óra 108

Témakör	A modernizmus irodalma A. Avantgárd mozgalmak: 4 óra B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai: 3 óra C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai: 4 óra D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései 4 óra E. A posztmodern világirodalom 3 óra	Órakeret 18 +3
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai 	

Törzsanyag	<p>A) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet) B) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet) C) Franz Kafka: Az átváltozás, Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló D) Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázi mama Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus E) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)</p>		
Ajánlott szerzők/művek	<p>Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz A) Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet) Gottfried Benn: Kék óra Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer B) Franz Kafka: A per (részletek) Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita D) Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)</p>		
	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
	<p>Előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.</p>	<p>internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtör-téneti diasorok, PowerPoint-bemutató filmrészletek</p>
Fogalmak	<p>dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern</p>		

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. D) Életmű a XX. század magyar irodalmából – József Attila	Órakeret 9+2 óra
Előzetes tudás	<p>József Attila: Altató; Betlehemi királyok; Mama (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p>	

	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzssanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása 			
Törzssanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)	reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés)	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról. Ének-zene: megzenésített költemények.	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD, verses CD-k, képek, illusztrációk, PowerPoint bemutató
Fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. E) Portrék a XX. század magyar irodalmából II. a, Örkény István (2 óra) b, Szabó Magda (2 óra) c, Kányádi Sándor (3 óra)			7 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Örkény István: Egyperces novellák (részletek) Szabó Magda: Az ajtó Kányádi Sándor: Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó Kányádi Sándor: Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés-és listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet. Történelem: a korszak ismerete	internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint-bemutató film-részletek
Fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. F) Metszetek a modernista irodalomból a)Metszetek: egyéni utakon: Szabó Dezső (2 óra), Krúdy Gyula (2 óra), Weöres Sándor (2 óra) b)Metszetek a modernista irodalomból: Szabó Lőrinc (2 óra), Radnóti Miklós (4 óra) c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból (6ó) Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos	23+3 óra
----------------	--	-----------------

	d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából: Nagy László (2 óra)			
	e) Metszet a tárgyias irodalomból: Pilinszky János (1 óra)			
	f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból: Illyés Gyula (2 óra)			
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században I. Weöres Sándor, Radnóti egy-két műve, köztük: Nem tudhatom (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Krúdy Gyula: Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	Huszárik Zoltán: Szindbád Szabó Dezső: Az elsodort falu (részletek) Weöres Sándor: Psyché (részletek) Szabó Lőrinc: Kalibán Dsuang Dszi álma Különbéke	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,	Történelem: a korszak történelmi ismerete	internetes hozzáféré s képzőmű- vészeti, kultúrtör- téneti diasorok, PowerPoi nt- bemutató film-

<p>Szabó Lőrinc: Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák Dsida Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet) Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben, Március Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten Pilinszky János: Halak a hálóban, Apokrif, Négy soros Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p>	<p>Tücsökzene (részletek) Radnóti Miklós: Első ecloga Tétova óda Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche Márai Sándor: Szindbád hazamegy (részlet), Halotti beszéd Ottlik Géza: Iskola a határon (részlet) Buda (részlet) Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus (részletek) Reményik Sándor: Ahogy lehet Áprily Lajos: Holló- ének, Kolozsvári éjjel Kós Károly: Varjú- nemzetség (részlet) Nyirő József: Madéfalvi veszedelem (részlet) Gion Nándor: A kárókatona még nem jöttek vissza Kovács Vilmos: Holnap is élünk Nagy László: Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz Pilinszky János: Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok Nemes Nagy Ágnes: A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája</p>	<p>reflektálás</p> <p>frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyéni szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgo- zás</p>		<p>részletek</p>
--	---	--	--	------------------

	<p>Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet) Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet), Anyám fekete rózsza Anyám szavai Tandori Dezső: Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek) Esterházy Péter: Termelési kisseregény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)</p>			
Fogalmak	<p>életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom</p>			

Témakör	<p>IV. A magyar irodalom a XX. században II. D) Színház- és drámatörténet a) Örkény István: Tóték (2) Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet) (1) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmastersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</p>	Órakeret 3+2 óra
Előzetes tudás	<p>A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja. Dráma műnem, drámatörténet</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>– A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Örkény István: Tóték Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmastersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Esszéírás, gondolattérképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.	Vizuális kultúra: filmes feldolgozások Digitális kultúra Történelem Dráma és színház: színházi feldolgozások	Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, filmrészletek, verses CD-k
Fogalmak	totalitárius, történelmi dráma			

Témakör	A XX. századi történelem az irodalomban a) Trianon (2óra) b) Világháborúk (1) c) Holokauszt (2) d) Kommunista diktatúra (1) e) 1956 (2óra)	Órakeret 8+2		
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/	Kapcsolódási pontok	Tan-Eszközök	

		Tanulásszervezési módok		
<p>Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső) Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet) Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... Szép Ernő: Emberszag (részlet) Tadeusz Borowski: Kővilág</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p>	<p>Babits Mihály: A repülő falu Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet) Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás Magyar katonák dala Alexis levele Alexandrához Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Török Ferenc: 1945 Roberto Benigni: Az élet szép Kertész Imre: Sorstalanság Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Bacsó Péter: A tanú Bereményi Géza: Eldorádó Faludy György: Kihallgatás Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetsoport (részlet) Irodalom és film Michael Radford: 1984</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő Szilágyi Andor: Mansfeld Albert Camus: A magyarok vére (részlet)</p>	<p>gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában</p> <p>IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok</p> <p>színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események</p>	<p>Történelem: trianon, holokauszt, diktatúra, 1956 történelmi ismeretei</p>	<p>dráma-előadások részletei színpadképek PowerPoint bemutató</p>
Fogalmak	holokauszt, trianon, diktatúra			

Témakör	Kortárs magyar irodalom	Órakeret 5+1 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek, olvasmányélmények, befogadás és szövegalkotás képessége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására.</p> <p>Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését.</p> <p>Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p>A Tanuló ismerje fel az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.</p>
Fogalmak	intertextualitás, hagyomány, kánon

Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetség gondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18+2 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12.

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykorúsi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén

Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)

4. Emelt szintű humán képzés

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv	1+1	1+1	1+1	1+1
Irodalom	2	3	3 +1	3+1

4.1 Magyar nyelv 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Kommunikáció - fogalma, eszközei, zavarai; digitális kommunikáció	11+11 óra= 22
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar nyelv és az idegen nyelvek	18+14 óra=32
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7+7 óra=14
Ismétlés, rendszerezés, gyakorlás	4 óra
Összesen	72 óra

I. Témakör	Kommunikáció - fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	Órakeret 11+11 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon, interaktív tábla, digitális tananyag	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően. Legyen nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek	

	<p>kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódjon be az információmegosztásba, képes legyen részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés - Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái - A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A reklámok hatása nyelvhasználatunkra - Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem 	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem: a média társadalmi hatása</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>

Fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, - zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.
-----------------	---

II. Témakör	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek			Órakeret 18+14 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<ul style="list-style-type: none"> - A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása - A nyelvi elemzőkészség fejlesztése - Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása - Kreatív nyelvi fejlesztés - A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei - A szavak és osztályozásuk - A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban - A szó szerkezetek - A mondatrészek - A mondatok csoportosítása - Szórend és jelentés - Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) - Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival - A hangok hangulata, hangszimbolika 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete	egynyelvű szótárak	

<ul style="list-style-type: none"> - A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkciók - Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása - a szófajváltás, a többszófajúság - rendszermondat, szövegmondat - mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - a szinteződés, tömbösítés a mondatban 			
Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései		

4.2 Magyar irodalom 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	4 óra
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8 óra
III. A görög irodalom	11 óra
IV. A római irodalom	4 óra
V. A Biblia mint kulturális kód	12 óra
VI. A középkor irodalma	11 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	14 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés	8 óra
Összesen:	72 óra

I. Témakör	Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata	

Szerzők, alkotások	<p>A) Az irodalom és hatása 1. Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> <p>B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal</p> <p>C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> <p>D) Műnemi-műfaji rendszer</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)</p> <p>Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem: őskor, írásbeliség kialakulása</p> <p>Vizuális kultúra: filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>
Fogalmak	<p>művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ</p>		
II. Témakör	Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia		Órakeret 8 óra

Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése. Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival		
Szerzők, alkotások	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olümposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minotauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)</p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek)</p> <p>Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka,</p>	<p>Vizuális kultúra: az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek</p>	<p>filmrészletek</p> <p>történelmi atlasz,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Mítosz- és hóstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p>	<p>prezentáció-készítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai</p> <p>Földrajz: tájékozódás térben.</p> <p>Történelem: az antik világ nagy szónokai, történetírói</p> <p>Matematika; fizika: tudománytörténet; az antik világ tudományosságán ak öröksége.</p>	<p>az antik világ atlasza, internetes kapcsolat,</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, táltos, világfa, antikvitas, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus</p>		

<p>III. Témakör</p>	<p>A görög irodalom</p>	<p>Órakeret 11 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Alapvető erkölcsi értékek képviselete, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése</p>	
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) Az epika születése Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C) A görög dráma Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>	

Ajánlott szerzők, alkotások	Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,</p> <p>rövid esszé, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; történelem:</p> <p>görög és római színházépítészet</p> <p>Földrajz: 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>drámaelőadások részletei,</p> <p>képek a görög színházról,</p> <p>PowerPoint-bemutató</p>

értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.			
Fogalmak	eposz, eposzi konvenciók: prozopózió, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármasszöveg, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis		

IV. Témakör	A római irodalom			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.			
Szerzők, alkotások	A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölködés és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások és a Pygmalion			
Ajánlott szerzők, alkotások	Catullus: Élünk, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoénak Horatius: Licinius Murenához			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	Történelem; földrajz: az antik római kultúra kiterjedése Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés, szövegrészletek	

– A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);			
Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica		

V. Témakör	A Biblia mint kulturális kód	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet, József Mózes második könyvéből részletek: Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek) Az „örömhír” Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas samaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás) Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarrotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)</p>	

		<p>Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás</p> <p>Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés Pasolini: Máté evangéliuma Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p>		<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p> <p>Portfóliókészítés</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene:</p> <p>a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival</p>	<p>bibliai atlasz,</p> <p>internetes hozzáférés</p> <p>biblikus témájú festmények,</p> <p>Power-Point-bemutató</p> <p>Zeneműrészletek</p> <p>internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>
Fogalmak	<p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>			
VI. Témakör	A középkor irodalma	Órakeret 11 óra		
Előzetes tudás	himnusz, verses epika, rím, középkor			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>			

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.</p>
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodalma vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet) Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Óze Áron: A cella</p>

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>internetes hozzáférés, képzőművészeti, kultúr-történeti diasorok, PowerPoint bemutató</p>

Fogalmak	középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén
-----------------	--

4.3 Magyar nyelv 10.

Témakör	Óraszám
I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	15+15 óra
II. Stiliztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	12+12 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7+7 óra
Ismétlés, rendszerezés, gyakorlás	2+2
Összesen	36+36=72 óra

Témakör	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták	7 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszél és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok
		Tan-eszközök

<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.</p> <p>Idegen nyelvek: az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókincse, felépítése.</p>	<p>szöveg-dokumentáció</p> <p>(pl. szövegtípusok),</p> <p>internetes hozzáférés (elektronikus média)</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>		

Témakör	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
<ul style="list-style-type: none"> – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Történelem, Állampolgári ismeretek: esszéírás. Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés. Digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.	internetes hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek esszék, értekezések szövegei
Fogalmak	nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé		

Témakör	Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszék, szóképek, alakzatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.	

	<p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílus eszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p>Idegen nyelvek: beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p>Művészetek: társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p>Digitális kultúra: nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p>Digitális kultúra: kézikönyv-használat.</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>

Fogalmak	stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés
-----------------	--

4.4 Magyar irodalom 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A reneszánsz irodalma	18 óra
II. A barokk és a rokokó irodalma	7 óra
III. A felvilágosodás irodalma	28 óra
IV. A romantika irodalma	9 óra
V. A magyar romantika irodalma	26 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására, Kiemelten Bessenyei György, iskolánk névadója munkássága	12 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A RENESZÁNSZ IRODALMA A humanista irodalom	Órakeret	
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.	4 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag

<p>Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból.</p> <p>Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: Daloskönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem Boccaccio: Dekameron Első nap harmadik novellája</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete; Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Petrarca-szonett megismerése <p>a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>
<p>Ajánlott alkotók, művek</p>	<p>Petrarca: Daloskönyv (részletek), Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz, Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Janus Pannonius: Mars istenhez</p>			

	békességért, Janus Pannonius: A saját lelkéhez, Boccaccio: Dekameron (részletek)			
Fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers			
Témakör	A reformáció vallásos és világi irodalma			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	anyanyelvi kultúra, magyar nyelvű irodalom születése, fordításirodalom			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságána k, sokszínűségén ek megismerése	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 15. sz. kulturális élete Magyarországo n. Vizuális kultúra; ének- zene: a reneszánsz kultúra Magyarországo n.	

Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Eric Till: Luther (részlet), Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet); Reményik Sándor: A fordító, Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers), Szemelvények a magyar reformáció irodalmából, A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)
Fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

Témakör	Líra a reformáció korában			Órakeret
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. Egy katonaének; Borivóknak való; Hogy Júliára talál, így köszöne néki; Adj már csendességet; William Shakespeare: LXXV. szonett	<ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az 	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 16. sz. kulturális élete Magyarországon. Vizuális kultúra: a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany-metszés.	internetes hozzáférés, diások, PowerPoint-bemutató

	<p>ütemhangsúlyos verselés alapjai</p> <ul style="list-style-type: none"> – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formái változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. 			
Ajánlott alkotók, művek	További Balassi-versek, további Shakespeare-szonettek			
Fogalmak	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaeének, szonett			

Témakör	Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában			Órakeret
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: Romeo és Júlia ismerete (8. évfolyam).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia)	– Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata	Vizuális kultúra; Digitális kultúra: illusztrációk, zenei és filmes	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei, képek az angol

<p>összekapcsoló dása).</p> <p>Shakespeare egy drámája Romeo és Júlia, Hamlet – részletek</p>	<p>befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására</p> <ul style="list-style-type: none"> – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása <p>Lehetőség szerint a szerző valamely</p>	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p>feldolgozások Shakespeare-művekből.</p> <p>Dráma és színház: színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.</p>	<p>színházról , PowerPoint-bemutató</p>
---	--	--	---	---

	művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása			
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia; Hamlet (vagy más feldolgozás)			
Fogalmak	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínház, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia			

Témakör	A barokk és a rokokó irodalma; Portré: Zrínyi Miklós; A kuruc kor lírája: művek, műfajok			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció, eposz, eposzi kellékek			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életeszemlése mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
Szemelvény: Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (vagy részletek); Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények Power Point-bemutató

Rákóczi-nóta, Őszi harmat után				
Ajánlott alkotók, művek	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek), Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)			
Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóénekek, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat			

Témakör	A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA			Órakeret
	Az európai felvilágosodás; Színház- és drámatörténet; Líra			10 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítélőképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világméretű problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanészakozók	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai; Voltaire Candide, (részletek) Irodalom és színház - Molière: A fősvény vagy Tartuffe Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson; Falusi randevú	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; filozófia; etika: a felvilágosod</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	<p>és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat 		<p>ás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől</p>	
Ajánlott alkotók, művek	<p>Montesquieu: Perzsa levelek (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet), Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet), Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet); Irodalom és színház, Jean Racine: Phaedra (részlet), Pierre Corneille: Cid (részlet), Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet); A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma; William Blake: A tigris, William Blake: A bárány, Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p>			
Fogalmak	<p>felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény</p>			

Témakör	A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése.</p> <p>A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai életművének jellegével</p>			
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>		<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tananyagok</p>
<p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílusi sokszínűsége Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerelmedal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz; Dorottya vagyis a dámák diadalma a farságon (részletek),</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társadalmi kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: stílusirányzatok egymásmelletteisége a 18. században.</p> <p>Földrajz: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések</p>	<p>művelődéstörténeti atlasz</p> <p>internetes kapcsolatfestménye k, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	al kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével			
Ajánlott szerzők, művek	Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet)+további röpiratok, tájversek Kármán József: Fanni hagyományai (részletek), Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet), Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek), Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete, A feredés, Az anakreoni versek, Jövendölés az első oskoláról a Somogyban, A tihanyi Ekhóhoz, A vidám természetű poéta			
Fogalmak	vatesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal			

Témakör	Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban		Órakeret
			11 óra
Előzetes tudás	Klasszicizmus, klasszika, tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a Bánk bán olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítő tél, A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés,	Ének-zene: operafeldolgozás internetes kapcsolat az opera részletei

<p>Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek), Parainesis (részletek) Katona József: Bánk bán</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésselvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 	<p>összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>		<p>filmrész let</p>
--	---	--	--	-------------------------

Ajánlott szerzők, művek	Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet), Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.), Horác, Vitkovics Mihályhoz, Búcsúzás Kemenes-aljától, Napóleonhoz, Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Kölcsey Ferenc: Bordal, Kölcsey Ferenc: Csolnakon, Mohács (részlet) Irodalom és zene – Erkel Ferenc: Bánk bán Irodalom és tévéjáték – Kisfaludy Károly: A kérők, Bohák György: A kérők
Fogalmak	nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

Témakör	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)		Órakeret	
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus		9 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettségre, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz, lengyel irodalomból: George Byron egy szabadon választott művéből részlet, Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet), Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság, Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet),	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus 	Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene: a romantika művészete. Mozgókép-kultúra és médiaismeret : a romantika, romantikus mai médiaértelmezése	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

Heinrich Heine: Loreley, Puskin: Anyegin (részlet), Adam Miczkiewicz: A lengyel anyához	jelenléte a képzőművész etekben – Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségein ek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaké nt – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből			
Ajánlott szerzők, alkotások	Irodalom és film/tévéjáték – Richard Thorpe: Ivanhoe, Jane Austen: Büszkeség és balítélet, Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja; Edgar Allan Poe: A kút és az inga, A fekete macska, A holló; Irodalom és film/zene - Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása Irodalom és film/zene - Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása Heinrich Heine: A dal szárnyára veszlek, Memento, Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma, Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)			
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember			

Témakör	A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA Vörösmarty Mihály	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: Hymnus, Huszt (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: Szózat (memoriter is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>			
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>	
<p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai.</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány illetve a Csongor és Tünde értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok.</p> <p>Földrajz: az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések.</p> <p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a reformkori művelődés és társadalmi élet.</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

drámai költemény).	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása 			
Ajánlott alkotások	Zalán futása (Első ének, részlet) Magyarország címere, Virág és pillangó, Liszt Ferenchez, Az élő szobor, Ábránd, Fóti dal			
Fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; rapszódia, drámai költemény			

Témakör	Életmű – Petőfi Sándor	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztoła, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. Anyám tyúkja; Füstbe ment terv (memoriterek); János vitéz (és memoriter-részletei); Az Alföld; Nemzeti dal (memoriterek is) és más lírai alkotások.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak	

	<p>megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet vadvirága, Fa leszek, ha..., A puszta, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal</p> <p>Verses epika</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Földrajz: Petőfi életútjának állomásai.</p> <p>Vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>	<p>hangoskönyv, művelődéstörténeti atlasz, internetes kapcsolat, festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei, film- és színházi előadásrészletek</p>

A helység kalapácsa (részlet); Az apostol (részlet)	<p>Petőfi Sándor életművében</p> <ul style="list-style-type: none"> – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben 			
Ajánlott művek	Hortobágyi kocsmárosné, Isten csodája, A virágnak megtiltani nem lehet, Szeget szeggel, Csokonai, Megy a juhász számaron, Szeptember végén, Beszél a fákkal a bús őszi szél, Várady Antalhoz, Európa csendes, újra csendes, Pacsirtaszót hallok megint, Szabadság, szerelem valamint Úti levelek (részletek)			
Fogalmak	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz			

Témakör	Jókai Mór; Tudományos élet a romantika korában	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. A kőszívű ember fiai vagy más regénye.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok Taneszközök

<p>Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Elbeszélések: A tengerszem tündére, A huszti beteglátogatók; Regény: Az arany ember</p> <p>Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemekkel alapfogalmainak segítségével 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Jókai-művek filmes feldolgozásai.</p> <p>Földrajz: a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.</p>	<p>internetes kapcsolatfestmények, képek, PowerPoint, zenei és filmrészletek</p>
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Jókai Mór: A megölt ország, A debreceni kastély, A magyar Faust, Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Kárpáthy Zoltán vagy Fekete gyémántok Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebbi időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet), A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>irányregény, utópia, szigetutópia; nemzeti szemlélet, korszerű népiesség</p>			

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)

François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg

tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítésére az olvasmányjaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecsereben, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajtátsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képesé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című

anyagrészt. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődik erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvműveinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejezni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

4.5 Magyar nyelv 11.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Retorika- a beszéd-fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11+11=22
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7+7=14
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7+7=14
Szótárhasználat	2+2=4
Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, szövegalkotás	7+7=14
Gyakorlás	2 +2=4
Összes óraszám:	36+ 36=72 óra

Témakör	Retorika- beszéd-fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret 11+11 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés,	Történelem antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák).
		Tan eszközök internetes hozzáférés szöveg-részletek

<p>Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A szónok tulajdonságai, feladatai A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig Az érv, érvelés, cáfolat megértése Az érvelési hibák felfedeztetése A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p>Ajánlott témák: Retorika az ókorban Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	<p>beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Közéleti megnyilatkozások retorikája. Mozgókép-kultúra és médiaismeret: a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p>	<p>a klasszikus magyar retorikából napi sajtótermékek monológok audiovizuális eszközök</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédformák; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése</p>		

<p>Témakör</p>	<p>Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv</p>	<p>Órakeret 7+7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése</p>		
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>
<p>A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód) A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>Ajánlott témák: A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, páros és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv</p>		

Témakör	Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	Órakeret 7+7 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Kommunikáció, jelentéstan.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról. A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer</p> <p>A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <p>A beszéd mint cselekvés</p> <p>A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya</p> <p>nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában</p> <p>A nyelv szerepe a memória alakításában</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p>Vizuális kultúra: a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szöveg-részletek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv		

Témakör	Szótárhasználat	Órakeret 2+2 óra
Előzetes tudás	A magyar helyesírás szabályai Helyesírási szótár ismerete	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szótárhasználat legmagasabb szintje az iskolán kívüli, egyéni funkcionális szótárhasználat; ez azt jelenti, hogy a diák önállóan képes felismerni azt a problémahelyzetet, amelynek megoldásához szótárhasználatára van szüksége, képes a megfelelő szótár kiválasztására és önálló használatára</p> <p>A hatékony szótárhasználat azt is jelenti, hogy a diákok nemcsak a nyomtatott, hanem az elektronikus szótárak funkcionális alkalmazására is képesek, ehhez azonban szükség van IKT-kompetenciájuk fejlesztésére.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan eszközök
A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történelmi Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Digitális kultúra, Idegen nyelvek már használt szótárai	
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár		

Témakör	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret 7+7 óra	
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusalkotás alkalmazása.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan eszközök
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stílári lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének,	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek		szöveg-részletek: érvelő esszék, értekezések

nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete. Szövegértés	modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		
Fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

4.6 Magyar irodalom 11.

Tematikai egység	Óraszám
II. A klasszikus modernség irodalma	38+14
<i>I) A nyugat-európai irodalom</i>	5
<i>J) Az orosz irodalom</i>	5
<i>K) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai</i>	3+1
<i>L) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i>	25
7. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
<i>e) Arany János</i>	10+6
<i>f) Mikszáth Kálmán</i>	6+3
8. Színház- és drámatörténet	5+2
9. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4+2
III. A magyar irodalom a XX. században	44+12
G) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30+12
<i>i) Herczeg Ferenc</i>	5
<i>j) Ady Endre</i>	9+3
<i>k) Babits Mihály</i>	8+3
<i>l) Kosztolányi Dezső</i>	8+3
H) Portrék a XX. század magyar irodalmából	9+3
<i>e) Móricz Zsigmond</i>	5+3
<i>f) Wass Albert</i>	4
I) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	5

Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	20+8=28 óra
Gyakorlás, ismétlés	6+2=8 óra
Összesen:	144 óra

Témakör	A klasszikus modernség irodalma (A,B,) G. A realizmus a nyugat-európai irodalomban H. A realizmus az orosz irodalomban	Órakeret 5 óra 5 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettség befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése	
Alkotók, művek:	Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaothton) Az orosz irodalomból: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek Charles Dickens: Twist Olivér Ajánlott alkotók, művek az orosz irodalomból: Gogol: Az orr Irodalom és film	

	<p>Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések</p>	<p>A tanuló – felismeri az életművek egymásmelletti ségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, Stendhal, Balzac és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Balzac, Stendhal, egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt</p>	<p>Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, vizuális kultúra, énekzene: a romantika művészete. Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek</p>

felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése	epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma			

Témakör	I. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	Órakeret 3+1 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világképi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.	
Alkotók, művek:	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészetten Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje	

Ajánlott alkotók, művek	Baudelaire: Egy dög, Kapcsolatok Verlaine: Holdfény Rimbaud: Kenyérlesők, A részeg hajó (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése</p> <p>A XIX. századi líra új kifejezésmódbeli jellemzőinek azonosítása</p> <p>A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele</p> <p>A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban</p>	<p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>	

	vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, színesztézia, kiátkozott költő			

Témakör	D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából a) Arany János	Órakeret 10+6 óra
Előzetes tudás	A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása. Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör (memoriterek is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására	
Művek:	Epika: Toldi estéje Balladák: Ágnes asszony V. László Vörös Rébék Líra: Fiannak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig	
Ajánlott művek:	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás	

	Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése A költő epikájának (Toldi estéje, Buda halála) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a Toldi és a Toldi estéje néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás.	internetes hozzáférés vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk

<p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykorúsi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése</p> <p>Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése</p>	<p>további egy-két ballada; Toldi estéje; Letésem a lantot, Epilogus és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a Toldi és a Toldi estéje alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus			

Témakör	b, Mikszáth Kálmán	Órakeret 6+3 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. Szent Péter esernyője); Gárdonyi Géza művei.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben.</p> <p>Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti.</p> <p>A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja).</p> <p>Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetészövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.</p>	
Művek:	Az a fekete folt Bede Anna tartozása	

	A bágyi csoda Beszterce ostroma			
Ajánlott művek:	Tímár Zsófi özvegysége Hova lett Gál Magda Szegény Gélyi János lovai Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése Mikszáth egy művében a külön szerepének tanulmányozása Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság,	A tanuló – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával); – megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét; – a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Földrajz: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek	internetes hozzáférés hangoskönyv verses CD CD lejátszó

képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben	kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezés re; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélmény e alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Fogalmak	különc, donquijoteizmus,			

Témakör	2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája	Órakeret 5+2 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.	
Mű:	Az ember tragédiája	
Ajánlott mű:	Mózes	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
<p>Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása</p> <p>A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése</p> <p>A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet</p> <p>A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása</p> <p>Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)</p> <p>Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben</p>	<p>A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését;</p> <p>– értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből);</p> <p>– megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal;</p> <p>– lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit;</p> <p>– műismereti minimuma: a Tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok;</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra: tájékozódás a Tragédia hazai és nemzetközi színházi előadásairól fordításairól</p>	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>drámaelőadások részletei</p> <p>Tragédia-illusztrációk</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

	– alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére			
Fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter			

Témakör	3.Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula			Órakeret 4+2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életművekben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Műelemzés, értelmezés:jellemző lírai témák, műfajai, poétikai megoldások, versformák Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására			
Alkotók, művek:	g) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz h) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet) i) Vajda János Húsz év múlva			
Ajánlott alkotók, művek:	Tompa Mihály: Népdal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról Schopenhauer olvasása közben			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek,	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

		szervezési és munkaformák		
Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján	A művekről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadása; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtése, memoriterek tolmácsolása.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra	internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok
Fogalmak	nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal			

Témakör	II. A magyar irodalom a XX. században C. Életművek a XX. század magyar irodalmából i. Herczeg Ferenc	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Madách Imre Az ember tragédiája A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása. Műértelmezés többféle megközelítésből.	
Művek:	Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc	
Ajánlott művek:	A hét sváb (részlet)	

		Irodalom és színház Kék róka (részlet)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével</p> <p>A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése</p> <p>Világkép és műfajok, kompozíciók, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <p>Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben</p> <p>A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése</p> <p>Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése</p>		<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	Digitális kultúra	<p>Internetes hozzáférés</p> <p>drámaelőadások részletei</p> <p>PowerPoint bemutató</p>
Fogalmak		Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű		

Témakör	j. Ady Endre	Órakeret 9+3 óra
Előzetes tudás	A Nyugat; stílusirányzatok a századelőn	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	

	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző köteteire, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>			
Művek:	<p>Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Héja-nász az avaron</p> <p>Harc a Nagyúrral</p> <p>Új vizeken járok</p> <p>Az ős Kaján</p> <p>A Sion-hegy alatt</p> <p>Az Úr érkezése</p> <p>Kocsi-út az éjszakában</p> <p>Emlékezés egy nyár-éjszakára</p> <p>Őrizem a szemed</p>			
Ajánlott művek:	<p>Lédával a bálban</p> <p>Vér és arany</p> <p>Sem utódja, sem boldog őse...</p> <p>Az eltévedt lovas</p> <p>Elbocsátó, szép üzenet</p> <p>Sípja régi babonának</p> <p>Köszönöm, köszönöm, köszönöm</p> <p>Ember az embertelenségben</p> <p>A Hortobágy poétája</p> <p>Párisban járt az Ősz</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem: társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás. Vizuális kultúra: Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint-bemutató illusztrációk portrék földrajzi, művelődéstörténeti atlasz

<p>A szimbólumok újszerű használata az életműben A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása A Nyugat születése, jelentőségének felismerése Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása</p>	<p>magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetét, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezése k megfogalmazására; – műismereti minimuma: A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>		<p>Földrajz: Ady-emlékhe-lyek</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrius verselés</p>			

Témakör	k. Babits Mihály		Órakeret 8+3 óra	
Előzetes tudás	A Nyugat mint folyóirat és mozgalom.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése.</p> <p>Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>			
Művek:	<p>In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája</p>			
Ajánlott művek:	<p>A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a Nyugat történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,	Vizuális kultúra: Babits-portrék. Digitális kultúra: adattárak és internetes közlés, (pl. a Nyugat).	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége	tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a Jónás könyvét; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Esti kérdés, Ősz és tavasz között és még egy-két műve (memoriter is) és a Jónás könyve; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására	reflektálás		
Fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia			

Témakör	I. Kosztolányi Dezső	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A	

	<p>személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás.</p> <p>Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése</p>			
Művek:	<p>A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)</p> <p>Boldog, szomorú dal</p> <p>Őszi reggeli</p> <p>Halotti beszéd</p> <p>Hajnali részegség</p> <p>Édes Anna</p> <p>Esti Kornél; Tizenyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</p>			
Ajánlott művek:	<p>Számadás</p> <p>Vörös hervadás</p> <p>Októberi táj</p> <p>Marcus Aurelius</p> <p>Esti Kornél éneke</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Kosztolányi Dezső: Pacsirta</p> <p>Ranódy László: Pacsirta</p> <p>Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás</p> <p>A fürdés</p> <p>A kulcs</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása A költő „homo aestheticus” költői felfogásának</p>		<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,</p>	<p>Történelem: urbanizáció, kulturális élet, sajtó.</p> <p>Digitális kultúra: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p>	<p>internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek</p>

<p>megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)</p>	<p>Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), Hajnali részegség, Halotti beszéd és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás</p>			

Témakör	B. Portrék a XX. század magyar irodalmából I. a. Móricz Zsigmond b. Wass Albert		Órakeret 5+3 óra 4 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. Hét krajcár vagy Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására		
Művek:	a. Móricz Zsigmond: Tragédia, Úri muri b. Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeim! Üzenet haza		
Ajánlott művek:	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter Barbárok Tündérkert (részlet) Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeim! Wass Albert: A funtineli boszorkány (részlet)		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével Világkép és műfajok, kompozíciók,	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (Nyugat; népi írók mozgalma, Kelet Népe); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések)	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Mozgókép-kultúra és médiaismeret: Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska). internetes hozzáférés filmfeldolgozások részletei hangoskönyvek illusztrációk festmények

<p>poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása</p>	<p>megfogalmazásár a); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom</p>			

<p>Témakör</p>	<p>C. Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói a, Juhász Gyula,</p>	<p>Órakeret 3 óra (a+b)</p>
-----------------------	--	--

	b, Tóth Árpád c, Karinthy Frigyes		2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.		
Alkotók, művek:	<p>e) Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök</p> <p>f) Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekgig, Isten oltó-kése</p> <p>c) Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel</p>		
Ajánlott alkotók, művek:	<p>Juhász Gyula: Halotti beszéd Utolsó vacsora Szerelem</p> <p>Tóth Árpád: Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó</p> <p>Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, egyéni világnézet, egyéni	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban. . . .
			internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok

<p>látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.</p> <p>Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése</p> <p>A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése</p> <p>Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján</p>				
Fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia			

4.7 Magyar nyelv 12.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
MAGYAR NYELV	
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6+6
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8+8
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10+10

Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7+7
Gyakorlás	2
Összes óraszám:	64

Témakör	Nyelvtörténet	Órakeret 6+6 óra		
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelv szemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	Történelem, irodalom: a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.	TESz. etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv	

<p>– A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom)</p> <p>A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása</p> <p>Ajánlott anyag: A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.)</p> <p>A nyelvhasználat korszerű formái</p> <p>– Nyelvi változások a Neumann-galaxisban</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>		

Témakör	A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl		Órakeret 8+8 óra
Előzetes tudás	Nyelvi szintek		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság, tolerancia fejlesztése		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>– A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása</p> <p>– A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése</p> <p>– A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése</p> <p>– A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata</p> <p>Kiegészítő anyag: Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulóknak tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>történelem irodalom</p>	<p>nyelvjárási térkép szótárak: Új Magyar Tájszótár, Szlengszótár, A magyar nyelv értelmező szótára</p>

Fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvről; nemzetiségi nyelvek
-----------------	--

Témakör	Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	Órakeret 10 +10 óra		
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	Tanári magyarázat, foglommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok	
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése			

Témakör	Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetség gondozásra Az emelt érettségi témakörei, nyelvi-műveltségi feladatsorok, reflektálás	Órakeret 7+7 óra		
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Önálló szövegalkotás gyakorlása 	Tanári magyarázat, foglommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok	

<ul style="list-style-type: none"> – különböző műfajú szövegek alkotása szóban és írásban – Kreatív írás 	elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek		lexikonok, szótárak nyelvészeti folyóiratok online nyelvészeti oldalak
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése. Tudás mélyítéséhez, dúsításához szükséges fogalmak megismerése.		

4.8 Magyar irodalom 12.

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	18+5=23
K) Avantgárd mozgalmak	4+1
L) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3
M) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	4+2
N) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	4
O) A posztmodern világirodalom	3+2
A magyar irodalom a XX. században II.	42+20=62
I) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	9+5
József Attila	9+3
J) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2+2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3
K) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23+5
m) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2+2
Weöres Sándor	2
n) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2+1
Radnóti Miklós	4+2

o) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
p) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
q) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
r) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
L) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
A XX. századi történelem az irodalomban	8
k) Trianon	2
l) Világháborúk	1
m) Holokauszt	2
n) Kommunista diktatúra	1
o) 1956	2
Kortárs magyar irodalom	5+5=10
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18+6= 24 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2+1=3
Összes óraszám:	124 (31x4)

Témakör	A modernizmus irodalma A. Avantgárd mozgalmak: 4+1 óra B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai: 3 óra C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai: 4+2 óra D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései 4 óra E. A posztmodern világirodalom 3 óra+2	Órakeret 18+5=23
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása	

	<ul style="list-style-type: none"> – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai 		
Törzsanyag	A) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet) B) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet) C) Franz Kafka: Az átváltozás, Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló D) Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus E) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)		
Ajánlott szerzők/művek	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz A) Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet) Gottfried Benn: Kék óra Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer B) Franz Kafka: A per (részletek) Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita D) Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)		
	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesz közök
	Előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Tanulói tevékenységek szervezése	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada);	internet es hozzáférés képzőmű-

	pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	az expresszionista és szürrealista filmművészet.	vészeti, kultúrtör-téneti diasorok, PowerPoint-bemutató filmrészletek
Fogalmak	dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern		

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. G) Életmű a XX. század magyar irodalmából – József Attila			Órakeret 9 óra +3
Előzetes tudás	József Attila: Altató; Betlehemi királyok; Mama (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra	Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel	reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD,

Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát meggletem hazámat...)	olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés)	József Attila dokumentumokról. Ének-zene: megzenésített költemények.	verses CD- k, képek, illusztrációk , PowerPoint bemutató
Fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. H) Portrék a XX. század magyar irodalmából II. a, Örkény István (2 óra)+2 b, Szabó Magda (2 óra) c, Kányádi Sándor (3 óra)			7+2 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Örkény István: Egyperces novellák (részletek) Szabó Magda: Az ajtó Kányádi Sándor: Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet)	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó Kányádi Sándor: Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és	internetes hozzáférés s képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint- bemutató

Valaki jár a fák hegyén		reflektálás	szürrealista filmművészet. Történelem: a korszak ismerete	film-részletek
Fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség			

Témakör	<p>A magyar irodalom a XX. században II. I) Metszetek a modernista irodalomból</p> <p>a) Metszetek: egyéni utakon: Szabó Dezső (2 óra), Krúdy Gyula (2 óra+2), Weöres Sándor (2 óra) b) Metszetek a modernista irodalomból: Szabó Lőrinc (2+1 óra), Radnóti Miklós (4+2 óra) c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból (6ó) Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából: Nagy László (2 óra) e) Metszet a tárgyias irodalomból: Pilinszky János (1 óra) f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból: Illyés Gyula (2 óra)</p>	23+5 óra
Előzetes tudás	<p>A magyar irodalom a XX. században I. Weöres Sándor, Radnóti egy-két műve, köztük: Nem tudhatom (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása 	

– Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján				
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Krúdy Gyula: Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán</p> <p>Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) Szabó Lőrinc: Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák Dsida Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet) Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben, Március Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten Pilinszky János: Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p>	<p>Huszárik Zoltán: Szindbád Szabó Dezső: Az elsodort falu (részletek) Weöres Sándor: Psyché (részletek) Szabó Lőrinc: Kalibán Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökzene (részletek) Radnóti Miklós: Első ecloga Tétova óda Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche Márai Sándor: Szindbád hazamegy (részlet), Halotti beszéd Ottlík Géza: Iskola a határon (részlet) Buda (részlet) Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus (részletek) Reményik Sándor: Ahogy lehet Áprily Lajos: Holló- ének, Kolozsvári éjjel Kós Károly: Varjú- nemzetség (részlet) Nyirő József: Madéfalvi veszedelem (részlet) Gion Nándor: A kárókatona még nem jöttek vissza</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészí- tés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p> <p>frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyéni szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgo- zás</p>	<p>Történelem: a korszak történelmi ismerete</p>	<p>internetes hozzáféré- s képzőmű- vészeti, kultúrtör- téneti diaszorok, PowerPoi- nt- bemutató film- részletek</p>

	<p>Kovács Vilmos: Holnap is élünk Nagy László: Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz Pilinszky János: Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok Nemes Nagy Ágnes: A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet) Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet), Anyám fekete rózsza Anyám szavai Tandori Dezső: Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek) Esterházy Péter: Termelési kissregény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)</p>			
Fogalmak	<p>életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom</p>			

Témakör	IV. A magyar irodalom a XX. században II.	Órakeret
----------------	--	-----------------

	D) Színház- és drámatörténet a) Örkény István: Tóték (2) Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet) (1) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmestersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	3 óra		
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja. Dráma műnem, drámatörténet			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Örkény István: Tóték Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmestersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Esszéírás, gondolatterképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.	Vizuális kultúra: filmes feldolgozások Digitális kultúra Történelem	Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, filmrészletek, verses CD-k
Fogalmak	totalitárius, történelmi dráma			
Témakör	A XX. századi történelem az irodalomban a) Trianon (2óra) b) Világháborúk (1) c) Holokauszt (2) d) Kommunista diktatúra (1) e) 1956 (2óra)	Órakeret 8		

Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-Eszkö-zök	
<p>Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)</p> <p>Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...</p> <p>Szép Ernő: Emberszag (részlet)</p> <p>Tadeusz Borowski: Kővilág</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy</p> <p>George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p>	<p>Babits Mihály: A repülő falu</p> <p>Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)</p> <p>Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás</p> <p>Magyar katonák dala</p> <p>Alexis levele</p> <p>Alexandrához</p> <p>Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Török Ferenc: 1945</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság</p> <p>Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Bacsó Péter: A tanú</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p> <p>Faludy György: Kihallgatás</p> <p>Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Michael Radford: 1984</p>	<p>gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában</p> <p>IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok</p> <p>színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események</p>	<p>Történelem: trianon, holokauszt, diktatúra, 1956 történelmi ismeretei</p>	<p>dráma-előadások részletei</p> <p>színpad képek</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

	Gothár Péter: Megáll az idő Szilágyi Andor: Mansfeld Albert Camus: A magyarok vére (részlet)			
Fogalmak	holokauszt, trianon, diktatúra			

Témakör	Kortárs magyar irodalom	Órakeret 5+5 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek, olvasmányélmények, befogadás és szövegalkotás képessége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését. Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei. A Tanuló ismerje fel az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét. Elsősorban az adott tanév emelt szintű érettségi témaköreinek feldolgozása	
Fogalmak	intertextualitás, hagyomány, kánon	

Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18+6 óra
Nyelvi-műveltségi feladatsor, reflektálás, műértelmezés	
Kiemelten a kortárs alkotók, kortárs folyóiratok megismerése	
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2+1

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12.

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja

Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a szerelmet

5. Arany János Tehetséggondozó Program

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Tantárgyak 9/AJTP	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv 2	1	1	1	1,5
Irodalom 2	2	3	3	3,5

9/AJTP évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tanítása az alapozó évfolyamon tevékenység- és probléma-centrikus folyamat. A feltárt hiányosságok ismeretében, akár egyénre szabottan, a magyar nyelv és irodalom tantárgy sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel a felzárkózás biztosítása a feladat. Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak elmélyítése; a hiányok pótlása, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a kommunikációs gátak, zavarok oldása, a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; a szövegolvasás, szövegértés fejlesztése; tanulási technikák kialakítása. Az előkészítő évfolyamon az osztály szintjéhez igazítva elsősorban a készségek szintre hozására és a képességfejlesztésre helyezük a hangsúlyt.

A nyelvi kifejezőképesség állandó fejlesztését szem előtt tartva nem csupán a hagyományos, "feldolgozó" jellegű munkaformákat részesítjük előnyben, hanem a tanulók önálló szövegalkotási képességének kondicionálását és az önkifejezés formáinak szélesítését is.

Hozzá kell segítenünk a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön.

Az alapozó évfolyam anyanyelvi tanterve szorosan kapcsolódik az általános iskolai kerettantervekhez. Olyan művek válogatására és feldolgozására törekszünk, amelyek megfelelnek a tanulók életkori sajátosságainak, tudásszintjének. A tanterv sem magyar irodalomból, sem magyar nyelvtanból az általános iskolaihoz képest új anyagot nem tartalmaz. A felsorolt témakörök szerves egységet alkotnak, az osztály összetételétől függően szabadon variálhatók, a programot a konkrét csoport igényeihez kell igazítani.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszhető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A nyelvi program célja:

- Az általános iskolában elsajátított leíró nyelvtani ismeretek ismétlése, rendszerezése, a hiányok pótlása.
- Az írás és a helyesírás készségeinek fejlesztése.
- A kulturált szóbeli és írásbeli kifejezőképesség kialakítása a kommunikáció érdekében.

- Az anyanyelvű írásbeliség normáit figyelembe véve helyes szövegalkotási készség erősítése; képzelet, önkifejezés, egyéni stílus bátorítása.
- A kifejezés, a megértés, az értelmes beszéd készségének fejlesztése (pl. a szókincs)

A tanterv kiemelt céljai és feladatai irodalomból:

- Az általános iskolai irodalmi anyag ismételése, rendszerezése, a hiányok pótlása.
- Az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése.
- A kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése, önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása.
- A művészi szövegek olvasása és önálló értelmezése iránti igény kialakítása.
- A nyelvi-irodalmi kreativitás sokoldalú fejlesztése.
- Az irodalmi képességek fejlesztése: az olvasottság, az előadói, a szövegalkotó és műértelmezői képesség fejlesztése.
- Az irodalmi művek középpontba helyezésével segítjük a tanulók elemző készségét, erősítjük problémaérzékenységüket, pozitív irányba befolyásoljuk személyiségüket.
- A helyi sajátosságok, jellegzetességek /irodalmi emlékhelyek, a környék kiemelkedő irodalmi személyiségei/ megismertetése.

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 2-2 óra javasolt elosztása: 2 magyar nyelv, 2 irodalom.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

5.1 Magyar nyelv 9/AJTP

Témakör neve	Óraszám
Év eleji felmérés	2
Nonverbális – verbális- digitális kommunikáció	9
A hangok és a betűk	4
Helyesírásunk alapelvei	4
Szóelemek	2
Szavak	3
Mondatok	6
Szövegalkotás, szövegelemzés	13
Szövegfeldolgozó eljárások gyakorlása	10
Szabad felhasználású órakeret	13
Rendszerező ismétlés	4
Összes óraszám:	72

Tematikai egység	Év eleji felmérés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai nyelvi alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegértés, helyesírás, fogalmazási, szövegalkotási készség felmérése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Önismereti és szókincsfejlesztő játékok. Szituációs játékok.		

Beszélgetés a tanulókkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegértés, szövegalkotás, helyesírás.

Tematikai egység	Nonverbális-verbális-digitális kommunikáció	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs folyamat összetevőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a normakövető magatartás erősítése – viselkedési és udvariassági szabályok különböző kommunikációs helyzetekben. Konfliktuskezelés technikáinak gyakoroltatása. A digitális írásbeliség fejlesztése	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A kommunikációs modell, a metakommunikáció, az állati kommunikáció. Jelek és jelrendszerek – titkosírás alkotása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, kommunikációs zavar.

Tematikai egység	A hangok és betűk	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Hangtani és beszédtechnikai alapismeretek, tapasztalatok az általános iskolából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Beszédtechnika és helyesírás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Beszédhangok, hangképzés. A magyar ábécé, betűrendbe sorolás. Régi/idegen betűk/ betűkapcsolatok. Magán- és mássalhangzótörvények.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hangrend, illeszkedés, hasonulás, összeolvadás, rövidülés.

Tematikai egység	Helyesírásunk alapelvei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek, a magyar helyesírás alapelvei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírás fejlesztése, a szabályok tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kiejtés, szóelem-tükröztetés, hagyomány, egyszerűsítés. A magánhangzók és a mássalhangzók alkalmazkodása. Ly-j. Szótagolás, elválasztás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyesírás, kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve.

Tematikai egység	Szóelemek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A szóelemek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szóelemzés során a szövegértési képesség, a logikus gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A toldalékok fajtái, írásmódjuk. A szóalaktanhoz kapcsolódó helyesírási szabályok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szó, szótő, toldalék, tő, képző, jel, rag.	

Tematikai egység	Szavak	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alapvető szófajok felismerése, a szavak jelentése, alaki viselkedése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértési képesség, a logikus gondolkodás fejlesztése, szókincsbővítés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Szókészlet, szókincs. Közmondások, állandósult szókapcsolatok. Szóalkotás: szóképzés, szóösszetétel. A szó hangalakja és jelentése. Alapvető szófajok. A szavakhoz kapcsolódó helyesírási szabályok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj, ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, igenév, határozószó, névelő, névutó, igekötő, kötőszó, indulatszó, egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, hasonló alakú, rokon értelmű szó.	

Tematikai egység	Mondatok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek a mondatfajtaokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértési képesség, a logikus gondolkodás fejlesztése. Az igény kialakítása a helyes, szabatos fogalmazásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
A mondat fogalma. Mondatfajták. Az egyszerű mondat részei. Az összetett mondatok fő típusai. Mondattani elemzések (ágrajz, tagmondatok közötti kapcsolatok). A mondathoz kapcsolódó helyesírási szabályok. Mondatfonetika.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mondat, mondatrész, alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző, alá- és mellérendelő összetett mondat.	

Tematikai egység	Szövegalkotás, szövegelemzés	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Rövidebb fogalmazások írása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegalkotási és az olvasási készség fejlesztése. Internetes keresők használatával, egyéni könyvtári kutatómunkával az információkeresési és -felhasználási technikák megismertetése, gyakoroltatása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Írásbeli kommunikációs műfajok; tömegkommunikációs műfajok. Szóbeli kommunikációs műfajok. Szövegszerkesztés: anyaggyűjtés, forrásfeldolgozás. A szövegtagolás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műfaj, elbeszélés, leírás, jellemzés, ismertetés, hír, kommentár, reklám, apróhirdetés, tudósítás, riport, véleményközlés, hozzászólás, kiselőadás, érvelés, cáfolás.

Tematikai egység	Szövegfeldolgozó eljárások gyakorlása	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Szövegértés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módszerek: aláhúzás, szövegkiemelés, kulcsszavak kigyűjtése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Vázlatkészítés, lényegkiemelés, tömörítés, szövegkiemelés.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kulcsszó, tételmondat.	

Tematikai egység	Rendszerező ismétlés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A tanévben tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés, begyakorlás, alkalmazás.	

5.2 Magyar irodalom 9/AJTP

Témakör neve	Óraszám
Év eleji felmérés	2
Könyvtárhasználat	10
Irodalomolvasás és értelmezés	15
Irodalomelméleti és poétikai ismeretek rendszerezése	20
Színház és film	5
Szabad felhasználású órakeret	13
Rendszerező ismétlés	5
Összes óraszám:	72

Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a csoport igényeihez igazított ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.

Tematikai egység	Év eleji felmérés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret fejlesztése, szókincsfejlesztés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az általános iskolában tanult irodalomelméleti és poétikai ismeretek felmérése. Beszélgetés a tanulókkal olvasási szokásaikról, egyéni olvasmányélményekről.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegértés, szövegalkotás, információ.
--------------------------------	---

Tematikai egység	Könyvtárhasználat	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat könyvtárhasználatról és internethasználatról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozó eljárások megismertetése, felelevenítése. Tapasztalatszerzés a segédkönyvek, lexikonok, szak-és ismeretterjesztő irodalom használatában. Bibliográfiakészítés elsajátíttatása. Az elektronikus információhordozók kezelésében gyakorlat szerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Tájékozódás a könyvtár dokumentum-anyagában, a dokumentumok fajtái (az egyes részek felhasználási módja, a katalógus, a források tanulmányozása, jegyzetelés egyszerű formában). A művekhez kapcsolódó könyvtári ismeretek feldolgozása (alkotói portré, életrajz, könyvismertetés, élménybeszámoló, ajánlás). A könyvtári segédeszközök (lexikon, adattár stb.), alkalmazásuk lehetősége, cédulázás, a kutatás gyakorlati elemei. A forrásfeldolgozás mint a könyvtári kutatás legfontosabb célja, illetve eredménye.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Enciklopédia, egy nyelvű, több nyelvű szótár, lexikon, elektronikus információhordozó.
--------------------------------	--

Tematikai egység	Irodalomolvasás és értelmezés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Szövegelemző eljárások alkalmazása különböző típusú szövegekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértés fejlesztése: szövegolvasás, irányított szövegelemzés, szövegértelmezések. A kifejező hangos olvasás fejlesztése. Szövegmemorizálással az emlékezet fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Különböző műfajú, hangvételű, tematikájú epikai és lírai művek elemző-értelmező tevékenységen alapuló feldolgozása a diákok egyéni és iskolai olvasmányaira építve. Az olvasott művek elhelyezése különböző kontextusban, például a magyar irodalom történetében, alkotói életpályában. Korok-költemények a nemzeti irodalom múltjából, tallózás a kortárs irodalomban. Kitekintés a világirodalomba.		

Néhány alapvető irodalmi téma, motívum, vándormotívum jelentése (pl. utazás, kert, sziget, a jó és a rossz harca, háború és béke, haza, hazafiasság).
 Idézetek, szállóigék, hivatkozások felismerése irodalmi és nem irodalmi szövegekben (pl. a mindennapi nyelvben és a tömegkommunikációban).
 Az irodalom és a társművészetek kapcsolata.
 Az értő olvasás.
 Bevezetés az önálló ismeretszerzés elemeibe, előszó, könyvismertetés, élménybeszámoló, ajánlás.
 A lakókörnyezet irodalmi emlékei, emlékhelyei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téma, motívum, vándormotívum, kompozíció, szerkezet, hatás, elbeszélői nézőpont, történetmondás, cselekmény, epizód, helyszín, leírás, párbeszéd, jellemzés, esszé.
------------------------------------	---

Tematikai egység	Irodalomelméleti és poétikai ismeretek rendszerezése	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai ismeretek: műnemek, műfajok megkülönböztetése, népköltészet, műköltészet, verstani és stilisztikai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegalkotás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Műnemek, irodalmi műfajok. A nép- és műköltészet jellemző vonásainak ismerete. A műelemzés gyakorlati kérdései. A műalkotás értelmezési lehetőségei. Poétikai alapismeretek áttekintése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, műfaj, epika, líra, dráma, dal, óda, himnusz, elégia, rapszódia, epigramma, episztola, novella, regény, elbeszélés, tragédia, komédia, genetikus és strukturális elemzés, időmértékes és hangsúlyos verselés, rím, ritmus, metafora, megszemélyesítés, szinesztézia, hasonlat, ismétlés, halmozás, fokozás.
------------------------------------	--

Tematikai egység	Színház és film	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egy dráma ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mérlegelő gondolkodás, a vitakultúra fejlesztése. Az igény felkeltése, erősítése az árnyalt, érvekkel alátámasztott véleményalkotás iránt. Együttműködési képesség, kreativitás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>A színház jelrendszere. Egy dráma mint olvasmány és mint színházi élmény. Kis színháztörténet. A mozgóképi kommunikáció. Egy film megtekintése, megbeszélése. Tanult epikus mű dramatizálása. Képi illusztrációk keresése választott témákhoz. Filmrészletek elemzése. Saját „filmkísérletek”.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, színház, film.

Tematikai egység	Rendszerező ismétlés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A tanévben tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegértés, szövegalkotás.	

A fejlesztés várt eredményei az előkészítő év végén	<p>A tanuló legyen képes jó tempóban szöveget olvasni, értően befogadni. Íráskészsége jól olvasható, rendezett legyen. Tudjon eligazodni az iskolai könyvtárban, alkalmas legyen az önálló ismeretszerzésre. Törekedjen irodalomelméleti és leíró nyelvtani ismereteinek egységbe szervezésére; aktívan vegyen részt az ismeretek közös felidőzésében és a tisztázandó homályos pontok megtalálásában. Legyen képes korábbi ismereteit szintetizálni. Tudja a már tanult szakszókincset pontosan használni. Törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára. Sajátítsa el a személyiségének megfelelő árnyalt önkifejezés technikáit a különböző kommunikációs szinteken. Legyen képes alkalmazni anyanyelvi és kommunikációs ismereteit a szövegolvasás és szövegértés, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozás minden területén. Az anyanyelv sajátosságainak ismeretében legyen képes kontrasztív szemléletre a tanult idegen nyelvek vonatkozásában. Tudja értékelni a nyelvben megjelenő új jelenségeket (pozitív nyelvművelés). Ismerje meg a jegyzet- és vázlatkészítés módszereit, az elektronikus információhordozókat. Képes legyen a mindennapi élethez, irodalmi vagy egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó témák önálló feldolgozására.</p>
--	--

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és - alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkézség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, - elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése

5.3 Magyar nyelv 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Kommunikáció - fogalma, eszközei, zavarai; digitális kommunikáció	11 óra
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar nyelv és az idegen nyelvek	18 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

I. Témakör	Kommunikáció - fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	Órakeret	
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.	11 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon, interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően. Legyen nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódjon be az információmegosztásba, képes legyen részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése 			internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,

<ul style="list-style-type: none"> - A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése - Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása - Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben - Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése - A kommunikáció tényezői - A kommunikációs célok és funkciók - A kommunikáció jelei - A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai - A kommunikációs kapcsolat illemszabályai - A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés - Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái - A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A reklámok hatása nyelvhasználatunkra - Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem 	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem: a média társadalmi hatása</p>	<p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, - zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>		

II. Témakör	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szó szerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) - Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival - A hangok hangulata, hangszimbolika - A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkciók - Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása - a szófajváltás, a többszófajúság - rendszermondat, szövegmondat - mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - a szinteződés, tömbösítés a mondatban 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete	egynyelvű szótárak

Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései
-----------------	--

5.4 Magyar irodalom 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	4 óra
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8 óra
III. A görög irodalom	11 óra
IV. A római irodalom	4 óra
V. A Biblia mint kulturális kód	12 óra
VI. A középkor irodalma	11 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	14 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	72 óra

I. Témakör	Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	Órakeret
		4 óra
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata	
Szerzők, alkotások	A) Az irodalom és hatása 1. Karinthy Frigyes: A cirkusz B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	

	C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek) D) Műnemi-műfaji rendszer		
Ajánlott szerzők, alkotások	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek) Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kispróza alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem: őskor, írásbeliség kialakulása</p> <p>Vizuális kultúra: filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>
Fogalmak	művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ		

II. Témakör	Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival</p>		
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek) Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olümposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minotauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>		
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa) Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p>		
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra: az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai</p> <p>Földrajz: tájékozódás térben</p> <p>Történelem: az antik világ nagy</p>	<p>filmrészletek</p> <p>történelmi atlasz, az antik világ atlasza, internetes kapcsolat,</p>

<p>azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p>		<p>szónokai, történetírói</p> <p>Matematika; fizika; tudománytörténet; az antik világ tudományosságán ak öröksége.</p>	
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus		

III. Témakör	A görög irodalom			Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselete, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése			
Szerzők, alkotások	<p>A) Az epika születése Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C) A görög dráma Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>			
Ajánlott szerzők, alkotások	Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzssanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,</p> <p>rövid esszé, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; történelem:</p> <p>görög és római színházépítészet</p> <p>Földrajz: 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>drámaelőadások részletei,</p> <p>képek a görög színházról,</p> <p>PowerPoint-bemutató</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus,</p>		

monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

IV. Témakör	A római irodalom			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományával, kódjaival.			
Szerzők, alkotások	A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölködés és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások és a Pygmalion			
Ajánlott szerzők, alkotások	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoének Horatius: Licinius Murenához			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás); 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	Történelem; földrajz: az antik római kultúra kiterjedése Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés, szövegrészletek	

Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszervezet, horátiusi alapelvek, ars poetica
-----------------	---

V. Témakör	A Biblia mint kulturális kód	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet, József Mózes második könyvéből részletek: Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek) Az „örömhír” Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas samaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás) Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)</p> <p>Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás Az Újszövetség és a film</p>	

	Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés Pasolini: Máté evangéliuma Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeten átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projekt feladatok</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p> <p>Portfóliókészítés</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene:</p> <p>a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival</p>	<p>bibliai atlasz,</p> <p>internetes hozzáférés</p> <p>biblikus témájú festmények,</p> <p>Power-Point-bemutató</p> <p>Zeneműrészletek</p> <p>internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>
Fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis		

VI. Témakör	A középkor irodalma	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	himnusz, verses epika, rím, középkor	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok,	

	világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.		
Szerzők, alkotások	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodalma vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet) Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről Kálti Márk: Képes krónika (részlet) Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden Irodalom és képzőművészet: Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái Irodalom és zene: Carl Orff: Carmina Burana Irodalom és színház: Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>képzőművészeti, kultúr-történeti diasorok,</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

<p>sajátosságainak tanulmányozása</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén</p>		

5.5 Magyar nyelv 10.

Témakör neve	Óraszám
<p>I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás</p>	<p>15 óra</p>
<p>II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok</p>	<p>12 óra</p>
<p>Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra</p>	<p>7 óra</p>

Rendszerezés, ismétlés, mélyítés	2óra
Összesen	36 óra

Témakör	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták	Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélő és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás 	Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.</p> <p>Idegen nyelvek: az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: a természet-</p>	<p>szöveg-dokumentáció</p> <p>(pl. szövegtípusok),</p> <p>internetes hozzáférés (elektronikus média)</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 		tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókingcse, felépítése.	
Fogalmak	szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé		

Témakör	Szövegértés, szövegalkotás		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök
<ul style="list-style-type: none"> – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Történelem, Állampolgári ismeretek: esszéírás. Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés.	internetes hozzáférés, hivatalos dokumentumok, internetes szövegek

<ul style="list-style-type: none"> – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 		Digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.	esszék, értekezések szövegei
Fogalmak	nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé		

Témakör	Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja. A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban. A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stíluseszköz használata. A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stíláriis különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok 	Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés	Történelem, Állampolgári ismeretek: különböző forrásszövegek stílusjellemzői. Idegen nyelvek: beszélt nyelvi stílusregiszterek.	egynyelvű szótárak, szöveg-dokumentáció, hangzó anyagok,

<ul style="list-style-type: none"> – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 		<p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p>Művészetek: társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p>Digitális kultúra: nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p>Kézikönyv-használat.</p>	<p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>		

5.6 Magyar irodalom 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A reneszánsz irodalma	18 óra
II. A barokk és a rokokó irodalma	7 óra
III. A felvilágosodás irodalma	28 óra
IV. A romantika irodalma	9 óra

V. A magyar romantika irodalma	26 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	12 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A RENESZÁNSZ IRODALMA		Órakeret	
	A humanista irodalom		4 óra	
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból.</p> <p>Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: Daloskönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem Boccaccio: Dekameron Első nap harmadik novellája</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete; Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>

	irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése – Petrarca-szonett megismerése a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével			
Ajánlott alkotók, művek	Petrarca: Daloskönyv (részletek), Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz, Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Janus Pannonius: Mars istenhez békességért, Janus Pannonius: A saját lelkéhez, Boccaccio: Dekameron (részletek)			
Fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers			
Témakör	A reformáció vallásos és világi irodalma			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	anyanyelvi kultúra, magyar nyelvű irodalom születése, fordításirodalom			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár	A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés,	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 15. sz. kulturális élete Magyarországon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó

Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szüz leányról (részletek)	A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése	grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	Vizuális kultúra; ének- zene: a reneszánsz kultúra Magyarorszá- gon.	
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Eric Till: Luther (részlet), Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet); Reményik Sándor: A fordító, Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers), Szemelvények a magyar reformáció irodalmából, A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)			
Fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia			

Témakör	Líra a reformáció korában			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

<p>Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. Egy katonaének; Borivóknak való; Hogy Júliára találja, így köszöne néki; Adj már csendességet; William Shakespeare: LXXV. szonett</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem a 16. sz. kulturális élete Magyarország ágon. Vizuális kultúra: a reneszánsz kultúra Magyarország ágon; az arany-metszés.</p>	<p>internetes hozzáférés, diasorok PowerPoint-bemutató</p>
--	--	---	---	--

Ajánlott alkotók, művek	További Balassi-versek, további Shakespeare-szonettek			
Fogalmak	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaeének, szonett			

Témakör	Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: Romeo és Júlia ismerete (8. évfolyam).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsoló dása).</p> <p>Shakespeare egy drámája Romeo és Júlia, Hamlet – részletek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás – Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene; digitális kultúra: illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások</p> <p>Shakespeare-művekből.</p> <p>Dráma színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.</p>	<p>internetes hozzáférés drámaelőadások részletei, képek az angol színházról , PowerPoint-bemutató</p>

	<p>felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása <p>Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p>			
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia; Hamlet (vagy más feldolgozás)			
Fogalmak	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia			

Témakör	A barokk és a rokokó irodalma; Portré: Zrínyi Miklós; A kuruc kor lírája: művek, műfajok	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció, eposz, eposzi kellékek	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életeszemlése mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténelmi korszakok, korstílus, stílusirányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok	

	megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
Szemelvény: Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (vagy részletek); Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet) Rákóczi-nóta, Őszi harmat után	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének- zene: az irányzatokho- z kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei- részletek diasorok: barokk klasszicist a épületek, szobrok, festmé- nyek Power Point- bemutató
Ajánlott alkotók, művek	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek), Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)			
Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat			

Témakör	A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Az európai felvilágosodás; Színház- és drámatörténet; Líra	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítélőképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világségi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök
Jonathan Swift: Gulliver utazásai; Voltaire Candide, (részletek) Irodalom és színház - Molière: A fősvény vagy Tartuffe Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson; Falusi randevú	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p>Történelem a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek</p>

	mint eszmetörténeti irányzat			
Ajánlott alkotók, művek	Montesquieu: Perzsa levelek (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet), Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet), Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet); Irodalom és színház, Jean Racine: Phaedra (részlet), Pierre Corneille: Cid (részlet), Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet); A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma; William Blake: A tigris, William Blake: A bárány, Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály			
Fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény			

Témakör	A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése. A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai életművének jellegével			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílusi sokszínűsége Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerelmedal a	– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: stílusirányzatok egymásmelletteisége a 18. században. Földrajz: a témakörhöz,	művelődéstörténeti atlasz internetes kapcsolati festmények, képek, PowerPoint-bemutató,

csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz; Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek),	<p>jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével 		az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések	zenei részletek
Ajánlott szerzők, művek	<p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Iskolánk névadójának munkásságára külön figyelve Kármán József: Fanni hagyományai (részletek), Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet), Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek), Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete, A feredés, Az anakreoni versek, Jövendölés az első oskoláról a Somogyban, A tihanyi Ekhóhoz, A vidám természetű poéta</p>			
Fogalmak	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p>			

Témakör	Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Klasszicizmus, klasszika, tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.	

További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Élet-választatok a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a Bánk bán olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
<p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítő tél, A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek), Parainesis (részletek) Katona József: Bánk bán</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek 	<p>Ének-zene: operafeldolgozás</p>	<p>internetes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet</p>	

	<p>befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 			
Ajánlott szerzők, művek	<p>Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet), Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.), Horác, Vitkovics Mihályhoz, Búcsúzás Kemenes-aljától, Napóleonhoz, Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Kölcsey Ferenc: Bortal, Kölcsey Ferenc: Csolnokon, Mohács (részlet)</p> <p>Irodalom és zene – Erkel Ferenc: Bánk bán</p> <p>Irodalom és tévéjáték – Kisfaludy Károly: A kérők, Bohák György: A kérők</p>			
Fogalmak	<p>nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p>			

Témakör	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)	Órakeret 9 óra		
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése.</p> <p>A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettségre, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag-összeállítás	

<p>Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz, lengyel irodalomból: George Byron egy szabadon választott művéből részlet, Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet), Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság, Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet), Heinrich Heine: Loreley, Puskin: Anyegin (részlet), Adam Miczkiewicz: A lengyel anyához</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílus időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 	<p>Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene: a romantika művészete.</p> <p>Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek</p>
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Irodalom és film/tévéjáték – Richard Thorpe: Ivanhoe, Jane Austen: Büszkeség és balítélet, Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet</p>			

	vagy: más Jane Austen-regény adaptációja; Edgar Allan Poe: A kút és az inga, A fekete macska, A holló; Irodalom és film/zene - Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása Irodalom és film/zene - Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek, Memento, Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma, Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

Témakör	A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA		Órakeret 17 óra	
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: Hymnus, Huszt (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: Szózat (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és	– A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok. Földrajz: az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések. Történelem, Állampolgári ismeretek: a reformkori	internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek

<p>képzőművészet lírában és drámában a Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány illetve a Csongor és Tünde értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).</p>	<p>megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása 		<p>művelődés és társadalmi élet.</p>	
--	--	--	--	--

Ajánlott alkotások	Zalán futása (Első ének, részlet) Magyarország címere, Virág és pillangó, Liszt Ferenchez, Az élő szobor, Ábránd, Fóti dal
Fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; rapszódia, drámai költemény

Témakör	Életmű – Petőfi Sándor			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. Anyám tyúkja; Füstbe ment terv (memoriterek); János vitéz (és memoriter-részletei); Az Alföld; Nemzeti dal (memoriterek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség. Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra,	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Földrajz: Petőfi életútjának állomásai.</p> <p>Vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>	<p>hangoskönyv, művelődéstörténeti atlasz, internetes kapcsolat, festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei, film- és színházi előadás-részletek</p>

<p>forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet vadvirága, Fa leszek, ha..., A puszta, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal</p> <p>Verses epika A helység kalapácsa (részlet); Az apostol (részlet)</p>	<p>kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozás án keresztül</p> <ul style="list-style-type: none"> – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben 			
<p>Ajánlott művek</p>	<p>Hortobágyi kocsmárosné, Isten csodája, A virágnak megtiltani nem lehet, Szeget szeggel, Csokonai, Megy a juhász számaron, Szeptember végén, Beszél a fákkal a bús őszi szél, Várady Antalhoz, Európa csendes, újra csendes, Pacsirtaszót hallok megint, Szabadság, szerelem valamint Úti levelek (részletek)</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz</p>			

<p>Témakör</p>	<p>Jókai Mór; Tudományos élet a romantika korában</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
-----------------------	--	------------------------------

Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. A kőszívű ember fiai vagy más regénye.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Elbeszélések: A tengerszem tündére, A huszti beteglátogatók; Regény: Az arany ember Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemle 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.</p> <p>Digitális kultúra: Jókai-művek filmes feldolgozásai</p> <p>Földrajz: a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.</p>	interne-tes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei és filmrészletek

	alapfogalmainak segítségével			
Ajánlott szerzők, alkotások	Jókai Mór: A megölt ország, A debreceni kastély, A magyar Faust, Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Kárpáthy Zoltán vagy Fekete gyémántok Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet), A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)			
Fogalmak	irányregény, utópia, szigetutópia; nemzeti szemlélet, korszerű népiesség			

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudja élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértékezés) készítésére az olvasmányjaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecserében, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

11–12. ÉVFOLYAM

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy

kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesse váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajtátsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyagrészt. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medencei tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvműveinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

5.7 Magyar nyelv 11.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7
Szótárhasználat	2
Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, szövegalkotás	7
Gyakorlás	2
Összes óraszám:	36 óra

Témakör	Retorika- beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tananyagok</p>
<p>A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A szónok tulajdonságai, feladatai A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig Az érv, érvelés, cáfolat megértése Az érvelési hibák felfedeztetése A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p>Ajánlott témák: Retorika az ókorban</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája. Digitális kultúra: a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p>	<p>internetes hozzáférés szöveg-részletek a klasszikus magyar retorikából napi sajtótermékek monológok audiovizuális eszközök</p>

Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).			
Fogalmak	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédformák; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése		

Témakör	Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód) A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, páros és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok,	Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.	

Ajánlott témák: A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika	megbeszélés, verbális értékelés		
Fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv		

Témakör	Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer</p> <p>A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <p>A beszéd mint cselekvés</p> <p>A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p>Vizuális kultúra: a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szöveg-részletek</p>

A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása Ajánlott témák: A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában A nyelv szerepe a memória alakításában			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv		

Témakör	Szótárhasználat	Órakeret 2 óra		
Előzetes tudás	A magyar helyesírás szabályai Helyesírási szótár ismerete			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szótárhasználat legmagasabb szintje az iskolán kívüli, egyéni funkcionális szótárhasználat; ez azt jelenti, hogy a diák önállóan képes felismerni azt a problémahelyzetet, amelynek megoldásához szótár használatára van szüksége, képes a megfelelő szótár kiválasztására és önálló használatára A hatékony szótárhasználat azt is jelenti, hogy a diákok nemcsak a nyomtatott, hanem az elektronikus szótárak funkcionális alkalmazására is képesek, ehhez azonban szükség van IKT-kompetenciájuk fejlesztésére.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlengszótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Digitális kultúra, Idegen nyelvek már használt szótárjai		
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár			

Témakör	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.	

	Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan eszközök
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete. Szövegértés	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		szöveg-részletek: érvelő esszék, értekezések
Fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

5.8 Magyar irodalom 11.

Tematikai egység	Óraszám
I. A klasszikus modernség irodalma	38
A) A nyugat-európai irodalom	5
B) Az orosz irodalom	5
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	3
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	25
I. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	10

b) Mikszáth Kálmán	6
2. Színház- és drámatörténet	5
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4
II. A magyar irodalom a XX. században	44
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30
a) Herczeg Ferenc	5
b) Ady Endre	9
c) Babits Mihály	8
d) Kosztolányi Dezső	8
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	9
a) Móricz Zsigmond	5
b) Wass Albert	4
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	5
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	20 óra
Gyakorlás, ismétlés	6 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	<u>A klasszikus modernség irodalma (A,B,)</u> A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban B. A realizmus az orosz irodalomban	Órakeret 5 óra 5 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése.	

	A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettség befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Alkotók, művek:	Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) Az orosz irodalomból: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi			
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek Charles Dickens: Twist Olivér Ajánlott alkotók, művek az orosz irodalomból: Gogol: Az orr Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai	A tanuló – felismeri az életművek egymásmellettiségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, Stendhal, Balzac és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a	Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem, vizuális kultúra, ének-zene: a romantika művészete. Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése	internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek

<p>művek elemzése alapján A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése Lírai szövegek közös értelmezése lirapoétikai fogalmainak segítségével Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése</p>	<p>romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Balzac, Stendhal, egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma</p>			

Témakör	C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világgépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.		
Alkotók, művek:	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészettan Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje		
Ajánlott alkotók, művek	Baudelaire: Egy dög, Kapcsolatok Verlaine: Holdfény Rimbaud: Kenyérlesők, A részeg hajó (részlet)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése A XIX. századi líra új kifejezésmódbeli jellemzőinek azonosítása A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény	A tanuló – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató

<p>jellemzőinek számbavétele</p> <p>A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)</p>	<p>epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére;</p> <p>– beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből;</p> <p>– műismeret: néhány mű / részlet Baudelaire, Rimbaud, Rilke, műveiből;</p> <p>– alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
Fogalmak	szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, színesztézia, kiátkozott költő			

Témakör	D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	Órakeret
	<p>1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</p> <p>a) Arany János</p>	10 óra
Előzetes tudás	<p>A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása.</p> <p>Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel.</p> <p>Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör (memoriterek is).</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése.</p>	

	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására				
Művek:	Epika: Toldi estéje Balladák: Ágnes asszony V. László Vörös Rébék Líra: Fiannak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig				
Ajánlott művek:	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt				
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a		A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás.	internetes hozzáférés vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk

<p>művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)</p> <p>Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése</p> <p>A költő epikájának (Toldi estéje, Buda halála) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével</p> <p>A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében</p> <p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése</p> <p>Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése</p>	<p>poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását;</p> <p>– megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését;</p> <p>– képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a Toldi és a Toldi estéje néhány szempontú összevetésére;</p> <p>– műismereti minimuma: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör, további egy-két ballada; Toldi estéje; Letésem a lantot, Epilogus és még két-három lírai alkotás (memoriterek is);</p> <p>– képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a Toldi és a Toldi estéje alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
---	---	--	--	--

Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus		
Témakör	b, Mikszáth Kálmán		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. Szent Péter esernyője); Gárdonyi Géza művei.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben. Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti. A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja). Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetészövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.		
Művek:	Az a fekete folt Bede Anna tartozása A bágyi csoda Beszterce ostroma		
Ajánlott művek:	Tímár Zsófi özvegysége Hova lett Gál Magda Szegény Gélyi János lovai Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás	A tanuló – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával);	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Földrajz: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regényekben előforduló tájegységek, helynevek internetes hozzáférés hangoskönyv verses CD CD lejátszó

<p>szerepének tanulmányozása A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése Mikszáth egy művében a külön szerepének tanulmányozása Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben</p>	<p>– megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét; – a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezés re; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélmény e alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör</p>			
---	---	--	--	--

	anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Fogalmak	különc, donquijoteizmus,			

Témakör	2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Mű:	Az ember tragédiája			
Ajánlott mű:	Mózes			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javaolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: tájékozódás a Tragédia hazai és nemzetközi színházi előadásairól fordításairól	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató

<p>Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben</p>	<p>műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a Tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történelmi színek, keretszínek, falanszter</p>			

<p>Témakör</p>	<p>3.Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az életművekben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Műelemzés, értelmezés:jellemző lírai témák, műfajai, poétikai megoldások, versformák Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására</p>				
<p>Alkotók, művek:</p>	<p>a) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz b) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet) c) Vajda János Húsz év múlva</p>				
<p>Ajánlott alkotók, művek:</p>	<p>Tompa Mihály: Népdal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról Schopenhauer olvasása közben</p>				
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tan-eszközök</p>		
<p>Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.</p>	<p>A művekről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadása; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtése, memoriterek tolmácsolása.</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra</p>	<p>internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok</p>	

A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján				
Fogalmak	nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal			

Témakör	II. A magyar irodalom a XX. században A. Életművek a XX. század magyar irodalmából a. Herczeg Ferenc			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Madách Imre Az ember tragédiája A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása. Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Művek:	Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc			
Ajánlott művek:	A hét sváb (részlet) Irodalom és színház Kék róka (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javaolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése Világkép és műfajok, kompozíciók,	A tanuló – megismeri a művek jellemzőit, sajátos drámai hőseit; értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei PowerPoint bemutató

poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése	anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére			
Fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű			

Témakör	b. Ady Endre	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A Nyugat; stílusirányzatok a századelőn	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai. Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző köteteire, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.	
Művek:	Góg és Magóg fia vagyok én... Héja-nász az avaron Harc a Nagyúrral Új vizeken járok Az ős Kaján A Sion-hegy alatt Az Úr érkezése Kocsi-út az éjszakában Emlékezés egy nyár-éjszakára Őrizem a szemed	
Ajánlott művek:	Lédával a bálban	

	Vér és arany Sem utódja, sem boldog őse... Az eltévedt lovas Elbocsátó, szép üzenet Sípja régi babonának Köszönöm, köszönöm, köszönöm Ember az embertelenségben A Hortobágy poétája Párisban járt az Ősz			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái</p> <p>Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai</p> <p>XIX. századi költészetünk tükrében</p> <p>A szimbólumok újszerű használata az életműben</p> <p>A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése</p> <p>Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése</p> <p>Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból</p> <p>Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetét, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezése k megfogalmazására; – műismereti minimuma: A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem: társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p>Vizuális kultúra: Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.</p> <p>Földrajz: Ady-emlék helyek</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint-bemutató</p> <p>illusztrációkpo rtrék</p> <p>földrajzi, művelődés-történeti atlasz</p>

<p>eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával</p> <p>A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása</p> <p>A Nyugat születése, jelentőségének felismerése</p> <p>Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása</p>	<p>fia vagyok én...;</p> <p>Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.;</p> <p>– képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
Fogalmak	szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés			

Témakör	c. Babits Mihály	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Nyugat mint folyóirat és mozgalom.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése.</p> <p>Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>	
Művek:	<p>In Horatium</p> <p>A lírikus epilógja</p> <p>Esti kérdés</p> <p>Jobb és bal</p> <p>Mint különös hírmondó...</p> <p>Ősz és tavasz közt</p> <p>Jónás könyve; Jónás imája</p>	

Ajánlott művek:	A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékőrzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei Babits jelentőségének megismerése a magyar	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a Nyugat történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a Jónás könyvét; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Esti kérdés, Ősz és tavasz között és még egy-két műve (memoriter is) és a Jónás könyve;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra: Babits-portrék. Digitális kultúra: adattárak és internetes közlés, (pl. a Nyugat).	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége	– képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására			
Fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia			

Témakör	d. Kosztolányi Dezső	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése	
Művek:	A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség Édes Anna Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	
Ajánlott művek:	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta	

	Ranódy László: Pacsirta Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzanyagban megjelölt művek elemzésével Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), Hajnali részegség, Halotti beszéd és	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,	Történelem: urbanizáció, kulturális élet, sajtó. Digitális kultúra: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)	még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás			

Témakör	B. Portrék a XX. század magyar irodalmából I. a. Móricz Zsigmond b. Wass Albert	Órakeret 5 óra 4 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. Hét krajcár vagy Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására	
Művek:	a. Móricz Zsigmond: Tragédia, Úri muri b. Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza	
Ajánlott művek:	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter Barbárok Tündérvászon (részlet) Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet! Wass Albert: A funtineli boszorkány (részlet)	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata</p> <p>A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével</p> <p>Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <p>Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése</p> <p>A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése</p> <p>Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (Nyugat; népi írók mozgalma, Kelet Népe); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban 	<p>tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra:</p> <p>Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska).</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>filmfeldolgozások részletei</p> <p>hangoskönyvek illusztrációk festmények</p>

szellemtörténeti háttérének feltárása A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása	megjelölt feladat kifejtésére			
Fogalmak	naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom			

Témakör	C. Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád c, Karinthy Frigyes	Órakeret 3 óra (a+b) 2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.	
Alkotók, művek:	a) Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök b) Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig, Isten oltó-kése c) Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel	
Ajánlott alkotók, művek:	Juhász Gyula: Halotti beszéd Utolsó vacsora Szerelem Tóth Árpád: Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan	

	Karinthy Frigyes: Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata</p> <p>A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése</p> <p>Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.</p> <p>Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése</p> <p>A költemények közös és egyéni</p>	<p>A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban.</p> <p>.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó</p> <p>folyóiratok</p>

feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján				
Fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia			

5.9 Magyar nyelv 12.

A 12. évfolyamon: magyar nyelv 1,5 óra, irodalom 3,5 óra.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
MAGYAR NYELV	
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	6 +4
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8 +4
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10 +4
Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 +3
Összes óraszám:	31 +15 = 46

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek

ÓRASZÁM: 6 óra +4 óra

Témakör	Nyelvtörténet	Órakeret 6 óra + 4 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek,	Kapcsolódási pontok Taneszközök

	szervezési- és munkaformák		
<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, páros- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, irodalom: a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>	<p>TESz. etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>		

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl

ÓRASZÁM: 8 óra +4 óra

Témakör	A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl	Órakeret 8 óra +4 óra
Előzetes tudás	Nyelvi szintek	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság, tolerancia fejlesztése		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	történelem irodalom	nyelvjárási térkép szótárak: Új Magyar Tájszótár, Szlengszótár, A magyar nyelv értelemző szótára
Fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek		

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

ÓRASZÁM: 10 óra + 4 óra

Témakör	Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	Órakeret 10 óra +4 óra	
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok

szövegalkotási rendszerezése	ismeretek	modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek		
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése			

TÉMAKÖR: Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra
ÓRASZÁM: 7 + 3 óra

Témakör	Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra			Órakeret 7 óra + 3 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Önálló szövegalkotás gyakorlása – különböző műfajú szövegek alkotása szóban és írásban – Kreatív írás 	Tanári magyarázat, foglommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok lexikonok, szótárak nyelvészeti folyóiratok online nyelvészeti oldalak	
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése. Tudás mélyítéséhez, dúsításához szükséges fogalmak megismerése.			

5.10 Magyar irodalom 12.

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	18
A) Avantgárd mozgalmak	4
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	4

D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	4
E) A posztmodern világirodalom	3
A magyar irodalom a XX. században II.	42+9
A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	9+3
József Attila	9
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23+6
a) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2
Weöres Sándor	2
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	4
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
D) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
A XX. századi történelem az irodalomban	8
a) Trianon	2
b) Világháborúk	1
c) Holokauszt	2

d) Kommunista diktatúra	1
e) 1956	2
Kortárs magyar irodalom	5 +2
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra +3
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2+2
Összes óraszám:	93 (31x3) óra +16 óra = 109óra

Témakör	A modernizmus irodalma A. Avantgárd mozgalmak: 4 óra B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai: 3 óra C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai: 4 óra D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései 4 óra E. A posztmodern világirodalom 3 óra	Órakeret 18
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai 	
Törzsanyag	A) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	

	<p>B) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet) C) Franz Kafka: Az átváltozás, Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló D) Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus E)Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)</p>		
Ajánlott szerzők/művek	<p>Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz A) Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet) Gottfried Benn: Kék óra Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer B) Franz Kafka: A per (részletek) Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita D) Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)</p>		
	Tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesz közök
	<p>Előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.</p>	<p>internet es hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerP oint- bemutat ó filmrészletek</p>
Fogalmak	<p>dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern</p>		

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. A) Életmű a XX. század magyar irodalmából – József Attila	Órakeret 9 óra +3óra
----------------	--	---------------------------------

Előzetes tudás	József Attila: Altató; Betlehemi királyok; Mama (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát meggletem hazámat...)	reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés)	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról. Ének-zene: megzenésített költemények.	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD, verses CD-k, képek, illusztrációk, PowerPoint bemutató
Fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. B) Portrék a XX. század magyar irodalmából II. a, Örkény István (2 óra) b, Szabó Magda (2 óra) c, Kányádi Sándor (3 óra)			7 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Örkény István: Egyperces novellák (részletek) Szabó Magda: Az ajtó Kányádi Sándor: Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó Kányádi Sándor: Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés és listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet. Történelem: a korszak ismerete	internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint-bemutató film-részletek
Fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. C) Metszetek a modernista irodalomból a)Metszetek: egyéni utakon: Szabó Dezső (2 óra), Krúdy Gyula (2 óra), Weöres Sándor (2 óra) b)Metszetek a modernista irodalomból: Szabó Lőrinc (2 óra), Radnóti Miklós (4 óra) c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból (6ó) Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos	23 óra +6óra
----------------	--	---------------------

	d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából: Nagy László (2 óra) e) Metszet a tárgyias irodalomból: Pilinszky János (1 óra) f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból: Illyés Gyula (2 óra)			
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században I. Weöres Sándor, Radnóti egy-két műve, köztük: Nem tudhatom (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Krúdy Gyula: Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) Szabó Lőrinc: Semmiért Egészen,	Huszárik Zoltán: Szindbád Szabó Dezső: Az elsodort falu (részletek) Weöres Sándor: Psyché (részletek) Szabó Lőrinc: Kalibán Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökzene (részletek)	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem: a korszak történelmi ismerete	internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint-bemutató film-részletek

<p>Mozart hallgatása közben Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák Dsidá Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet) Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben, Március Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten Pilinszky János: Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p>	<p>Radnóti Miklós: Első ecloga Tétova óda Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche Márai Sándor: Szindbád hazamegy (részlet), Halotti beszéd Ottlík Géza: Iskola a határon (részlet) Buda (részlet) Dsidá Jenő: Psalmus Hungaricus (részletek) Reményik Sándor: Ahogy lehet Áprily Lajos: Holló-ének, Kolozsvári éjjel Kós Károly: Varjú-nemzetség (részlet) Nyirő József: Madéfalvi veszedelem (részlet) Gion Nándor: A kárókatónák még nem jöttek vissza Kovács Vilmos: Holnap is élünk Nagy László: Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz Pilinszky János: Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok Nemes Nagy Ágnes: A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája Mándy Iván: Régi idők focija</p>	<p>frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás</p>		
---	---	--	--	--

	<p>Sándor Pál: Régi idők focija Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet) Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet), Anyám fekete rózsza Anyám szavai Tandori Dezső: Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek) Esterházy Péter: Termelési kisszregény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)</p>			
Fogalmak	<p>életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyas irodalom</p>			

Témakör	<p>IV. A magyar irodalom a XX. században II. D) Színház- és drámatörténet a) Örkény István: Tóték (2) Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet) (1) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmastersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</p>	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	<p>A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja. Dráma műnem, drámatörténet</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése 		
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Örkény István: Tóték Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmestersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Esszéírás, gondolatterképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.	Vizuális kultúra: filmes feldolgozások Digitális kultúra Történelem Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, film-részletek, verses CD-k
Fogalmak	totalitárius, történelmi dráma		

Témakör	A XX. századi történelem az irodalomban a) Trianon (2óra) b) Világháborúk (1) c) Holokauszt (2) d) Kommunista diktatúra (1) e) 1956 (2óra)	Órakeret 8	
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 		
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-Eszkö-zök

<p>Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső) Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet) Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... Szép Ernő: Emberszag (részlet) Tadeusz Borowski: Kövilág</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p>	<p>Babits Mihály: A repülő falu Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet) Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás Magyar katonák dala Alexis levele Alexandrához Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Török Ferenc: 1945 Roberto Benigni: Az élet szép Kertész Imre: Sorstalanság Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Bacsó Péter: A tanú Bereményi Géza: Eldorádó Faludy György: Kihallgatás Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet) Irodalom és film Michael Radford: 1984</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő Szilágyi Andor: Mansfeld Albert Camus: A magyarok vére (részlet)</p>	<p>gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában</p> <p>IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok</p> <p>színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események</p>	<p>Történelem: trianon, holokauszt, diktatúra, 1956 történelmi ismeretei</p>	<p>dráma- előadások részletei színpadkép ek PowerPoint bemutató</p>
Fogalmak	holokauszt, trianon, diktatúra			

Témakör	Kortárs magyar irodalom	Órakeret 5 óra+2 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek, olvasmányélmények, befogadás és szövegalkotás képessége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására.</p> <p>Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését.</p> <p>Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p>A Tanuló ismerje fel az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.</p>
Fogalmak	intertextualitás, hagyomány, kánon

Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetség gondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra +3óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2 +2 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12.

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykorúsi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén

Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK a kerettanterv alapján 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolatterképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás.

6. Ötévfolyamos nyelvi előkészítő képzés

Tantárgyi struktúra és heti óraszámok					
Tantárgyak	9/Ny. évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv	1	1	1	1	1, 5
Magyar irodalom	1	2	3	3	3, 5

A nyelvi előkészítő célja a készségek, a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése, elsősorban az általános iskolában tanult ismeretek szinten tartása, emellett a kommunikációs képességek továbbfejlesztése.

A folyamatosan fejlődő szövegértési és szövegalkotási képességek teszik lehetővé, hogy az egyén önállóan és másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek a megértésére és feldolgozására. Képes legyen a legkülönbözőbb céllal, környezetben és módon létrejött szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására, valamint arra, hogy a megalkotottság sajátosságaiból, a másodlagos, átvitt, képi kifejezőmódból adódó jelentéseket felismerje, reflektáljon rájuk, és saját szövegek alkotásában maga is éljen ilyen eszközökkel. Képes legyen a nem verbális kifejezőeszközök (testi és technikai apparátus a mimikától és hanglejtéstől az audiovizuális prezentáció eszközeiig) értelmezésére és használatára. Képes legyen olyan szövegek önálló megalkotására, amelyek figyelembe veszik a beszédhelyzetet és a hallgatóság igényeit, a különféle szövegműfajok normáit, a morális, esztétikai és kulturális elvárásokat. Ennek előfeltétele, hogy ismerje meg anyanyelvét mint rendszert, annak jelenét és múltját, ami saját történetiségük tapasztalatát kínálja a tanulóknak.

Az anyanyelvi és irodalmi nevelés elválaszthatatlan egységet alkot. Az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén jön létre a kapcsolat múlt, jelen és jövő között. Ez biztosítja a kultúra folytonosságát és folyamatos megújulását, segíti az egyént kulturális önazonosságának kialakításában, meghatározó szerepe van az érzelmi élet, a kreativitás, az esztétikai és történeti érzék fejlesztésében, az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és mások kultúrájának megismerésében, az én és a másik közötti különbség, az idegenség megfogalmazásában és a másság erre épülő tiszteletében. Fejleszti az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét. Hozzájárul a történeti érzék kialakulásához, segíti, hogy a diákokban megteremtődjön a tradíció elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

A fenti célokon túl az irodalmi nevelés feladata az olvasási kedv felkeltése, az irodalomnak mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának a megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak a megismertetése. Az irodalmi művek olvasása, az értelmezés művészetének gyakorlása képessé teszi a tanulókat az esztétikai, morális és kulturális értékek, a kánon megismerésére, létrejöttük folyamatának reflektálására és a róluk szóló diskurzusba való bekapcsolódásra. Kritikai érzéket fejleszt ki, nagy szerepe van az érzelmi élet finomodásában, az empátia fejlődésében, segít megérteni az emberi, társadalmi problémákat, tudatosabbá teszi az egyén önmagához és környezetéhez való viszonyát.

Lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és sokjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciót.

Az előkészítő évfolyam fejlesztési követelményei: beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása; olvasás, írott szöveg megértése; írás, szövegalkotás; a tanulási képesség fejlesztése; anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről; irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése; az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése.

A továbbhaladás feltételei a 9. évfolyam /Ny végén

Az életkornak megfelelő tempójú, olvasható írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő fogalmazás. A tömegkommunikáció gyakori műfajairól, eszközeikről és hatásokról szerzett alapvető ismeretek birtokában véleményalkotás, kritikus magatartás befogadásukban. Az irodalom és az olvasó kapcsolatában a sajátos kommunikációs viszony fölismerése.

Jártasság szövegelemző eljárásokban: tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések alapján. A szöveg szerkezetének, témahálózatának fölismerése. Az olvasott szépirodalmi szövegek szó szerinti és többletjelentésének megkülönböztetése. Szabatos, világos fogalmazás: a kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegfelépítés. Vizuális kifejező elemek alkalmazása írott és digitális szövegekben. A művek szereplőinek jellemzése egy másik szereplő nézőpontjából.

A magyar helyesírás alapelveinek ismerete, alapvető helyesírási készség. Jegyzet és vázlat készítése írott szövegről, előadásról.

Epikai, drámai, lírai tanult műfajok azonosítása. Az epikai művekben a szereplők és a köztük levő viszony jellemzése, a drámai művekben az idő-, tér- és cselekményszerkezet bemutatása. A szerző, az elbeszélő és a szereplők megkülönböztetése, az elbeszélői nézőpont, a beszédhelyzet értelmezése. A lírai kompozíció néhány meghatározó elemének (beszédhelyzet, verselés, ismétlődés) megnevezése.

6.1 Magyar nyelv 9/Ny

Tematikus egység	Óraszám
1. Ismerkedjünk!	2 óra
2. Hogyan tanuljunk?	3 óra
3. A kommunikáció alapjai	6 óra
4. Szövegről szövegre	2 óra
5. Helyesírásunk alapjai	7 óra
6. A fogalmazás lépései	4 óra
7. A magyar grammatika alapjai	7 óra
8. A nyelvek világa	5 óra
Összesen	36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismerkedjünk!	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A személyes kommunikációval kapcsolatos általános iskolában tanult ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak megfigyelése.	

	Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése. A kommunikációs képesség fejlesztése		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Ki vagyok? Mi vagyok? A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának, szándékának felismerése	Tanári magyarázat, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	. Digitális kultúra: az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat . Földrajz: a nyelv területi tagolódása	Internetes hozzáférés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvváltozat. Társalgási nyelvdialektus Nyelvjárás, tájszó. Csoportnyelv, hobbinyelv, Szleng, argó. Kettősnyelvűség, kétnyelvűség.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hogyan tanuljunk?	Órakeret	
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik Olvasási technikák és azok alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése A szövegalkotás lépései, anyaggyűjtési technikák	3 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulási módszerek elsajátítása Vázlatírási technikák megismerése, alkalmazása és gyakorlása A memorizálás és a koncentrációs képességek elsajátítása és gyakorlása Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A tanulás módszerei A megértés útjai	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók	Könyvtárhasználat Valamennyi tantárgy:	internetes hozzáférés

Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése és alkalmazásuk A kiselőadás és a felelet Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával Önálló könyvtári anyaggyűjtés, a források alkotó és etikus felhasználása	tevékenységének megszervezése, páros és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	vázlatírás, jegyzetelés digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, az internethasználat etikai kérdései	esszék, értékezesek szövegei
--	--	--	------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kommunikáció alapjai			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése, a hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás) A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan és másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció tényezőinek azonosítására, alkalmazására és elemzésére			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
A hatékony kommunikáció A kommunikáció formái A nem nyelvi kommunikáció A nyilvános beszéd és a vita A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának és szándékának felismerése A kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése A modern „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	Digitális kultúra: médiatudatosság	Internetes hozzáférés Tömegkommunikációs dokumentumokból részletek Filmrészletek	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, kommunikációs tényező Kommunikációs cél és funkció, nem nyelvi jelek Tömegkommunikáció, a médiából megismert műfajok
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegről szövegre			Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A szövegalkotás lépései			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
Témáról témára egy téma körül és különböző szövegek között A levélírás gyakorlása	Tanári magyarázat, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.	Internetes szövegek Esszék, értekezések szövegei	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megnyilatkozás. Társalgás			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírásunk alapjai			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanult helyesírási szabályok felismerése, használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyesírási alapismeretek elsajátítása, a helyesírási készség fejlesztése A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése A hibajavítási képesség és az önkorrekciónak fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
A helyesírás főbb szabályszerűségei/a magánhangzók és a mássalhangzók	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés,	Valamennyi tantárgy: helyesírás.	Helyesírási Szótár	

hosszúságának jelölése, a különírás és az egybeírás A szöveg központozásának szabályai, használata, az írásjelek funkciója A tulajdonnevek írásának szabályszerűségei Az idegen szavak helyesírása Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok	tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, nyelvi elemzés gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	Digitális kultúra: Helyesírás - ellenőrző programok ismerete, használata Könyvtár-használat	internetes hozzáférés, helyesírás-ellenőrző programok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyesírási alapelvek, nyelvi norma		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A fogalmazás lépései			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre, szövegalkotásra			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla,			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyaggyűjtés fontosságának hangsúlyozása A szövegszervező elvek megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban A szöveg általános szerkezetének megfigyelése a legjellemzőbb szövegtípusokon			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és az írott szövegek szerepe és eltérő jegyei A szöveg makroszerkezete/bevezetés/tárgyalás /befejezés A szöveggel kapcsolatos ismeretek bővítése Az írott és az internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése Az érvelés Kreatív gyakorlatok a mondat és a szövegszerkezet tervszerű felépítésére	tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Történelem: Forrás-szövegek típusai Idegen nyelv: egy-egy idegen nyelv sajátos szövegfelépítési jellemzői	internetes hozzáférés, (elektronikus média)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az érvelő esszé			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A magyar grammatika alapjai		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		

	Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek rendszerezése, elemző áttekintésük révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. Az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése .A nyelvhelyesség gyakorlása		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítása.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszere.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A szórend</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondat szerkezetével.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p>Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete.</p>	<p>egynyelvű szótárak</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hang, szóelem /szótő, képző, jel, rag.</p> <p>Szófajok.</p> <p>Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelvek világa	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, a világ nyelvei.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi:	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete.</p> <p>Anyanyelvünk szeretete (nyelvvédelem és nyelvművelés).</p> <p>Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A magyar nyelv és más nyelvek</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Nyelvünk helyzete A nyelvművelés kérdései A köznyelv jellemzői, használati területe. Csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse. Nyelvjárásaink A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása. A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra. Az évben tanult nyelvi ismeretek összegzése</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Digitális kultúra: az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat Földrajz: a nyelv területi tagolódása Beépített tantárgyi óra a könyvtárban</p>	<p>internetes hozzáférés hangzó anyagok, Szlang-szótár</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvművelés. Nyelvjárás, tájszó. Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv.</p>		

6.2 Magyar irodalom 9/NY

– heti 1 óra, évi 36 óra

A kilencedik (nyelvi előkészítő) évfolyam tanterve részben szakít a középiskolai irodalomoktatásban megszokott irodalomtörténeti kronologikus szemlélet hagyományával, mivel az első félév elsődleges feladatának nem az irodalmi kánon időarányos részletének elsajátítását tekinti.

Célja a következő évek irodalomtanításának megalapozása, az értő befogadáshoz szükséges készségek fejlesztése, a szövegértés, szövegértelmezés, a műelemzés szempontjainak és technikáinak minél bőségebb megismertetése. Célként fogalmazzuk meg a kötelező tananyagként kijelölt művek olvasásán túl is fennmaradó olvasási igény és motiváció erősítését, az olvasási szokások kedvező irányú befolyásolását; az értő-értelmező attitűd kialakításán túl az önálló véleményalkotás- és megfogalmazás igényének és képességének fejlesztését. Mindezeket túl az irodalmi művek elemzését-értelmezését nem öncélú tevékenységnek, hanem a személyiségfejlesztést, az önmegismerést, önmegértést, a közvetlen és a tágabb környezetben való eligazodást segítő-támogató eszköznek tekintjük.

Ennek megfelelően az első félév anyaga tematikusan egymás mellé rendezett egységekből (modulokból) áll. Ezekben olyan, a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból származó szépirodalmi szövegeket dolgozunk fel, amelyek - irodalmi-esztétikai értékükön túl - számíthatnak az adott korosztály érdeklődésére. A feldolgozás általában kettős célt szolgál. Az első: valamely társadalmi-etikai problémának, jelenségnek megvitatása, a művek tartalmi elemzésének eredményeként kialakítható tanulságok vagy pusztán gondolatok, vélemények megfogalmazása. A másik cél esztétikai jellegű: valamely társadalmi-etikai problémának, jelenségnek megvitatása, a művek tartalmi elemzésének eredményeként kialakítható tanulságok vagy pusztán gondolatok, vélemények megfogalmazása. A másik cél esztétikai jellegű:

valamely poétikai-műfajelméleti probléma feldolgozása a készségfejlesztés eszközeivel (műelemzés-műértelmezés, szövegértés, szövegfeldolgozás, verstani- prozódiai jelenségek megfigyelése stb.).

A modulok felépítése e kettős célt követi. Olyan - változatos műfajú - tartalmi-tematikai szempontból egymáshoz kapcsolódó (így egymást erősítő) irodalmi szövegekből állnak, amelyek egyben valamely sajátos esztétikai kérdésre is ráirányítják a figyelmet. A modulokban feltüntetett művek feldolgozása - az időkeret szűkösségéből és a szóba jöhető anyag bőségéből adódó feszültséget is tekintetbe véve - részben ajánlott; ez lehetőséget teremt az ezekben az osztályokban tanító kollégák számára, hogy - a fő irányelvek szem előtt tartásával - saját személyiségük és az osztály igényei, adottságai szerint valamelyest alakíthassák a tananyagot. Emellett - a művek közös tanórai feldolgozásán túl - lehetőség van egyes szövegek tanórán kívüli, egyéni vagy csoportos vállalásra épülő, változatos munkaformákban, a tanárral egyeztetett szempontok alapján történő feldolgozására is.

A modulokat nem tekintjük véglegesnek: a későbbiekben, több tapasztalat birtokában alakíthatók, sőt, egyes modulok kiiktatása, más tartalmakkal való felcserélése is elképzelhető.

A tanulók értékelése

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Javasolt ellenőrzési, értékelési módszerek:

- Elsősorban szóbeli értékelés, közvetlen tanári megfigyelés, egymás értékelése, a tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez, annak kimondásához
- Feladatsorok, szóbeli és írásbeli beszámolók, kiselőadások, memoriterek, csoport-és projektmunka

Az ellenőrzési módok típusainál figyelnünk kell arra, hogy írásban és szóban minden lehető szinten (egyszerűbb és bonyolultabb, reprodukív és szintetizáló/ kreatív, kisebb léptékű és nagy ívű megoldást igénylő feladatok szintjén) számot adjanak tudásukról a fiatalok.

Figyelnünk kell ugyanakkor a fokozatosságra.

Tematikus egység	Óraszám
1. Csináljunk újságot!	4 óra
2. Beilleszkedés és kívülmaradás	12 óra
3. Indítékok és következmények	10 óra
4. Sikerek, kudarcok	5 óra
5. Különös állatok, különös emberek	5 óra
Összesen	36 óra

Órakeret	Témakörök	Tartalmak: irodalmi alapanyag, filmek	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai
4 óra	I. Csináljunk újságot!	Rövid idézetek különböző szerzőktől	Az önismeret igényének felkeltése; az önmagunkról való beszéd képessége; a másik ember megítélésével kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása; saját jövőképünk megformálása; közösségépítés; a közös munka öröme; vitakészség, kooperációs készség.
12 óra	II. Beilleszkedés és kívülmaradás	Kosztolányi Dezső: Esti Kornél	Saját élethelyzetünk felismerése az irodalmi művekben; saját elesettségek tudomásul vétele, önelemző képesség; nézőpontváltás felismerése (Hogyan látja a

			többi szereplő Esti Kornélt?); többféle értelmezési lehetőség.
	Hétköznapok és varázslatok	Joanne Kathleen Rowling: Harry Potter és a bölcsék köve Harry Potter-film	Valóság és fantasztikum közötti átmenetek értékelése, az effajta művek (a későbbiekben a romantika, az abszurd stb.) megértésének előkészítése, hit a saját sors megváltoztathatóságában, a kiszolgáltatott élethelyzet megfordíthatóságában → optimizmus.
	Indulat és erőszak	Hajnóczy Péter: Ki a macska?	Annak felismerése, hogy hogyan torzul el az ember sorsának terhe alatt, irodalom-olvasási képesség: a szépirodalmi szövegben lévő hiányok kiegészítése; az utalások értelmezésének képessége, a „sorok közötti olvasás”; a társadalmi bűnbakképződés lélektani mechanizmusainak lelepleződése; az agresszió hátterének felismertetése, többféle értelmezési lehetőség.
	Szenvedés és megváltás	Biblia: Máté evangéliuma 26-28.	Az európai kultúra legjelentősebb értékei iránti érdeklődés felkeltése, ill. ébrentartása, a Bibliához való viszony különféleségeinek tudomásul vétele, az eltérő világnézetű, vallású emberek nézetei iránti tolerancia.
	Erőszak vagy jószág	Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Karamazov testvérek	A lélektani elemzés szükségességének, fontosságának tudomásul vétele, a lelki folyamatok összetettsége felismerésének képessége; hit a jószágban.
	Értelmes rend vagy pusztító ösztönök	William Golding: A legyek ura	Különböző értelmezési lehetőségek egymás mellettségének tudomásulvétele; az erőszak elítélése; az értelmes rend, a demokrácia iránti pozitív viszony erősítése; a tömegpszichózis pusztító voltának felismertetése; az autonóm emberi cselekvés értéke; felelős cselekvés szembeállítása az ösztönléttel.
10 óra	III. Indítékok és következmények Ok-okozat nem szépirodalmi szövegben	természettudományos szöveg, tankönyvrészlet	Ok-okozat egzakttsága, logika, érvelés és bizonyítás. Vitakészség, érvelés, bizonyítás
	Ok-okozati viszonyok a krimiben	Milward Kennedy: Gyilkosság magánszorgalomból	Logikai játék, intellektuális öröm érzése

	Bűnös vagy ártatlan	Anton Pavlovics Csehov: A gonosztevő	Erkölcsei ítélőképesség; a tudatlanság veszélye, felelősségérzet tetteinkért
	Három gyilkosság	Kosztolányi Dezső: Tréfa Csáth Géza: A kis Emma Szabó István: A lázadó	Kosztolányi-Csáth: a gyerekes ösztöncselekvés veszélyei és szembeállítás a felelősségteljes cselekvéssel; annak tudatosítása, hogy milyen végzetes bűnökhöz, tragédiákhoz vezethet, ha az embert (a gyereket) magára hagyják; a rossz felnőtt (tanári) minta hatása Szabó: mások tettének megítélésében nem lehetünk felületesek, maximális árnyaltságra kell törekednünk; a tettek jogi és erkölcsi megítélése közötti különbség tudatosítása; az ember ember által való megalázásának elítélése; a cigányság társadalmi kiszolgáltatottságának érzékeltetése, a cigánysággal kapcsolatos előítéletek (pl. a cigányok lopnak, nem dolgoznak, nem akarnak beilleszkedni, agresszívak, bűnöző hajlamúak) rombolása (a novella hőse ugyanis dolgoz, békeszerető, alkalmazkodó ember).
	Büszkeség, emberi méltóság	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter	Szegénység és tisztesség, gazdagság és erkölcstelenség mérlegelése; büszkeség és gőg az anya viselkedésében.
	Eredetmagyarázat	Csalog Zsolt: Cigányon nem fog az átok	Kettős célt kell elérnünk: a cigány tanulóink számára biztosítani az otthonosság érzését azáltal, hogy a cigány folklórból vett mondával ismerkedünk; a nem cigány tanulók számára pedig lehetőséget nyújtunk arra, hogy ismerkedjenek egy évszázadok óta velünk élő nép kultúrájával.
	A becsület ára	Mikszáth Kálmán: Az a fekete folt	Erkölcsei problémák érzékeny elemzése: mint korunk erkölcsi döntéseinek nagy részében, a Mikszáth-novella hősének magatartásában is egy hajszál választja el egymástól a becsületet és a becstelenséget.
	Ég és föld	Mikszáth Kálmán: A kis csizmák	A jóság, segítőkészség és a személyes boldogulás összefüggéseiről való közös töprengésre ad lehetőséget a novella; az igazság győzelméről álmodó népi képzelet kifejeződése.
5 óra	IV. Sikerek, kudarcok Sikerek, kudarcok... A tehetség	Jókai Anna: Szép, kerek, egész Jobbágy Károly: Suhog a pálca Fábri Zoltán Hannibál tanár úr c. filmje	A fejezet a kamaszok egyik legalapvetőbb életproblémájáról való közös elmélkedésre nyújt lehetőséget. A (a kamaszok által szégyenletesnek érzett) kudarcot mint emberi életünk természetes velejáróját mutatja be az elemzett műalkotások

	Sikerek, kudarok... Életutak	Raffai Sarolta: Tévelygő nemzedék Karinthy Frigyes: Találkozás egy fiatalemberrel	segítségével. A „siker titkához” ugyan természetesen nem nyújt receptet, de bepillantást enged a siker természetrajzába: megmutatja milyen tényezők játszanak szerepet a sikeresnek mondott emberek életpályájának alakulásában, mi a szerepe a sikerben a tehetségnek, s mi a sztár csináló tömegmédiának.
	Különcök, érdekes emberek	Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma Michael Ende: Momo	Egyénieskedés és egyéniség, bolondság és különbség – mi a különbség? A magyar irodalomban különösen fontos: a korával szinkronban nem lévő, de értékeket képviselő hős.
5 óra	V. Különös állatok, különös emberek Állatok a valóságban és a művészetben	Baudelaire: Az albatrosz	A szépirodalom mibenléte, a verselemzési készség kialakítása, fejlesztése. Fokozatosság: a kérdésekkel irányított elemzéstől a párhuzamos vázlatkészítésen át a verselemző fogalmazásig. Jártasság a versbeszéd megértésében, a költői képek értelmezésében. Az irodalmi kommunikáció és a hétköznapi kommunikáció közötti különbség, a szépirodalmi nyelv és a köznapi beszéd megkülönböztetése; a költői szöveg többféle dekódolási lehetősége
	Valóság és művészi valóság	Petőfi: A kutyák dala, A farkasok dala	A valóság és a művészi valóság megkülönböztetésének készsége. (Hogyan szerepel a kutya és a farkas a köztudatban, és hogyan a szépirodalomban?)
	Irodalom és önismeret	Lázár Ervin: A nagyravágyó feketeterítő	Az önmagukkal elégedetlen, önmagukat kereső, gyakran szerepeket próbálgató kamaszok erősítése önmaguk vállalásában; az identitás erősítése, az igazi irodalom olvasása hasznának tudatosítása, az olvasás szerepe az önismeret, az emberismeret fejlesztésében.

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegét kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.

- A szövegértés és - alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, - elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése

6.3 Magyar nyelv 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Kommunikáció - fogalma, eszközei, zavarai; digitális kommunikáció	11 óra
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar nyelv és az idegen nyelvek	18 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

I. Témakör	Kommunikáció - fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés stb.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon, interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően. Legyen nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlattan kapcsolódjon be az információmegosztásba, képes legyen részt venni az érdeklődési körének megfelelő együttműködő hálózatokban a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai 	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem: a média társadalmi hatása</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p>

<p>– A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés</p> <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés - Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái - A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A reklámok hatása nyelvhasználatunkra - Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem 			részletek különböző média-műfajokból
Fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, - zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.		

II. Témakör	A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőképesség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka,	Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete,	egynyelvű szótárak

<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szószerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is <p>Ajánlott tananyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) - Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival - A hangok hangulata, hangszimbolika - A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkciók - Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása - a szófajváltás, a többszófajúság - rendszermondat, szövegmondat - mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - a szinteződés, tömbösítés a mondatban 	nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	szóalkotási módjai, mondat szerkezete	
Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései		

6.4 Magyar irodalom 9.

Témakör neve	Óraszám
I. Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	4 óra
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8 óra
III. A görög irodalom	11 óra
IV. A római irodalom	4 óra
V. A Biblia mint kulturális kód	12 óra
VI. A középkor irodalma	11 óra

Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására	14 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés	8 óra
Összesen:	72 óra

I. Témakör	Bevezetés az irodalomba - művészet, irodalom	Órakeret	
		4 óra	
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata		
Szerzők, alkotások	<p>A) Az irodalom és hatása 1. Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> <p>B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal</p> <p>C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> <p>D) Műnemi-műfaji rendszer</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)		
	Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem: őskor, írásbeliség kialakulása</p> <p>Vizuális kultúra: filmplakát, képregény,</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek, képregények</p>

		filmes műfajok, falfirka képelemzés	
Fogalmak	művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ		

II. Témakör	Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése. Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olümposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minotauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>	

Ajánlott szerzők, alkotások	Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa) Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égisz fa (részlet) További görög mítoszok: Hésziódosz: Istenek születése (részletek) Hésziódosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra: az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai</p> <p>Földrajz: tájékozódás térben.</p> <p>Történelem: az antik világ nagy szónokai, történetírói</p> <p>Matematika; fizika: tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége.</p>	<p>filmrészletek</p> <p>történelmi atlasz, az antik világ atlasza, internetes kapcsolat,</p>
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, táltos, világfa, antikvítás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus		

III. Témakör	A görög irodalom	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselése, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése		
Szerzők, alkotások	<p>A) Az epika születése Homérosz: Iliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm</p> <p>C) A görög dráma</p> <p>Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag-közök
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzssanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősokhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmben, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősok jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,</p> <p>rövid esszé, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; történelem:</p> <p>görög és római színházépítészet</p> <p>Földrajz: 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>drámaelőadások részletei,</p> <p>képek a görög színházról,</p> <p>PowerPoint-bemutató</p>

<p>drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. 			
<p>Fogalmak</p>	<p>eposz, eposzi konvenciók: prozódia, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmi, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, exozódia, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzisz</p>		

<p>IV. Témakör</p>	<p>A római irodalom</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon/interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.</p>	
<p>Szerzők, alkotások</p>	<p>A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölködés és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások és a Pygmalion</p>	

Ajánlott szerzők, alkotások	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoénak Horatius: Licinius Murenához		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás); 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentáció-készítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p>Történelem; földrajz: az antik római kultúra kiterjedése</p> <p>Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.</p>	<p>internetes hozzáférés, szövegrészletek</p>
Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica		

V. Témakör	A Biblia mint kulturális kód	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Az Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek: Teremtéstörténet, József Mózes második könyvéből részletek: Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p>	

	<p>B) Újszövetség (részletek) Az „örömhír” Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas szamaritánus A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban</p> <p>Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás) Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarroti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)</p> <p>Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás</p> <p>Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés Pasolini: Máté evangéliuma Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanészakozók
<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveg hagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai</p>	<p>bibliai atlasz, internetes hozzáférés biblikus témájú festmények,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p>	Portfóliókészítés	témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival	Power-Point-bemutató Zeneműrészletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó
Fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsék, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis		

VI. Témakör	A középkor irodalma	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	himnusz, verses epika, rím, középkor	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.	
Szerzők, alkotások	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodalma</p>	

	<p>vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>		
Ajánlott szerzők, alkotások	<p>Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet) Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Óze Áron: A cella</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>képzőművészeti, kultúr-történeti diasorok,</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

<p>vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz</p> <ul style="list-style-type: none"> – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>			
Fogalmak	középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén		

6.5 Magyar nyelv 10.

Témakör	Óraszám
I. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	15 óra
II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	14 óra
Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 óra
Összesen	36 óra

Témakör	A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták	7 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete.	

	Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelmezés összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon.</p> <p>A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése.</p> <p>A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelmezés összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.</p> <p>Idegen nyelvek: az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: a természettudományos ismeretterjesztő szövegek témahálózata szókinése, felépítése.</p>	<p>szöveg-dokumentáció</p> <p>(pl. szövegtípusok),</p> <p>internetes hozzáférés (elektronikus média)</p>

Fogalmak	szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé
-----------------	--

Témakör	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret	
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.	8 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanészaközök
<ul style="list-style-type: none"> – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: esszéírás.</p> <p>Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p>Digitális kultúra: információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi,</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>

		etikai kérdései.	
Fogalmak	nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé		

Témakör	Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok			Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stíluseszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása 	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, Állampolgári ismeretek: különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p>Idegen nyelvek: beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p>Biológia; fizika; kémia; földrajz: metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p>Művészetek: társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 		<p>Digitális kultúra: nyilvános megnyilatkozások, különféle műsortípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p>Digitális kultúra: kézikönyv-használat.</p>	
Fogalmak	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>		

6.6 Magyar irodalom 10.

Témakör neve	Óraszám
I. A reneszánsz irodalma	18 óra
II. A barokk és a rokokó irodalma	7 óra
III. A felvilágosodás irodalma	28 óra
IV. A romantika irodalma	9 óra
V. A magyar romantika irodalma	26 óra
<p>Szabadon felhasználható óra - felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, valamint a szaktanár által választott alkotók, művek tanítására, kiemelten iskolánk névadója: Bessenyei György munkássága</p>	12 óra
Ismétlés, gyakorlás, rendszerezés,	8 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A RENESZÁNSZ IRODALMA		Órakeret	
	A humanista irodalom		4 óra	
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból.</p> <p>Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: Daloskönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem Boccaccio: Dekameron Első nap harmadik novellája</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete; Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.</p>	<p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>

	<p>– Petrarca-szonett megismerése</p> <p>a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p>			
Ajánlott alkotók, művek	Petrarca: Daloskönyv (részletek), Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz, Janus Pannonius: Búcsú Váradtól, Janus Pannonius: Mars istenhez békességért, Janus Pannonius: A saját lelkéhez, Boccaccio: Dekameron (részletek)			
Fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers			
Témakör	A reformáció vallásos és világi irodalma			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	anyanyelvi kultúra, magyar nyelvű irodalom születése, fordításirodalom			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet) Gyergyai (Gergei) Albert: História egy	A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése A XVII. század elejétől megjelenő a	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 15. sz. kulturális élete Magyarországon. Vizuális kultúra; ének-zene: a reneszánsz kultúra Magyarországon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó

Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése			
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Eric Till: Luther (részlet), Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet); Reményik Sándor: A fordító, Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers), Szemelvények a magyar reformáció irodalmából, A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)			
Fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia			

Témakör	Líra a reformáció korában			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. Egy katonaének; Borivóknak való;	– Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás,	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,	Történelem, Állampolgári ismeretek: a 16. sz. kulturális élete Magyarországán.	internetes hozzáférés, diások, PowerPoint-bemutató

Hogy Júliára talála, így köszöne néki; Adj már csendességet; William Shakespeare: LXXV. szonett	<p>költemények kreatív- produktív feldolgozása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. 	reflektálás, megbeszélés, vita	Vizuális kultúra: a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany-metszés.	
Ajánlott alkotók, művek	További Balassi-versek, további Shakespeare-szonettek			
Fogalmak	Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaeének, szonett			

Témakör	Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.	

További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: Romeo és Júlia ismerete (8. évfolyam).		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Shakespeare egy drámája Romeo és Júlia, Hamlet – részletek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,</p>	<p>Vizuális kultúra: illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások</p> <p>Shakespeare-művekből.</p> <p>Dráma és színház: színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>drámaelőadások részletei, képek az angol színházról</p> <p>, PowerPoint-bemutató</p>

	<p>részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása <p>Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p>			
Ajánlott alkotók, művek	Irodalom és film - Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia; Hamlet (vagy más feldolgozás)			
Fogalmak	blank verse, commedia dell'arte, hármas színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia			

Témakör	A barokk és a rokokó irodalma; Portré: Zrínyi Miklós; A kuruc kor lírája: művek, műfajok		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció, eposz, eposzi kellékek		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítövászón/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A barokk, klasszicista életeszmény mai tanulságai.</p> <p>A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történeti érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan eszközök
Szemelvény: Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat	Tanulói tevékenységek szervezése	Vizuális kultúra; ének-zene: az irányzatokhoz internetes kapcsolat zenei-részletek

szép levél (részlet) Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (vagy részletek); Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.) Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet) Rákóczi-nóta, Őszi harmat után	(művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	z kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények Power Point-bemutató
Ajánlott alkotók, művek	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek), Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)			
Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat			

Témakör	A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA			Órakeret
	Az európai felvilágosodás; Színház- és drámatörténet; Líra			10 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítéloképesség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világképi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai; Voltaire Candide, (részletek) Irodalom és színház -	– A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata	Vizuális kultúra; ének-zene: klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban;	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató,

<p>Molière: A fősvény vagy Tartuffe Goethe: Faust I. (részletek) Robert Burns: John Anderson; Falusi randevú</p>	<p>korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat 	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p>Történelem: a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől</p>	<p>zenei részletek</p>
<p>Ajánlott alkotók, művek</p>	<p>Montesquieu: Perzsa levelek (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet), Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet), Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet), Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet); Irodalom és színház, Jean Racine: Phaedra (részlet), Pierre Corneille: Cid (részlet), Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet); A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos</p>			

	vagy más Schiller-dráma; William Blake: A tigris, William Blake: A bárány, Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály
Fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

Témakör	A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus		Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése. A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai életművének jellegével			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz; Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek),	– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi műelemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: stílusirányzatok egymásmelletteisége a 18. században. Földrajz: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések	művelődéstörténeti atlasz internetes kapcsolati festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

	<p>tanulmányozás</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével 			
Ajánlott szerzők, művek	<p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek), Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet), Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek), Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete, A feredés, Az anakreoni versek, Jövendülés az első oskoláról a Somogyban, A tihanyi Ekhóhoz, A vidám természetű poéta</p>			
Fogalmak	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p>			

Témakör	Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Klasszicizmus, klasszika, tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában.</p> <p>A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret.</p> <p>A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése.</p> <p>Felkészítés a Bánk bán olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”).</p> <p>Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
<p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítő tél, A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek), Parainesis (részletek) Katona József: Bánk bán</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésselvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív- produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Ének-zene: operafeldolgozás</p>	<p>internetes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 			
Ajánlott szerzők, művek	Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet), Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.), Horác, Vitkovics Mihályhoz, Búcsúzás Kemenes-aljától, Napóleonhoz, Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Kölcsey Ferenc: Bortal, Kölcsey Ferenc: Csolnakon, Mohács (részlet) Irodalom és zene – Erkel Ferenc: Bánk bán Irodalom és tévéjáték – Kisfaludy Károly: A kérők, Bohák György: A kérők			
Fogalmak	nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet			

Témakör	Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)		Órakeret	
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus		9 óra	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettségre, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök	
Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz, lengyel irodalomból: George Byron egy szabadon választott művéből	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy 	Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés,	Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.	internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek

<p>részlet, Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet), Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság, Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet), Heinrich Heine: Loreley, Puskin: Anyegin (részlet), Adam Miczkiewicz: A lengyel anyához</p>	<p>korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílus időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 	<p>összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Digitális kultúra: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	
<p>Ajánlott szerzők, alkotások</p>	<p>Irodalom és film/tévéjáték – Richard Thorpe: Ivanhoe, Jane Austen: Büszkeség és balítélet, Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja; Edgar Allan Poe: A kút és az inga, A fekete macska, A holló; Irodalom és film/zene - Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása Irodalom és film/zene - Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek, Memento, Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma, Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember</p>			

Témakör	A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA		Órakeret
	Vörösmarty Mihály		17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: Hymnus, Huszt (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: Szózat (memoriter is).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány illetve a Csongor és Tünde	– A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás Vizuális kultúra; ének-zene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok. Földrajz: az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések. Történelem, Állampolgári ismeretek: a reformkori művelődés és társadalmi élet.	internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek

értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).	<p>megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása 			
Ajánlott alkotások	Zalán futása (Első ének, részlet) Magyarország címere, Virág és pillangó, Liszt Ferenchez, Az élő szobor, Ábránd, Fóti dal			
Fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; rapszódia, drámai költemény			

Témakör	Életmű – Petőfi Sándor	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről.	

	Anyám tyúkja; Füstbe ment terv (memoriterek); János vitéz (és memoriter-részletei); Az Alföld; Nemzeti dal (memoriterek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Földrajz: Petőfi életútjának állomásai.</p> <p>Vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).</p>	<p>hangoskönyv, művelődéstörténeti atlasz, internetes kapcsolat, festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei, film- és színházi előadásrészletek</p>

vadvirága, Fa leszek, ha..., A puszta, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal Verses epika A helység kalapácsa (részlet); Az apostol (részlet)	<p>életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai</p> <ul style="list-style-type: none"> – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben 			
Ajánlott művek	Hortobágyi kocsmárosné, Isten csodája, A virágnak megtiltani nem lehet, Szeget szeggel, Csokonai, Megy a juhász számaron, Szeptember végén, Beszél a fákkal a bús őszi szél, Várady Antalhoz, Európa csendes, újra csendes, Pacsirtaszót hallok megint, Szabadság, szerelem valamint Űti levelek (részletek)			
Fogalmak	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz			

Témakör	Jókai Mór; Tudományos élet a romantika korában	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. A kőszívű ember fiai vagy más regénye.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói	

	horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Elbeszélések: A tengerszem tündére, A huszti beteglátogatók; Regény: Az arany ember Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével 	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Történelem, Állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete. Digitális kultúra: Jókai-művek filmes feldolgozásai. Földrajz: a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.	internetes kapcsolatok, festmények, képek, PowerPoint bemutató, zenei és filmrészletek
Ajánlott szerzők, alkotások	Jókai Mór: A megölt ország, A debreceni kastély, A magyar Faust, Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Kárpáthy Zoltán vagy Fekete gyémántok Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebbi időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet), A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)			
Fogalmak	irányregény, utópia, szigetutópia; nemzeti szemlélet, korszerű népiesség			

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.)
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK 9-10.

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyülölöm azt...
Catullus: Gyülölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa lesznek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítésére az olvasmányjaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecsereben, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszer, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

11-12. évfolyam

11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekváтан válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képessé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyagrészt. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődnek erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történelmi tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció

összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.

- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

6.7 Magyar nyelv 11.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	7
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7
Szótárhasználat	2
Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, szövegalkotás	7
Gyakorlás	2
Összes óraszám:	36 óra

Témakör	Retorika- beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés,	Történelem antik szónokok,
		Tananyagok
		internetes hozzáférés

<p>A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai A befolyásolás módszerei A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése A szónok tulajdonságai, feladatai A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig Az érv, érvelés, cáfolat megértése Az érvelési hibák felfedeztetése A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p><u>Ajánlott témák:</u> Retorika az ókorban Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	<p>szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p>	<p>szöveg-részletek a klasszikus magyar retorikából</p> <p>napi sajtótermékek</p> <p>monológok audiovizuális eszközök</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése</p>		

<p>Témakör</p>	<p>Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
-----------------------	---	------------------------------

Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
<p>A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során</p> <p>A társalgás udvariassági formái</p> <p>A beszédaktus</p> <p>Az együttműködési elv (menyiségi, minőségi, viszony, mód)</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont</p> <p>Kommunikáció és pragmatika</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	
Fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv		

Témakör	Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p>	

	<p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer</p> <p>A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <p>A beszéd mint cselekvés</p> <p>A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <p>A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban</p> <p>kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek</p> <p>A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése</p> <p>A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya</p> <p>A nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása</p> <p>Ajánlott témák:</p> <p>A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában</p> <p>A nyelv szerepe a memória alakításában</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Idegen nyelvek: nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p>Vizuális kultúra: a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag: különböző jelek, jeltípusok, gesztusok, gesztusnyelv</p> <p>idegen nyelvű szövegrészek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv</p>		

Témakör	Szótárhasználat	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	<p>A magyar helyesírás szabályai</p> <p>Helyesírási szótár ismerete</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szótárhasználat legmagasabb szintje az iskolán kívüli, egyéni funkcionális szótárhasználat; ez azt jelenti, hogy a diák önállóan képes felismerni azt a problémahelyzetet, amelynek megoldásához szótár</p>	

	<p>használatára van szüksége, képes a megfelelő szótár kiválasztására és önálló használatára</p> <p>A hatékony szótárhasználat azt is jelenti, hogy a diákok nemcsak a nyomtatott, hanem az elektronikus szótárak funkcionális alkalmazására is képesek, ehhez azonban szükség van IKT-kompetenciájuk fejlesztésére.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszoár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés, verbális értékelés	Digitális kultúra, Idegen nyelvek már használt szótárjai	
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár		

Témakör	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret 7 óra	
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusesszók alkalmazása.</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a		szöveg-részletek:

digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete. Szövegértés	tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		érvelő esszék, értekezések
Fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

6.8 Magyar irodalom 11.

Tematikai egység	Óraszám
III. A klasszikus modernség irodalma	38
<i>E) A nyugat-európai irodalom</i>	5
<i>F) Az orosz irodalom</i>	5
<i>G) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai</i>	3
<i>H) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i>	25
4. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
<i>c) Arany János</i>	10
<i>d) Mikszáth Kálmán</i>	6
5. Színház- és drámatörténet	5
6. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	4
III. A magyar irodalom a XX. században	44
D) Életművek a XX. század magyar irodalmából	30
<i>e) Herczeg Ferenc</i>	5
<i>f) Ady Endre</i>	9
<i>g) Babits Mihály</i>	8
<i>h) Kosztolányi Dezső</i>	8

E) Portrék a XX. század magyar irodalmából	9
c) Móricz Zsigmond	5
d) Wass Albert	4
F) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	5
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Juhász Gyula	3
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	2
Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	
	20 óra
Gyakorlás, ismétlés	6 óra
Összesen:	108 óra

Témakör	A klasszikus modernség irodalma	Órakeret
	D. A realizmus a nyugat-európai irodalomban	5 óra
	E. A realizmus az orosz irodalomban	5 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettség befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése	
Alkotók, művek:	Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaothton) Az orosz irodalomból: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	

<p>Ajánlott alkotók, művek</p>	<p>Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek Charles Dickens: Twist Olivér Ajánlott alkotók, művek az orosz irodalomból: Gogol: Az orr Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)</p>			
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Taneszközök</p>	
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével Az irodalomtörténeti folytonosság</p>	<p>A tanuló – felismeri az életművek egymásmellettségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, Stendhal, Balzac és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség,</p>	<p>Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem, vizuális kultúra, énekzene: a romantika művészete.</p>	<p>internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek</p>

(művek, motívumok párbeszéde) megértése Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése	irónia és groteszk); – műismerete: Balzac, Stendhal, egy-egy művének/ részletének ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma			

Témakör	F. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése.	

	A megjelenített erkölcsi, világképi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.			
Alkotók, művek:	Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz Paul Verlaine: Őszi chanson Költészettan Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje			
Ajánlott alkotók, művek	Baudelaire: Egy dög, Kapcsolatok Verlaine: Holdfény Rimbaud: Kenyérlesők, A részeg hajó (részlet)			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)	A tanuló – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére; – beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; ének-zene: impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban	zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató

	<p>szerezőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet Baudelaire, Rimbaud, Rilke, műveiből;</p> <p>– alkalmassá válik a korszakról, a szerezőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
Fogalmak	szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő			

Témakör	D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából a) Arany János	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása.</p> <p>Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör (memoritek is).</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására</p>	
Művek:	<p>Epika: Toldi estéje</p> <p>Balladák: Ágnes asszony</p> <p>V. László</p> <p>Vörös Rébék</p> <p>Líra: Fiannak</p>	

	Letészem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig			
Ajánlott művek:	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelek A tölgyek alatt			
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás.	internetes hozzáférés vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk

<p>A költő epikájának (Toldi estéje, Buda halála) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével</p> <p>A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében</p> <p>Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)</p> <p>Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése</p> <p>Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése</p>	<p>értelmezésének megfogalmazására; a Toldi és a Toldi estéje néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör, további egy-két ballada; Toldi estéje; Letésem a lantot, Epilogus és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a Toldi és a Toldi estéje alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus			

Témakör	b, Mikszáth Kálmán	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. Szent Péter esernyője); Gárdonyi Géza művei.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és	

	<p>bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben.</p> <p>Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti.</p> <p>A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja).</p> <p>Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetészövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.</p>			
Művek:	<p>Az a fekete folt</p> <p>Bede Anna tartozása</p> <p>A bágyi csoda</p> <p>Beszterce ostroma</p>			
Ajánlott művek:	<p>Tímár Zsófi özvegysége</p> <p>Hova lett Gál Magda</p> <p>Szegény Gélyi János lovai</p> <p>Irodalom és tévéjáték</p> <p>Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök	
<p>Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása</p> <p>Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása</p> <p>Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása</p> <p>A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában</p> <p>Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth</p>	<p>A tanuló</p> <p>– tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával);</p> <p>– megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét;</p> <p>– a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Földrajz: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek</p>	<p>internetes hozzáférés hangoskönyv</p> <p>verses CD</p> <p>CD lejátszó</p>

<p>regényeiben és novelláiban A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása Erkölcsei kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben</p>	<p>fejleszti novellaelemzési készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezés re; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélmény e alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>			
<p>Fogalmak</p>	<p>külcnc, donquijoteizmus,</p>			

<p>Témakör</p>	<p>2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája</p>	<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége</p>	

További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Mű:	Az ember tragédiája			
Ajánlott mű:	Mózes			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javaolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan eszközök	
Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra: tájékozódás a Tragédia hazai és nemzetközi színházi előadásairól fordításairól	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató

	<p>– műismereti minimuma: a Tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok;</p> <p>– alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>			
Fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történelmi színek, keretszínek, falanszter			

Témakör	3.Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életművekben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Műelemzés, értelmezés:jellemző lírai témák, műfajai, poétikai megoldások, versformák Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására	
Alkotók, művek:	<p>d) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz</p> <p>e) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet)</p>	

	f) Vajda János Húsz év múlva			
Ajánlott alkotók, művek:	Tomba Mihály: Népdal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról Schopenhauer olvasása közben			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján	A művekről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadása; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtése, memoriterek tolmácsolása.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra	internetes hozzáférés PowerPoint bemutató folyóiratok
Fogalmak	nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal			

Témakör	II. A magyar irodalom a XX. században B. Életművek a XX. század magyar irodalmából e. Herczeg Ferenc	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Madách Imre Az ember tragédiája	

	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámaidalmunk helyzete a 19. század első felében.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása. Műértelmezés többféle megközelítésből.		
Művek:	Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc		
Ajánlott művek:	A hét sváb (részlet) Irodalom és színház Kék róka (részlet)		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésselvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai	A tanuló – megismeri a művek jellemzőit, sajátos drámai hőseit; értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; alkalmassá válik egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Digitális kultúra drámaelőadások részletei PowerPoint bemutató

kérdések és válaszok értelmezése Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése				
Fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű			

Témakör	f. Ady Endre			Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A Nyugat; stílusirányzatok a századelőn			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző kötetekre, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>			
Művek:	<p>Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Héja-nász az avaron</p> <p>Harc a Nagyúrral</p> <p>Új vizeken járok</p> <p>Az ős Kaján</p> <p>A Sion-hegy alatt</p> <p>Az Úr érkezése</p> <p>Kocsi-út az éjszakában</p> <p>Emlékezés egy nyár-éjszakára</p> <p>Őrizem a szemed</p>			
Ajánlott művek:	<p>Lédával a bálban</p> <p>Vér és arany</p> <p>Sem utódja, sem boldog őse...</p> <p>Az eltévedt lovas</p> <p>Elbocsátó, szép üzenet</p> <p>Sípja régi babonának</p> <p>Köszönöm, köszönöm, köszönöm</p> <p>Ember az embertelenségben</p> <p>A Hortobágy poétája</p> <p>Párisban járt az Ősz</p>			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	

<p>Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái</p> <p>Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai</p> <p>XIX. századi költészetünk tükrében</p> <p>A szimbólumok újszerű használata az életműben</p> <p>A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése</p> <p>Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése</p> <p>Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból</p> <p>Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával</p> <p>A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása</p> <p>A Nyugat születése, jelentőségének felismerése</p> <p>Ady Endre költészete körüli</p>	<p>A tanuló</p> <p>– ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét;</p> <p>– tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával;</p> <p>– műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetét, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait;</p> <p>– képes önálló versértelmezése k megfogalmazására;</p> <p>– műismereti minimuma: A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.;</p> <p>– képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Történelem: társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p>Vizuális kultúra: Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.</p> <p>Földrajz: Ady-émlékhelyek</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint-bemutató</p> <p>illusztrációkpo rtrék</p> <p>földrajzi, művelődés-történeti atlasz</p>
---	--	--	---	---

viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása	vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés			

Témakör	g. Babits Mihály			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Nyugat mint folyóirat és mozgalom.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése. Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Művek:	In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája			
Ajánlott művek:	A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	

<p>Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége</p>	<p>A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a Nyugat történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a Jónás könyvét; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Esti kérdés, Ősz és tavasz között és még egy-két műve (memoriter is) és a Jónás könyve; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>Vizuális kultúra: Babits-portrék. Digitális kultúra: adattárak és internetes közlés, (pl. a Nyugat).</p>	<p>internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek</p>
--	---	---	--	--

	kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására			
Fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia			

Témakör	h. Kosztolányi Dezső			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Művek:	A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség Édes Anna Esti Kornél; Tizenharmadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól			
Ajánlott művek:	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás Fürdés A kulcs			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka,	Történelem: urbanizáció, kulturális élet, sajtó.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató

<p>megjelölt művek elemzésével Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)</p>	<p>helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a Nyugat első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), Hajnali részegség, Halotti beszéd és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések</p>	<p>prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,</p>	<p>Digitális kultúra: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p>	<p>illusztrációk portrék film-részletek</p>
--	---	---	---	---

	értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Fogalmak	homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás			

Témakör	B. Portrék a XX. század magyar irodalmából I. a. Móricz Zsigmond b. Wass Albert	Órakeret 5 óra 4 óra	
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. Hét krajcár vagy Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására		
Művek:	a. Móricz Zsigmond: Tragédia, Úri muri b. Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza		
Ajánlott művek:	Móricz Zsigmond: Judith és Eszter Barbárok Tündérvászon (részlet) Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet! Wass Albert: A fúntineli boszorkány (részlet)		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (Nyugat; népi írók mozgalma, Kelet Népe); alkotásmódjának jellemzőit;	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés,	Digitális kultúra: Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska). internetes hozzáférés filmfeldolgozások részletei

<p>A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével</p> <p>Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <p>Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése</p> <p>A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése</p> <p>Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása</p> <p>A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése</p> <p>Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben</p> <p>A transzilván irodalom</p>	<p>– képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzése k megfogalmazásár a);</p> <p>– lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélmény e alapján;</p> <p>– műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;</p> <p>– alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére</p>	<p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>		<p>hangoskönyvek illusztrációk festmények</p>
--	---	---	--	---

fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztaázása				
Fogalmak	naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom			

Témakör	C. Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád c, Karinthy Frigyes			Órakeret 3 óra (a+b) 2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.			
Alkotók, művek:	<p>c) Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök</p> <p>d) Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig, Isten oltó-kése</p> <p>c) Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel</p>			
Ajánlott alkotók, művek:	<p>Juhász Gyula: Halotti beszéd Utolsó vacsora Szerelem</p> <p>Tóth Árpád: Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó</p> <p>Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés	Vizuális kultúra; ének-zene: impreszionizmus, szimbolizmus,	internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató

<p>költői csoportjainak megismerése Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján</p>	<p>Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve</p>	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>szecesszió más művészeti ágakban.</p>	<p>vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok</p>
Fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia			

6.9 Magyar nyelv 12.

A 12. évfolyamon magyar nyelv 1,5 óra.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

Éves óraszám: 46 (31 + 15)

I. félév: heti 2 óra

II. félév: heti 1 óra

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	JAVASOLT ÓRASZÁM
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvmelékek	6 + 4
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	8 + 4
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	10 + 4
Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra	7 + 3
Összes óraszám:	31+ 15

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvmelékek
ÓRASZÁM: 6 óra + 4 óra

Témakör	Nyelvtörténet	Órakeret 6 óra + 4 óra	
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokónitástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelv szemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata 	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanuló tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p>Történelem, irodalom: a magyar nép vándorlásának története, nyelvmelékek, kódexek.</p>	<p>TESz. etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvelmékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvelmékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvelmék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet		

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl

ÓRASZÁM: 8 óra + 4 óra

Témakör	A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl			Órakeret 8 óra + 4 óra
Előzetes tudás	Nyelvi szintek			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla			
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság, tolerancia fejlesztése			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek	történelem irodalom	nyelvjárási térkép szótárak: Új Magyar Tájszótár, Szlengszótár, A magyar nyelv	

	modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		értelemző szótára
Fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek		

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

ÓRASZÁM: 10 óra + 4 óra

Témakör	Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés			Órakeret 10 óra + 4 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	Tanári magyarázat, foglommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok	
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése			

TÉMAKÖR: Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra

ÓRASZÁM: 7 óra + 3 óra

Témakör	Szabadon felhasználható óra – felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra		Órakeret 7 óra + 3 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Önálló szövegalkotás gyakorlása – különböző műfajú szövegek alkotása szóban és írásban – Kreatív írás 	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés, próbafeleletek	irodalom, történelem	Összefoglaló táblázatok, feladatlapok ábrák, vázlatok lexikonok, szótárak nyelvészeti folyóiratok online nyelvészeti oldalak
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése. Tudás mélyítéséhez, dúsításához szükséges fogalmak megismerése.		

6.10 Magyar irodalom 12.

A 12. évfolyamon heti óraszám magyar irodalomból 3,5 óra.

Éves óraszám: 109 óra (93 + 16 óra)

I. félév: heti 3 óra

II. félév: heti 4 óra

TÉMAKÖR NEVE	ÓRASZÁM
A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma	18
F) Avantgárd mozgalmak	4
G) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	3
H) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	4
I) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	4
J) A posztmodern világirodalom	3
A magyar irodalom a XX. században II.	42
E) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	9+ 3
József Attila	9
F) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	7
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	2

b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	2
c, Kányádi Sándor	3
G) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	23+ 6 óra
g) Metszetek: egyéni utakon	
Szabó Dezső	2
Krúdy Gyula	2
Weöres Sándor	2
h) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	2
Radnóti Miklós	4
i) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	6
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
j) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	2
Nagy László	
k) Metszet a tárgyias irodalomból	2
Pilinszky János	
l) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	1
Illyés Gyula	
H) Színház- és drámatörténet	3
Örkény István	2
Szabó Magda	1
A XX. századi történelem az irodalomban	8
f) Trianon	2
g) Világháborúk	1
h) Holokauszt	2
i) Kommunista diktatúra	1
j) 1956	2
Kortárs magyar irodalom	5 + 2 óra
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra + 3 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2 óra +2 óra
Összes óraszám:	93 (31x3)óra + 16 óra =109 óra

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. D) Életmű a XX. század magyar irodalmából – József Attila			Órakeret 9 óra + 3 óra
Előzetes tudás	József Attila: Altató; Betlehemi királyok; Mama (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...)	Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)	reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés)	Digitális kultúra: könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról. Ének-zene: megzenésített költemények.	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD, verses CD-k, képek, illusztrációk, PowerPoint bemutató

Fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd
-----------------	---

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. E) Portrék a XX. század magyar irodalmából II. a, Örkény István (2 óra) b, Szabó Magda (2 óra) c, Kányádi Sándor (3 óra)			7 óra
Előzetes tudás	A magyar irodalom a XX. században			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Örkény István: Egyperces novellák (részletek) Szabó Magda: Az ajtó Kányádi Sándor: Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó Kányádi Sándor: Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet. Történelem: a korszak ismerete	internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint-bemutató filmrészletek
Fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség			

Témakör	A magyar irodalom a XX. században II. F) Metszetek a modernista irodalomból a)Metszetek: egyéni utakon: Szabó Dezső (2 óra), Krúdy Gyula (2 óra), Weöres Sándor (2 óra) b)Metszetek a modernista irodalomból: Szabó Lőrinc (2 óra), Radnóti Miklós (4 óra)	23 óra +6 óra
----------------	---	----------------------

	<p>c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból (6ó)</p> <p>Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos</p> <p>d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából: Nagy László (2 óra)</p> <p>e) Metszet a tárgyias irodalomból: Pilinszky János (1 óra)</p> <p>f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból: Illyés Gyula (2 óra)</p>			
Előzetes tudás	<p>A magyar irodalom a XX. században I.</p> <p>Weöres Sándor, Radnóti egy-két műve, köztük: Nem tudhatom (memoriter is).</p> <p>Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.</p>			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 			
Törzsanyag	Ajánlott alkotók/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Krúdy Gyula: Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út</p> <p>Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán</p> <p>Weöres Sándor:</p>	<p>Huszárik Zoltán: Szindbád</p> <p>Szabó Dezső: Az elsodort falu (részletek)</p> <p>Weöres Sándor: Psyché (részletek)</p> <p>Szabó Lőrinc: Kalibán Dsuang Dszi álma</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés,</p>	<p>Történelem: a korszak történelmi ismerete</p>	<p>internetes hozzáférés s képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoi</p>

<p>Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) Szabó Lőrinc: Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák Dsida Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet) Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben, Március Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten Pilinszky János: Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p>	<p>Különbéke Tücsökzene (részletek) Radnóti Miklós: Első ecloga Tétova óda Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche Márai Sándor: Szindbád hazamegy (részlet), Halotti beszéd Ottlik Géza: Iskola a határon (részlet) Buda (részlet) Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus (részletek) Reményik Sándor: Ahogy lehet Áprily Lajos: Holló-ének, Kolozsvári éjjel Kós Károly: Varjú-nemzetség (részlet) Nyirő József: Madéfalvi veszedelem (részlet) Gion Nándor: A kárókatónak még nem jöttek vissza Kovács Vilmos: Holnap is élünk Nagy László: Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz Pilinszky János: Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok Nemes Nagy Ágnes: A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija</p>	<p>összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p> <p>frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás</p>		<p>nt- bemutató film- részletek</p>
---	--	---	--	---

	<p>Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet)</p> <p>Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet),</p> <p>Anyám fekete rózsza</p> <p>Anyám szavai</p> <p>Tandori Dezső: Horror</p> <p>Töredék Hamletnek</p> <p>Táj két figurával</p> <p>Egy talált tárgy megtisztítása</p> <p>Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek)</p> <p>M (részletek)</p> <p>A halál kilovagolt</p> <p>Perzsiából (részletek)</p> <p>Esterházy Péter: Termelési kissregény (részlet)</p> <p>Harmonia caelestis (részlet)</p>			
Fogalmak	<p>életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom</p>			

Témakör	<p>IV. A magyar irodalom a XX. században II.</p> <p>D) Színház- és drámatörténet</p> <p>a) Örkény István: Tóték (2)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!</p> <p>Németh László: A két Bolyai (részlet)</p> <p>b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet) (1)</p> <p>Szabó Magda: A macskák szerdája</p> <p>Sütő András: Advent a Hargitán</p> <p>Csurka István: Házmestersirató</p> <p>Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</p>	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	<p>A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja. Dráma műnem, drámatörténet</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése 	

	– A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Örkény István: Tóték Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr! Németh László: A két Bolyai (részlet) Szabó Magda: A macskák szerdája Sütő András: Advent a Hargitán Csurka István: Házmastersirató Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	Esszéírás, gondolattérképek, fűrtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.	Vizuális kultúra: filmes feldolgozások Digitális kultúra Történelem	Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, filmrészletek, verses CD-k
Fogalmak	totalitárius, történelmi dráma			

Témakör	A XX. századi történelem az irodalomban a) Trianon (2óra) b) Világháborúk (1) c) Holokauszt (2) d) Kommunista diktatúra (1) e) 1956 (2óra)	Órakeret 8		
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 			
Törzsanyag Ajánlott szerzők/művek	Javasolt tevékenységek és munkaformák/ Tanulásszervezési módok	Kapcsolódási pontok	Tan-Eszközök	
Juhász Gyula: Trianon	Babits Mihály: A repülő falu	gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a	Történelem: trianon, holokauszt,	dráma-előadásó

<p>Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)</p> <p>Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...</p> <p>Szép Ernő: Emberszag (részlet)</p> <p>Tadeusz Borowski: Kővilág</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves</p> <p>A Fiú naplójából</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p>	<p>Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)</p> <p>Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás Magyar katonák dala</p> <p>Alexis levele Alexandrához</p> <p>Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Török Ferenc: 1945</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság</p> <p>Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Bacsó Péter: A tanú</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p> <p>Faludy György: Kihallgatás</p> <p>Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Michael Radford: 1984</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő</p> <p>Szilágyi Andor: Mansfeld</p> <p>Albert Camus: A magyarok vére (részlet)</p>	<p>digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában</p> <p>IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok</p> <p>színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események</p>	<p>diktatúra, 1956 történelmi ismeretei</p>	<p>k részletei színpadképek PowerPoint bemutató</p>
Fogalmak	holokauszt, trianon, diktatúra			

Témakör	Kortárs magyar irodalom	Órakeret 5 óra + 2 óra
Előzetes tudás	Irodalomtörténeti ismeretek, olvasmányélmények, befogadás és szövegalkotás képessége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására.	

	<p>Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését.</p> <p>Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p>A Tanuló ismerje fel az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.</p>
Fogalmak	intertextualitás, hagyomány, kánon

Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására	18 óra + 3 óra
Rendszerezés, ismétlés, gyakorlás	2 óra + 2 óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12.

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykorösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)

7. TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás.

8. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

Ellenőrzési, értékelési módszerek:

- Elsősorban szóbeli értékelés, közvetlen tanári megfigyelés, egymás értékelése, a tanulók hozzásegítése a helyes önértékeléshez, annak kimondásához
- Feladatsorok, szóbeli és írásbeli beszámolók, kiselőadások, memoriterek, csoport-és projektmunka

Az ellenőrzési módok típusainál figyelniük kell arra, hogy írásban és szóban minden lehető szinten (egyszerűbb és bonyolultabb, reprodukív és szintetizáló/ kreatív, kisebb léptékű és nagy ívű megoldást igénylő feladatok szintjén) számot adjanak tudásukról a fiatalok. Figyelniük kell ugyanakkor a fokozatosságra.

9. EREDMÉNYEK A NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ VÉGÉRE

SZÖVEGÉRTÉS

1. különböző megjelenésű, típusú, műfajú, korú és összetettségű szövegeket olvas, értelmez;
2. a különböző olvasási típusokat és a szövegfeldolgozási stratégiákat a szöveg típusának és az olvasás céljának megfelelően választja ki és kapcsolja össze;
3. a megismert szöveg tartalmi és nyelvi minőségéről érvekkel alátámasztott véleményt alkot;
4. hosszabb terjedelmű szöveg alapján többszintű vázlatot vagy részletes gondolattérképet készít;
5. azonosítja a szöveg szerkezeti elemeit, és figyelembe veszi azok funkcióit a szöveg értelmezésekor;
6. egymással összefüggésben értelmezi a szöveg tartalmi elemeit és a hozzá kapcsolódó illusztrációkat, ábrákat;
7. különböző típusú és célú szövegeket hallás alapján értelmez és megfelelő stratégia alkalmazásával értékeli és összehasonlítja;
8. összefüggő szóbeli szöveg (előadás, megbeszélés, vita) alapján önállóan vázlatot készít;
9. felismeri és értelmezésében figyelembe veszi a hallott és az írott szövegek közötti funkcionális és stiláris különbségeket;
10. folyamatos és nem folyamatos, hagyományos és digitális szövegeket olvas és értelmez maga által választott releváns szempontok alapján;
11. feladatai megoldásához önálló kutatómunkát végez nyomtatott és digitális forrásokban, ezek eredményeit szintetizálja;
12. felismeri és értelmezi a szövegben a kétértelműséget és a félrevezető információt, valamint elemzi és értelmezi a szerző szándékát;
13. megtalálja a közös és eltérő jellemzőket a hagyományos és a digitális technikával előállított, tárolt szövegek között, és véleményt formál azok sajátosságairól;
14. törekszik arra, hogy a különböző típusú, stílusú és regiszterű szövegekben megismert, számára új kifejezéseket beépítse szókincsébe, azokat adekvát módon használja;
15. önállóan értelmezi az ismeretlen kifejezéseket a szövegkörnyezet vagy digitális, illetve nyomtatott segédeszközök használatával;
16. ismeri a tanult tantárgyak, tudományágak szakszókincsét, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja.

SZÖVEGALKOTÁS

1. megadott szempontrendszer alapján szóbeli feleletet készít;
2. képes eltérő műfajú szóbeli szövegek alkotására: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás;
3. rendelkezik korának megfelelő retorikai ismeretekkel;
4. felismeri és megnevezi a szóbeli előadásmód hatáskeltő eszközeit, hatékonyan alkalmazza azokat;
5. írásbeli és szóbeli nyelvhasználata, stílusa az adott kommunikációs helyzetnek megfelelő. Írásképe tagolt, beszéde érthető, artikulált;
6. a tanult szövegtípusoknak megfelelő tartalommal és szerkezettel önállóan alkot különféle írásbeli szövegeket;
7. az írásbeli szövegalkotáskor alkalmazza a tanult szerkesztési, stilisztikai ismereteket és a helyesírási szabályokat;
8. érvelő esszét alkot megadott szempontok vagy szövegrészletek alapján;
9. ismeri, érti és etikusan alkalmazza a hagyományos, digitális és multimédiás szemléltetést;
10. különböző, a munka világában is használt hivatalos szövegeket alkot hagyományos és digitális felületeken (pl. kérvény, beadvány, nyilatkozat, egyszerű szerződés, meghatalmazás, önéletrajz, motivációs levél);

11. megadott vagy önállóan kiválasztott szempontok alapján az irodalmi művekről elemző esszét ír.

OLVASÓVÁ NEVELÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a kötelező olvasmányokat elolvassa, és saját örömeire is olvas;
2. tudatosan keresi a történeti és esztétikai értékekkel rendelkező olvasmányokat, műalkotásokat;
3. olvasmányai kiválasztásakor figyelembe veszi az alkotások kulturális regiszterét;
4. társai érdeklődését figyelembe véve ajánl olvasmányokat;
5. választott olvasmányaira is vonatkoztatja a tanórán megismert kontextusteremtő eljárások tanulságait;
6. önismeretét irodalmi művek révén fejleszti;
7. részt vesz irodalmi mű kreatív feldolgozásában, bemutatásában (pl. animáció, dramaturgia, átírat).

MÉRLEGELŐ GONDOLKODÁS, VÉLEMÉNYALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. a környező világ jelenségeiről, szövegekről, műalkotásokról véleményt alkot, és azt érvekkel támasztja alá;
2. megnyilvánulásaiban, a vitákban alkalmazza az érvelés alapvető szabályait;
3. vitahelyzetben figyelembe veszi mások álláspontját, a lehetséges ellenérveket is;
4. feladatai megoldásához önálló kutatómunkát végez nyomtatott és digitális forrásokban, a források tartalmát mérlegelő módon gondolja végig;
5. a feladatokat komplex szempontoknak megfelelően oldja meg, azokat kiegészíti saját szempontjaival;
6. a kommunikációs helyzetnek és a célnak megfelelően tudatosan alkalmazza a beszélt és írott nyelvet, reflektál saját és társai nyelvhasználatára.